

Regionalt utvecklingsarbete 2022

Sammanställning av redovisningar från regioner, Gotlands kommun och länsstyrelser.

Enligt uppdrag 3.1 i Tillväxtverkets regleringsbrev för 2022.

2023-04-18

Dnr Ä 2022-4019

Förord

Den regionala utvecklingspolitiken syftar till utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Det är Sveriges 21 regioner som ansvarar för att strategiskt leda och utveckla det regionala arbetet för hållbar utveckling i respektive län. Lag och förordning styr deras uppgifter och anger bland annat att de årligen ska redovisa resultaten av det regionala utvecklingsarbetet till regeringen.

Beslutet att godkänna denna sammanställning av regionernas redovisningar har fattats av *generaldirektör Elisabeth Backteman*.

I arbetet med sammanställningen har ett flertal personer vid Tillväxtverket deltagit; *Amadeus Jonsson, Camilla Karlsson, Camilla Randström, Caroline Dahlbom, Clara Zakariasson, Daniel Fahlander, Daniel Hallberg, Federica Calidoni, Imber Råbock, Isaac Karlsson, Mia Eliasson, Maria Ljung Westin, Maria Weimer Löfvenberg, Maria Wellsjö, enhetschef Marina Gregorsson, tillförordnad avdelningschef Patrik Sällström* och *Ulrika Åberg*. Den sistnämnda var föredragande för ärendet.

Alma Arnek och *Caspar Hanes* vid konsultföretaget *WSP* samt praktikanter från Mittuniversitet; *Matilda Valskrå* och *Teo Blom* har också medverkat i arbetet.

Östersund, 2023-04-18

Elisabeth Backteman

Ulrika Åberg

Innehåll

Sammanfattning	7
Bakgrund.....	9
Uppdrag och förutsättningar	10
Genomförande	11
Disposition.....	11
Slutsatser.....	12
1. Sammanställning återredovisningaring 1 - Regionalt utvecklingsarbete	14
1.1.De regionala utvecklingsstrategierna.....	14
1.1.1. Genomförande av arbetet med regional utvecklingsstrategi.....	15
1.1.2. Samverkan med andra i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin	16
1.1.3. Territoriella perspektiv.....	18
1.1.4. Sammanfattande analys.....	19
1.2.Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet.....	20
1.2.1. Genomförande – Arbete med likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd.....	21
1.2.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna	25
1.2.3. Territoriella perspektiv.....	27
1.2.4. Resultat.....	27
1.2.5. Sammanfattande analys.....	29
1.3.Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.....	31
1.3.1. Genomförande – Arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling.....	31
1.3.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna	36
1.3.3. Territoriella perspektiv.....	37
1.3.4. Resultat.....	38
1.3.5. Sammanfattande analys.....	39
1.4.Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet	40
1.4.1. Genomförande – Arbetet med innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	41
1.4.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna	44
1.4.3. Territoriella perspektiv.....	46
1.4.4. Resultat.....	46
1.4.5. Sammanfattande analys.....	48
1.5.Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet.....	49
1.5.1. Genomförande – Arbete med tillgänglighet genom digital kommunikation och transportsystemet.....	49
1.5.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna	52

1.5.3.	Territoriella perspektiv.....	53
1.5.4.	Resultat.....	54
1.5.5.	Sammanfattande analys.....	55
1.6.	Jämställdhet.....	56
1.6.1.	Genomförande - Arbete med att stärka jämställdhetsintegrering.....	56
1.6.2.	Resultat.....	58
1.6.3.	Sammanfattande analys.....	60
1.7.	Integration	60
1.7.1.	Genomförande – Arbete med integrering.....	61
1.7.2.	Resultat.....	65
1.7.3.	Sammanfattande analys.....	66
1.8.	Miljö och Klimat.....	67
1.8.1.	Genomförande – Arbete med att stärka integrering av miljö och klimat	68
1.8.2.	Resultat.....	71
1.8.3.	Sammanfattande analys.....	72
2.	Återredovisning 2 – Fördelning av anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder.....	74
2.1.	Fördelning av 1:1-anslaget mellan insatser	75
2.2.	Anslagets användning för att uppnå en ekonomisk, social, och miljömässig hållbar utveckling.....	76
2.3.	Anslagets bidrag till måluppfyllelse i regionala utvecklingsstrategier.....	77
2.4.	Anslagets bidrag till måluppfyllelse i regionala strukturfondsprogram.....	79
2.5.	Anslagets bidrag till måluppfyllelse i territoriella samarbetsprogram (Interreg).....	79
2.6.	Territoriella perspektiv	80
2.7.	Sammanfattande analys	82
3.	Återredovisning 3 – Samverkan och samråd med andra aktörer	84
3.1.	Samverkan med Länsstyrelsen.....	84
3.1.1.	Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet ...	86
3.1.2.	Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.....	86
3.1.3.	Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	86
3.1.4.	Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet	86
3.1.5.	Regionernas och länsstyrelsernas upplevelse av samverkan, utmaningar och framgångsfaktorer	86
3.2.	Samverkan med andra statliga myndigheter	87
3.2.1.	Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet ...	87
3.2.2.	Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.....	87

3.2.3.	Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	88
3.2.4.	Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet.....	88
3.2.5.	Regionernas upplevelse av samråd med andra statliga myndigheter; utmaningar och framgångsfaktorer	88
3.3.	Samverkan med kommuner	89
3.3.1.	Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet ...	90
3.3.2.	Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.....	90
3.3.3.	Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	90
3.3.4.	Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet	90
3.3.5.	Regionernas upplevelse av samverkan med kommunerna; utmaningar och framgångsfaktorer	91
3.4.	Samråd med organisationer	91
3.4.1.	Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet ...	92
3.4.2.	Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.....	93
3.4.3.	Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	93
3.4.4.	Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet	94
3.4.5.	Regionernas upplevelse av samråd med organisationer; utmaningar och framgångsfaktorer	94
3.5.	Samråd med näringsliv.....	95
3.5.1.	Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet ...	95
3.5.2.	Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.....	95
3.5.3.	Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet.....	96
3.5.4.	Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet	96
3.5.5.	Regionernas upplevelse av samråd med näringsliv; utmaningar och framgångsfaktorer.....	97
3.6.	Sammanfattande analys	98
4.	Återredovisning 4 – Arbetet med att analysera, följa upp och utvärdera det regionala utvecklingsarbetet.....	100
4.1.	Beskrivning av arbete.....	101
4.2.	Lärande.....	102
4.3.	Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna.....	103
4.4.	Territoriella perspektivet.....	104
4.5.	Genomförda insatser	105
4.6.	Sammanfattande analys	107

Sammanfattning

Tillväxtverket har i uppdrag att återkommande sammanställa regioners, och i förekommande fall länsstyrelser, redovisningar av föregående budgetårs verksamhet gällande det regionala utvecklingsarbetet. Denna sammanställning avser budgetåret 2022.

Inledningsvis redovisar regionerna sitt arbete med de *regionala utvecklingsstrategierna*. Här kan vi konstatera att regionerna upplever utmaningar med att stärka den *interna samverkan* inom regionorganisationen eller förvaltningen och de beskriver arbeten för att stärka de interna processerna. Vi ser att regionerna arbetar medvetet och systematiskt med hållbarhetsintegrering även om de också ger uttryck för svårigheten att hantera målkonflikter som uppstår när de tre dimensionerna ska integreras.

Vi bedömer att miljö- och klimatperspektivet är mer framträdande och beskrivet i regionernas redovisningar än de två andra dimensionerna, social och ekonomisk. Regionerna lyfter exempelvis frågor som berör hållbart resande och hållbara transporter. Inte minst återkommer tillgänglig kollektivtrafik, i flera regioners redovisningar.

Kopplat till transportsystemet redovisar alla regioner sitt arbete med de regionala länstransportplanerna för åren 2022–2033. Här nämner de framtagandet och fastställande av planerna samt efterföljande arbete och åtgärder. Regionerna beskriver länstransportplanerna som ett viktigt strategiskt arbete för en hållbar regional utveckling. Här ger flera regioner uttryck för att ökade investeringskostnader kan medföra att identifierade satsningar i länstransportplanerna inte kommer att hinna färdigställas inom given tidsram.

Regionerna betonar att *samverkan* är helt avgörande för att kunna möta de *territoriella utmaningarna* och de kan vara både geografiskt och funktionellt betingade. Några regioner lyfter även samverkan över landsgränser som en del av det territoriella perspektivet. Övergripande fungerar samverkan väl. Liksom tidigare år är den upplevda otydligheten kring rollfördelning och ansvar mellan regionerna och länsstyrelserna något regionerna skriver om i sina redovisningar.

Vad gäller samverkan beskriver regionerna vissa utmaningar som till exempel andra aktörers mottagarkapacitet och brist på personalresurser men också behovet av att andra aktörers förståelse för regionens samlade utvecklingsbehov måste öka.

Regionerna genomför sedan år 2012 ett omfattande arbete inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Under 2022 trädde ett antal lagändringar på kompetensförsörjningsområdet i kraft, bland annat i skollagen och i lagen om regionalt utvecklingsansvar. Ett antal regioner uppmärksammar lagändringarna i sina redovisningar, dock långt ifrån alla. Kommande redovisningar får utvisa om lagändringen kommer att medföra några förändringar i regionernas inriktning och omfattning av det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Regionerna använder *anslag 1:1* främst till projektverksamhet och som tidigare år är det fler regioner som använder anslaget till de regionala

strukturfundsprogrammen än till de territoriella samarbetsprogrammen (Interreg). Från regionernas redovisningar gör vi bedömningen att 2022 är ett år som kännetecknas av övergången mellan EU-programmens gamla och nya programperiod.

Tillväxtverket bedömer utifrån regionernas redovisningar att arbetet med uppföljnings- och utvärderingsbarheten i det regionala utvecklingsarbetet har ökat. Detta framgår bland annat av ett ökat fokus på insatslogiker och lärande som i sig ger uttryck för en ökad systematik i regionernas arbete med analys, uppföljning och utvärdering.

Bakgrund

Målet med den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Det innebär att den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling i hela landet.

Utvecklingskraften ska stärkas i städer, tätorter och landsbygder genom att hela landet ges möjlighet att utvecklas efter sina särskilda förutsättningar.

Den regionala utvecklingspolitiken ska vidare bidra till att nå de nationella klimatmålen, de övriga relevanta nationella miljömålen, de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030, digitaliseringsmålen samt det jämställdhetspolitiska målet. Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till en hållbar stadsutveckling och till att uppfylla målen för den sammanhållna landsbygdspolitiken.¹

Finansiering av regional utvecklingspolitik sker via flera utgiftsområden i statsbudgeten, Europeiska unionen och av regionalt utvecklingsansvariga aktörer (regionerna) själva via egna skatteintäkter. Regional utveckling är ett tvärsektorielt politikområde, vilket innebär att de insatser som genomförs sker inom flera sektorer, på skilda styrenivåer och av många aktörer med olika mandat, förmågor och förutsättningar. Flernivå- och sektorssamverkan är därför centralt för ett framgångsrikt genomförande av den regionala utvecklingspolitiken.

Regeringens *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*² (fortsättningsvis "nationella strategin" eller "strategin") utgör den långsiktiga inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken. Strategin vägleder det regionala utvecklingsarbetet mot de politiska målen.

Tre stora samhällsutmaningar som den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att möta finns genomgående i strategin. Det är miljö- och klimatförändringar, demografiska utmaningar samt ökade samhällsekonomiska klyftor inom både Sverige och EU.

Förutsättningarna för att nå en hållbar regional utveckling varierar mellan olika delar i landet. Därför behöver insatser inom det regionala utvecklingsarbetet ha ett territoriellt perspektiv.

För att möta samhällsutmaningarna pekar den nationella strategin ut fyra strategiska områden:

- Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet.
- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet.
- Innovation och förnyelse samt företagande och entreprenörskap i hela landet.
- Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet.

Den regionala utvecklingspolitikens specifika effekter är ofta svåra att mäta och att särskilja från andra övergripande konjunktur- och strukturförändringar. För att följa upp politikområdet finns det därför bland annat indikatorer för att följa utvecklingen i Sveriges regioner. Dels

---

¹ Prop. 2021/22:1. *Budgetpropositionen för 2022*. Stockholm: Finansdepartementet.

² Regeringens skrivelse 2020//21:133 *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*.

indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområdet och dess medfinansiering, dels Tillväxtverkets årliga uppföljning av anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder.³ Regionerna följer också upp resultat av sitt regionala utvecklingsarbete genom bland annat uppföljning av de regionala utvecklingsstrategierna.

Regionerna ansvarar för att strategiskt leda och utveckla det regionala arbetet för hållbar utveckling i respektive län. Lag och förordning styr deras uppgifter och anger bland annat att regionerna årligen ska redovisa resultaten av det regionala utvecklingsarbetet till regeringen⁴. Regionerna redovisar enligt de villkorsbeslut som regeringen ger regionerna. Länsstyrelserna redovisar utifrån uppdrag i deras regleringsbrev.

Uppdrag och förutsättningar

Tillväxtverket har i uppdrag enligt regleringsbrev att sammanställa och analysera dessa redovisningar, för vissa redovisningskrav även länsstyrelsernas.⁵ Tillväxtverket har diskuterat former för redovisningarna tillsammans med regionerna och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet för denna sammanställning som avser budgetåret 2022.

Tillväxtverket har även i uppdrag att ta fram en redovisningsmall som preciserar regionernas redovisningskrav. Denna sammanställning följer redovisningsmallens struktur⁶.

Årets redovisningsmall är delvis omformulerad och mer komprimerad än tidigare år. Till skillnad från föregående års rapport är inte *kommersiell service* ett eget avsnitt i mallen. Regionerna ska istället beskriva det arbetet här i kapitel 1.2 om *likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd*. Regionerna är inte heller ombedda att redogöra för vilka prioriteringar inom de strategiska områdena i den nationella strategin de har arbetat med under året eller tidigare insatser som gett resultat. Detta, samt att frågeställningarna ser något annorlunda ut i årets mall, gör att uppbyggnaden av kapitlet skiljer sig något från föregående år. Detta påverkar jämförbarheten, eftersom både frågorna och omfattningen skiljer sig åt.

I nationella strategin framgår att den regionala utvecklingspolitiken ska vara en del av genomförandet av Agenda 2030. Agendan bygger på tre odelbara mål om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. I årets redovisningsmall har vi valt att ta bort erbjudandet om att beskriva hur regionernas arbete bidrar till Agendans måluppfyllelse. Istället ges regionerna möjlighet att redovisa hur de arbetat med att möta samhällsutmaningarna utifrån de tre odelbara hållbarhetsdimensionerna.

Sammanställningen omfattar fyra återrapporteringskrav (ÅK). Dessa är i sin tur nedbrutna i delområden och mer preciserade utifrån öppna frågeställningar. Då redovisningskraven är relativt öppna för tolkning gör

---

³ Se Tillväxtverket, *Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service*, 2022.

⁴ Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar, Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.

⁵ Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Tillväxtverket.

⁶ Se bilaga 2; Mall för återrapportering av villkorsbeslut 2022 utskick 25 nov.

det att svaren från regionerna skiljer sig åt, både vad gäller detaljeringsgrad, mellan de olika redovisningskraven samt mellan regionerna.

- Ett flertal insatser kan redovisas under flera åiterrapporteringskrav vilket påverkar möjligheterna att dra jämförande slutsatser samt medför risk för dubbelredovisning.
- Flera av redovisningarna innehåller en resultatbeskrivning. Resultatbeskrivningen ska beröra resultat i form av prestationer och effekter på kort, medellång och lång sikt. Vi kan som tidigare konstatera att vi ser samma redovisningar av regionernas förväntade resultat på lång sikt som vi gjort tidigare, inte så konstigt med tanke på att denna sammanställning görs årligen och de långsiktiga resultaten inte blir synliga förrän först om flera år.
- Regionerna lyfter fram anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder som centralt i genomförandet av det regionala utvecklingsarbetet. Men värt att notera är att insatser som regionerna redovisar även har andra finansieringskällor.

Genomförande

Sammanställningen bygger på redovisningar från samtliga Sveriges 21 regioner. För kapitlen om *fördelning av anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder* och *Samverkan och samråd med andra aktörer* finns även inkluderat svar från de 21 länsstyrelsernas årsredovisningar.

I årets sammanställning har externa konsulter medverkat i att sammanställa det omfattande materialet som till sin karaktär är kvalitativt. Det innebär att Tillväxtverket i samverkan med konsulterna har läst, kategoriserat, analyserat och tolkat redovisningarna. Ambitionen är att ge en samlad bild av det regionala utvecklingsarbetet så som regionerna och länsstyrelserna uttrycker det i redovisningarna och illustrera detta med exempel på insatser som de själva lyfter. Sammanställningen bygger på Tillväxtverkets tolkningar av det som regioner och länsstyrelser beskriver i sina redovisningar. Det innebär att bilden inte nödvändigtvis är heltäckande, utan att många fler insatser och resultat kan ha åstadkommit. Tillväxtverket har valt att inte ta in kompletteringar utan att arbeta från befintligt inskickat material. Vidare är det viktigt att komma ihåg att sammanställningen, utifrån uppdragets inriktning, bygger på regionernas redovisningar och våra tolkningar av dessa.

I de områden där regionerna fyller i tabeller har vi sammanställt dessa tematiskt och redovisar dem i rapportens bilaga 1. Tabellbilagan står inte för sig själv, utan syftar till att ge ytterligare exempel på insatser samt en utförligare bild av måluppfyllelse. Bilagan utgör även ett slags "uppslagsverk", tematiskt och regionvis, med översiktlig information om olika insatser.

Disposition

Denna sammanställning utgår ifrån regionernas villkorsbrev och redovisningsmallen (se bilaga 2).

Kapitel	Innehåll
	Inledning och läsanvisningar
1	Åiterrapportering 1

	<ul style="list-style-type: none"> • Den regionala utvecklingsstrategin • De fyra strategiska områdena från Nationell Strategi för hållbar regional utveckling 2021–2030 <ul style="list-style-type: none"> ○ Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet ○ Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet ○ Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet ○ Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet. • Jämställdhet, integration, miljö och klimat
2	<p>Återrapportering 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder.
3	<p>Återrapportering 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samverkan med länsstyrelsen • samverkan med andra statliga myndigheter • Samverkan med kommuner • Samråd med organisationer • Samråd med näringsliv.
4	<p>Återrapportering 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbetet med analys, uppföljning och utvärdering.

Slutsatser

Efter att ha tagit del av aktörernas redovisningar drar vi slutsatsen att det sammantagna arbetet för att bidra till måluppfyllelsen för den regionala utvecklingspolitiken samt till Agenda 2030 är omfattande. Det som är ”nytt för i år” är regionernas beskrivning av de utmaningar som kriget i Ukraina för med sig, flyktmottagande, integration samt fördyringar inom el- och energiområdet. Vi kan i årets redovisningar också se att visst arbete fortfarande pågår med att hantera coronapandemins effekter på bland annat näringsliv och arbetsmarknad.

Liksom i föregående års rapport kan vi utläsa att det finns ett medvetande om hållbarhet i regionernas insatser för att främja det regionala utvecklingsarbetet och möta samhällsutmaningarna som finns angivna i nationella strategin (se not 2). Regionerna beskriver att de arbetar aktivt och systematiskt med hållbarhetsintegrering och för att deras insatser ska bidra till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Regionerna redovisar i hög grad om hållbarhetsdimensionerna (om än i varierad omfattning och detaljeringsgrad). Det är möjligt att den justering vi gjorde om hållbarhetsintegrering och Agenda 2030 i årets redovisningsmall underlättar för regionerna att beskriva sitt arbete med hållbarhetsintegrering. Samtidigt som den öppna frågan möjligen gjort att svaren inte nödvändigtvis blivit mer konkreta. Inte heller är svaren alltid i linje med de samhällsutmaningar som beskrivs i nationella strategin.

Regionerna beskriver sina unika regionala utmaningar utifrån sin egen regionala kontext.

Regionerna redovisar att de territoriella perspektiven både är förhållningssätt och utgångspunkter för operativa insatser. I likhet med föregående års rapport är det territoriella perspektivet en viktig del i de regionala utvecklingsstrategierna och i konkreta insatser inom olika sakområden. Det finns flera exempel som beskriver att regionerna utvecklar arbetssätt för att förhålla sig till de territoriella perspektiven, exempelvis i kartläggningar i hur behoven ser ut i relation till olika geografiska förutsättningar.

De exempel på insatser vi läser om är många gånger samma som vi sett i tidigare års redovisningar. Regionernas redovisningar visar att faktiska effekter på lång eller medellång sikt är svåra att uppnå inom den tidsram som redovisningen avser. Redovisningarna består främst av förväntade effekter av genomförda insatser och mer sällan faktiska resultat. Exempelvis i kapitlet om exempelvis *Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet* ser vi att endast fyra regioner redovisar huruvida effekter är förväntade eller uppnådda.

Den regionala utvecklingspolitiken är i sitt genomförande beroende av andra politikområden vilket också tydliggörs i den nationella strategin, kapitel 3.1; ”I princip samtliga politikområden är av betydelse för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken”. I arbetet med sammanställningen blir det tydligt att alla områden och insatser är avhängiga varandra. Det blir särskilt tydligt i kapitlet om *Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet* som i sig täcker in flera sakområden och också redovisar insatser kopplat till exempelvis kompetensförsörjning och kollektivtrafik – områden som återkommer längre fram i sammanställningen. Det är möjligt att hävda att den breda formuleringen på det strategiska området täcker många, om inte alla, samhällsfrågor.

De lagändringar på kompetensförsörjningsområdet som trädde i kraft under 2022 och som vi trodde skulle se redogörelser för från regionerna har varit knapphändiga. Eftersom det är en stor andel av regionerna som inte kommenterat det förändrade uppdraget och lagändringarna kan vi anta att det behövs mer tid än ett år för att den förändringen ska få någon reell inverkan på regionernas arbete.

1. Sammanställning åiterrapportering 1 - Regionalt utvecklingsarbete

Sveriges 21 regioner har det lagstadgade regionala utvecklingsansvaret vilket innebär att ansvara för, samordna och utveckla arbetet för en hållbar regional utveckling i respektive län⁷.

I detta första kapitel följer en redovisning dels om regionernas arbete med sina regionala utvecklingsstrategier - vilket är en central del i regionernas uppdrag, - dels hur de arbetat med måluppfyllelsen för de fyra strategiska områdena som finns beskrivna i nationella strategin.

Det är den nationella strategin som utgör riktningen för den regionala utvecklingspolitiken. Strategin har fyra strategiska områden vilka ska vara vägledande för inriktningen på de regionala utvecklingsstrategierna samt styra hur de regionala tillväxtanslagen (vanligen benämnda 1:1-medel) får användas. Strategin kopplar an till ett antal samhällsutmaningar vilka har påverkan på samhällsutvecklingen i hela landet:

- miljöproblem och klimatförändringar
- demografiska förändringar
- ökade klyftor både inom Sverige och inom EU.

För att kunna möta samhällsutmaningarna ovan finns fyra strategiska områden identifierade och det är dessa som ligger till grund för regionernas utvecklingsarbete och den regionala utvecklingspolitiken. De strategiska områdena har även tillhörande prioriteringar vilka ska möjliggöra ett ändamålsenligt och effektivt genomförande av den regionala utvecklingspolitiken.

De fyra strategiska områdena är

- likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet
- kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet
- innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet
- tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem.

I den nationella strategin framgår att det krävs en omställning till en hållbar utveckling som bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Detta för att möta samhällsutmaningarna, ta tillvara möjligheterna och hitta lösningar på utmaningarna. I denna omställning ska hela landet ges möjlighet att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar.

1.1. De regionala utvecklingsstrategierna

Som anges ovan är arbetet med de regionala utvecklingsstrategierna en central del i regionernas uppdrag. Regionerna ska ta fram och fastställa en strategi för länets utveckling och i detta arbete ska de även samordna insatser med andra så att strategins måluppfyllelse kan nås.

---

⁷ 5–7 §§ lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar respektive 3–5, 8–10, 16 och 17 §§ förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete

Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i både den regionala utvecklingsstrategin och i insatser för att genomföra den⁸.

Instruktionen för redovisningen är att

- Beskriva hur det strategiskt viktigaste arbetet inom har genomförts under året samt eventuella utmaningar i genomförandet.
- Beskriva hur regionen har arbetat med att möta samhällsutmaningarna samt beaktat territoriella perspektiv och där integrerat ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet
- Ge exempel på genomförda insatser samt mål och resultat i form av prestationer samt effekter på kort, medellång och lång sikt.

Regionernas redovisningar skiljer sig åt både i omfattning och detaljeringsgrad. Notera därför att ett utelämnande i texten nedan inte behöver betyda att en region inte har genomfört insatser eller arbetat på ett visst sätt.

1.1.1. Genomförande av arbetet med regional utvecklingsstrategi

Samtliga regioner svarar på frågan om arbetet med den regionala utvecklingsstrategin och hur samordningen av insatser för genomförandet av den har bedrivits under året. 16 regioner⁹ redovisar att de är i genomförandefas, två regioner¹⁰ arbetar med att se över eller ta fram nya strategier. Arbetet handlar om att inleda processer för att planera revideringen och att genomföra strategiska insatser genom intressentdialoger och samverkan med aktuella aktörer. Resterande tre regioner¹¹ har under året antagit en ny eller reviderat befintlig regional utvecklingsstrategi.

14 regioner¹² beskriver ett genomförande eller framtagande av planer, underlag, strategier eller program kopplade till genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna. Till exempel Halland vars regionala utvecklingsstrategi, *Halland – Bästa livsplatsen 2035*, fungerar som övergripande riktning och vägledning för Hallands långsiktiga utveckling. Under den regionala utvecklingsstrategin finns tre genomförandestrategier: *Hallands strategi för hållbar tillväxt 2021 – 2028*, *Hälso- och sjukvårdsstrategi* samt *Kulturstrategi med kulturplan*. Det är i huvudsak *Hallands strategi för hållbar tillväxt* som styr det arbete Halland gör inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget.

Sörmland skriver att de efter en översyn av *Sörmlandsstrategin*, fattat beslut om fem nya prioriterade inriktningar. Översynen syftar till att skapa tydligare prioriteringar som ger bättre grund för handlingskraft och förverkligande av strategins mål, *ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa utan orättfärdiga skillnader*. För att

⁸ Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.

⁹ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Östergötland.

¹⁰ Stockholm, Västmanland.

¹¹ Blekinge, Sörmland, Örebro.

¹² Blekinge, Dalarna, Gotland, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Östergötland.

nå målet anges insatser inom bland annat kompetensförsörjning och livslångt lärande samt insatser för att vidareutveckla ett växande och dynamiskt näringsliv. Skåne skriver som ett andra exempel att de, mot bakgrund av att vara Sveriges största arbetsmarknadsregion, jobbar med insatser för att förbättra integrationen mot Danmark.

Sex regioner¹³ definierar olika insatser och prioriteringar med koppling till olika sakområden. De berättar om utvecklingsinsatser samt strategisk kommunikation och analys inom kultur, näringslivs-, - och samhällsplanering. Kompetensförsörjning, demografi samt miljö och klimat är andra sakområden där regionerna prioriterat insatser.

Bland regionernas redovisningar skriver fyra regioner¹⁴ om internationaliseringsinsatser och/eller prioriteringar. Norrbotten understryker sitt arbete med EU:s programperiod 2021–2027. Mer specifikt arbetet med att färdigställa program och handlingsplaner för den Europeiska regionala utvecklingsfonden. Blekinge lyfter territoriellt samarbete över landsgränser inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. Jönköping vill dra bättre nytta av EU-medel samt bidra till att utveckla EU i en mer hållbar riktning. Skåne vill arbeta tillsammans med andra regioner och kommuner för att avskaffa gränshinder. Inte minst inom ramen för samarbetsorganet *Greater Copenhagen Committee*. Även samarbete med Hamburg och Östersjöområdet lyfts fram.

Det är åtta¹⁵ regioner som anger utmaningar vad gäller *intern samverkan* inom den egna regionorganisationen eller förvaltningen. De beskriver arbeten för att stärka de interna processerna samt öka hållbarhetsfokus. Här skriver Dalarna att deras utvecklingsförvaltning arbetar kontinuerligt med att stärka det interna arbetet med strategin och att de tagit fram ett arbetsmaterial för att förtydliga förvaltningens roll i genomförandet av den.

1.1.2. Samverkan med andra i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin

Samtliga regioner lyfter olika aspekter av samverkan och arbetssätt kopplade till de regionala utvecklingsstrategierna¹⁶. 16 regioner¹⁷ uttrycker specifikt samverkan och samhandling inom regionen och med andra aktörer. Jönköping lyfter att samverkan och påverkansarbete är centrala delar av det regionala utvecklingsarbetet och sker i flera former tillsammans med kommunerna, andra regioner, näringslivet, akademi, civilsamhället och myndigheter. Samverkan sker även med samverkansorgan på lokal, regional och nationell nivå. Västerbotten beskriver en förnyelse av befintlig samverkansöverenskommelse med samtliga kommuner. Detta efter en utvärdering och dialog om hur det interna arbetssättet med den regionala utvecklingsstrategin kan utvecklas. Västernorrland skriver att funktionell

---

¹³ Värmland, Norrbotten, Jönköping, Sörmland, Blekinge, Skåne.

¹⁴ Norrbotten, Blekinge, Jönköping, Skåne.

¹⁵ Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Örebro, Västernorrland, Kronoberg, Västernorrland, Västmanland.

¹⁶ Samverkan och samordning är ett återkommande tema i regionernas redovisningar och redovisas på flera ställen i regionernas redovisningar. Vi skriver om det särskilt längre fram, i kapitel 3.

¹⁷ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

samverkan är avgörande för genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. Gotland ska skapa struktur för ett samverkansråd där syftet är att föra dialog om operativ samverkan kring strategins genomförande.

Gävleborg skriver att arbetet med den regionala utvecklingsstrategin genomförs i samordning med andra aktörer i länet. För att få kraft och sammanhållning i arbetet anordnas *Framstegsdagen* årligen där hållbara resultat synliggörs. Vid Framstegsdag 2022 deltog 165 personer på plats och ett 50-tal digitalt.

Finansiering och EU:s programperiod

Längre fram i rapporten, i kapitel två framgår hur regionerna (och länsstyrelserna) fördelar medel från anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. Sex regioner¹⁸ har dock även i detta avsnitt redogjort för arbete med finansiering från det anslaget. Jönköping skriver att många av insatserna som bedrivits under året har skett i form av projekt som till stor del finansierats av 1:1-medel. Fyra regioner¹⁹ beskriver arbete kopplat EU:s programperiod för strukturfonderna 2021–2027. Norrbotten beskriver att arbetet handlat om att färdigställa program och handlingsplaner för strukturfonderna. Under den senare delen av året har utlysningar för EU-program och medfinansieringsansökningar hanterats.

Arbete med att möta samhällsutmaningarna utifrån hållbarhetsdimensionerna

15 regioner²⁰ beskriver ett arbete med att möta samhällsutmaningarna. Västra Götaland beskriver en anpassning i sin regionala utvecklingsstrategi utifrån sina regionala utmaningar. Västra Götaland beskriver även konferensen *Framtid Västra Götaland* där deltagare från olika sektorer deltog för att gemensamt lära och utveckla arbetet med samhällsutmaningar kopplat till klimatomställning. Skåne beskriver också en anpassning till den egna regionala kontexten gällande samhällsutmaningarna, där den regionala utvecklingsnämnden i Skåne under 2022 finansierade insatser utifrån fyra prioriteringar: 1) bättre hälsa för fler, 2) ökad produktivitet 3) stärkt kompetensförsörjning och 4) ett sammanbundet Skåne.

Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna

Tolv regioner²¹ relaterar arbetet med hållbarhetsintegrering till Agenda 2030. Kalmar ansvarar tillsammans med Länsstyrelsen i Kalmar län för ett Agenda 2030-råd som syftar till uppföljning av hur aktörer arbetar för att bidra till måluppfyllelsen av Agenda 2030. Östergötland genomför inspirationsföreläsningar och diskussioner kring hur Agenda 2030 kan integreras i det regionala utvecklingsarbetet. Västra Götaland har anpassat integreringen av Agenda 2030 genom att de regionala utmaningarna och förutsättningarna avgör vilka mål i Agenda 2030 som den regionala utvecklingsstrategin bidrar till. Norrbotten har genom beviljade företagsstöd och projektstöd, ägarbidrag och verksamhetsstöd bidragit till genomförandet av Agenda 2030. Kronoberg genomför insatser för att öka kompetensen om verktygen som beskrivs i den regionala

¹⁸ Gävleborg, Halland, Jönköping, Kronoberg, Västernorrland, Västra Götaland.

¹⁹ Jönköping, Gävleborg, Norrbotten, Västernorrland.

²⁰ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland.

²¹ Gotland, Jönköping, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västra Götaland, Örebro, Östergötland

utvecklingsstrategin genom ett utbildningsprogram som ges årligen vid fem tillfällen. Det handlar om att lära sig att använda verktygen systematiskt och att integrera horisontella perspektiv, som exempelvis social och miljömässig hållbarhet.

Utöver de regioner som beskriver sitt arbete utifrån Agenda 2030 använder resterande regioner²² andra begrepp för att beskriva sitt arbete med hållbarhetsintegrering. Blekinge beskriver sin regionala utvecklingsstrategi som hela länets gemensamma färdplan för att skapa en långsiktig hållbar utveckling. Dalarna lyfter att utgångspunkten för den regionala utvecklingsstrategin finns i ett utmaningsdrivet arbetssätt vilket ska bidra till en hållbar omställning. Västernorrland beskriver att den regionala utvecklingsstrategin fokuserar på de breda hållbarhetsdimensionerna snarare än enskilda mål i Agenda 2030.

Värmland beskriver sitt hållbarhetsarbete utifrån ett årshjul med tanken att skapa ett delat lärande kring samhällsutmaningarna och underlätta prioriteringen av dem på kort och lång sikt. Värmland lyfter även jämställdhetsintegrering av projekt som en del av hållbarhetsarbetet. Gotland har tagit fram ett hållbarhetsprogram under sommaren 2022 med siktet ställt mot 2030. I programmet ingår utvecklade arbetsformer för hållbarhetsarbetet. I *Vårt Gotland 2040* finns målsättningar för en långsiktig hållbar utveckling på Gotland vilka också sätter Agenda 2030 i en gotländsk kontext. Hållbarhetsprogrammet tangerar även Gotlands tematiska genomförandeprogram, särskilt det som avser klimat, miljö och energi.

Fem regioner²³ har valt att lyfta fram sitt arbete utifrån deltagandet i projektet *Vägar till hållbar regional utveckling*²⁴. På olika sätt beskriver regionerna hur de inom ramen för projektet arbetat med hållbarhetsintegrering i de regionala utvecklingsstrategierna.

1.1.3. Territoriella perspektiv

Samtliga regioner svarar på hur olika territoriella perspektiv har beaktats i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin. Jönköping beaktar de territoriella perspektiven genom insatser som utformas utifrån skillnaderna i länets olika delar. Därmed uppnår de en anpassning och spridning av insatser och aktörer över området. Exempelvis det nya serviceprogrammet där insatser inom kompetensförsörjning blivit anpassade baserat på olika näringslivsstrukturer.

Generellt är det territoriella perspektivet beskrivet som en central del i allt regionalt utvecklingsarbete. Fyra regioner²⁵ beskriver de geografiska inomregionala skillnaderna och hur funktionella samband är kopplade till operativa insatser. Västmanland beskriver stora demografiska skillnader mellan de nordliga och sydliga kommunerna där de södra är mer stadsnära, tätbefolkade och med tillgång till goda kommunikationer i kontrast till de norra delarna. Det rumsliga perspektivet är utgångspunkten i regionens samarbete med kommunerna.

---

²² Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Värmland, Västernorrland, Västmanland.

²³ Blekinge, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Skåne, Östergötland.

²⁴ Tillväxtverkets regeringsuppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, N2019/02162/RTL (delvis).

²⁵ Dalarna, Gävleborg, Västerbotten, Västmanland.

Kronoberg skriver att det territoriella perspektivet är med från början när de arbetar med framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi. Ambitionen är att skapa en mer "rumslig strategi" för att understryka det fysiska perspektivet. Dalarna skriver att de, utifrån sin regionala utvecklingsstrategi, har utformat tydligare riktlinjer för projektstöd och därmed har det territoriella perspektivet förstärkts jämfört med tidigare strategidokument.

Jämtland Härjedalen skriver att allt regionalt utvecklingsarbete har ett territoriellt perspektiv. Det territoriella perspektivet är en integrerad del av det regionala utvecklingsarbetet tillika en del av de långsiktiga regionalpolitiska prioriteringarna i regionen.

1.1.4. Sammanfattande analys

I årets sammanfattning är det tydligt att en majoritet av regionerna befinner sig i genomförandefas vad gäller arbetet med de regionala utvecklingsstrategierna. Mer än hälften av regionerna har även arbetat med genomförande eller framtagning av andra av strategier eller handlingsplaner kopplade till de regionala utvecklingsstrategierna. De utmaningar som regionerna beskriver är interna utmaningar som att stärka det strategiarbetet samt utmaningar kring hållbarhetsfokuset. Vi kan konstatera att relativt få regioner lyfter coronakrisen i jämförelse med förra årets redovisning där pandemin tydligare beskrevs som en utmaning.

Vad gäller samhällsutmaningar och hållbarhetsintegrering refererar ungefär hälften av regionerna sitt hållbarhetsarbete till Agenda 2030. I förra årets sammanställning skrev vi att arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 gav avtryck på samordningen av insatser kring genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna. Detta är synligt även i år. Flera regioner beskriver ett arbete med att integrera Agenda 2030 i det regionala utvecklingsarbetet och att länka samman de regionala utmaningarna med relevanta mål i Agenda 2030. Det är samtidigt flertalet regioner som inte beskriver sitt arbete utifrån aspekter av Agenda 2030, utan istället beskriver ett brett arbete utifrån hållbar utveckling och hållbar omställning. En region (Västernorrland) lyfter specifikt att de tillämpar breda hållbarhetsdimensionerna snarare än enskilda mål i Agenda 2030. Gällande samhällsutmaningar har flera regioner kopplat de stora utmaningarna till den egna regionala kontexten. Regionerna har gett exempel på konferenser där diskussioner om samhällsutmaningar kopplat till klimatomställning har skett. Samhällsutmaningarna är synliga i de strategiska inriktningar och prioriteringar som återspeglas i regionernas regionala utvecklingsstrategier.

Regionerna redovisar likt tidigare år om arbete med olika former av strategier, program och planer utifrån mål och prioriteringar i de regionala utvecklingsstrategierna. De redogör även i viss utsträckning för finansieringsarbete och arbete utifrån EU:s programperiod. Förra året lyfte vi regionernas arbete med programmering och finansiering som en del av hållbarhetsintegrering. I år är det några regioner som lyfter både finansiering och arbete utifrån EU:s programperiod för strukturfonderna 2021–2027, dock inte primärt utifrån ett hållbarhetsintegrerande perspektiv.

I föregående års sammanställning skrev vi att nya arbetsätt och samverkansformer var framträdande i regionernas redovisningar. I år är

samverkan både inom regionen och med andra aktörer framträdande. Samtidigt är det flera regioner som lyfter flera utmaningar med samverkan. Utmanande eller inte verkar samverkan med andra aktörer vara centralt för att driva det regionala utvecklingsarbetet framåt. Vidare verkar samverkan ske med en bredd av aktörer; både kommuner, andra regioner, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Några regioner beskriver samverkansöverenskommelser med kommuner, eller samverkansråd för dialoger kring den regionala utvecklingsstrategins genomförande.

Det territoriella perspektivet är en viktig del i regionernas arbete med regional utveckling. I relation till samverkan finns en utmaning med inomregionala skillnader i koppling till territoriella perspektiv. Det finns demografiska skillnader och skillnader i tillgång till infrastruktur vilka behöver vara synliga i målen som formuleras i de regionala utvecklingsstrategierna. Flera regioner beskriver hur det territoriella perspektivet är en integrerad del i allt arbete och behöver vara synligt från början i arbetet med regionala utvecklingsstrategier. I likhet med föregående års rapport verkar det territoriella perspektivet vara en viktig del i de regionala utvecklingsstrategierna och deras mål, prioriteringar eller inriktningar. Det finns även flera exempel som tyder på att regionerna utvecklar arbetssätt för att förhålla sig till det territoriella perspektivet, så som rumsliga strategier och kartläggningar kring olika behov och landsbygdsperspektiv. Några regioner lyfter även samverkan över landsgränser som en del av det territoriella perspektivet. Detta genom bland annat landsövergripande strategier, EU-medel och samarbetsorgan med regioner som gränsar till andra länder.

Sammanfattning – Regionala utvecklingsstrategier och aktuella utmaningar

- Merparten av regionerna befinner sig i genomförandefas med den regionala utvecklingsstrategin.
- Målkonflikter i strategier och prioriteringar är utmaningar som regionerna lyfter i arbetet med hållbarhetsintegrering.
- Regionerna lyfter även fram organisatoriska utmaningar i sitt arbete.
- Färre regioner beskriver utmaningar kopplade till coronapandemin, vilket var en framträdande utmaning i föregående års rapport.
- Många regioner hanterar samhällsutmaningarna utifrån den egna regionala kontexten.
- Regionerna beskriver ett övergripande arbete med att beakta olika geografiers förutsättningar.
- I det territoriella perspektivet är samverkan viktigt för regionerna, både inomregionalt, regionöverskridande och även över landsgränser.

1.2. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

I nationella strategin beskrivs att *likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet* knyter an till demografiska och socioekonomiska förändringar som samhället står inför. Det prioriterade området kopplar även an till de växande regionala och inomregionala skillnader som påverkar

den regionala utvecklingspolitikens måluppfyllelse. Den strategiska inriktningen innebär både utmaningar och möjligheter och strategin lyfter vikten av att hitta innovativa lösningar på samhällsutmaningarna kopplade till boende, arbete och välfärd.

Utmaningarna handlar bland annat om demografi, offentlig service, boendefrågor, transportinfrastruktur och attraktivitet. De prioriteringar som regeringen presenterat kopplade till den strategiska inriktningen är följande:

- Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer
- God samhällsplanering
- God tillgång till kommersiell och offentlig service.

Instruktionen för redovisningen är att:

- Beskriva hur det strategiskt viktigaste arbetet har genomförts under året samt eventuella utmaningar i genomförandet.
- Beskriva hur regionen har arbetat med att möta samhällsutmaningarna samt beaktat territoriella perspektiv och där integrerat ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet
- Ge exempel på genomförda insatser samt mål och resultat i form av prestationer, effekter på kort, medellång och lång sikt.

1.2.1. Genomförande – Arbete med likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd

Likt förra året beskriver regionerna en stor bredd och variation av olika insatser, även insatser som kopplar an till andra strategiska områden. Tillväxtverket delar in avsnittet utifrån de tre prioriteringarna inom det strategiska området. Vidare kategoriserar vi regionernas svar under sju underkategorier, utifrån de teman som återkommer i regionernas redovisningar.

15 regioner²⁶ beskriver utmaningar vad gäller genomförandet av arbetet inom likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd. Utmaningarna handlar bland annat om målkonflikter, om att hitta rätt former för olika arbetssätt, förändringar i omvärlden i form av höjda priser och coronapandemins efterverkningar.

Dalarna beskriver målkonflikter med att rikta stöd till drivmedelsstationer samtidigt som fossilberoendet ska minska. Halland och Kalmar lyfter utmaningen med höga priser på el. Båda regionerna noterar att utmaningen resulterat i högre kostnader och lägre omsättning för butiker i servicegläsa områden och på landsbygden. Örebro beskriver utmaningen kring att ojämlikheten i hälsa ökar och slår särskilt hårt mot sårbara grupper i samhället.

Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer

I nationella strategin står det att de strategiska områdena och prioriteringarna bland annat handlar om vikten av goda och attraktiva livsmiljöer som gör att människor ska kunna bo, leva och verka i alla delar av landet. Det handlar om att kunna attrahera så väl invånare, kompetenser och kapital. Här nämns även att jämlik hälsa, kultur- och friluftsliv samt gröna

---

²⁶ Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

och blå ytor är viktiga ingredienser i en hållbar samhällsutveckling. Insatser som regionerna redovisningar presenterar vi utifrån följande kategorisering: *Attraktiva och inkluderande boendemiljöer, Folkhälsa, Arbetsmarknad, utbildning och kompetensförsörjning samt Kultur, fritid, besöksnäring.*

Attraktiva och inkluderande boendemiljöer

16 regioner²⁷ ger exempel på insatser som kopplar an till bostäder och boendemiljöer. Det innefattar likt förra årets rapport även landsbygdsperspektiv, platsutveckling och gestaltad livsmiljö. 14 regioner²⁸ väljer sedan att på olika sätt beskriva sitt arbete utifrån attraktivitet, exempelvis med koppling till attraktiva livsmiljöer, regionens attraktivitet eller en attraktiv gles- och landsbygd. Insatserna handlar bland annat om samverkansinsatser för att förbättra bostadssituationen för unga och studenter, kunskapsinsatser och projekt för landsbygdsutveckling, projekt för att skapa attraktiva regioner och utbildningar kring gestaltad livsmiljö.

Jämtland Härjedalen lyfter även exemplet attraktivitet kopplat till fungerande transporter: "Möjligheter till snabba och effektiva transporter är viktigt för den fortsatta attraktiviteten och tillväxten".

Kronoberg beskriver ett arbete med att genomföra en bymässa (*BY2030*) med fokus på byar och mindre samhällen och dess livs- och boendemiljöer. Samhällsutvecklingsmässan beskrivs som en gemensam satsning där regionen och länets kommuner går samman med flera aktörer med det långsiktiga målet att fler ska vilja bo kvar och flytta till Kronoberg.

Folkhälsa

Den nationella strategin beskriver hur en socialt hållbar utveckling är en förutsättning för en ekonomiskt hållbar utveckling. Där framgår att alla människor i hela landet ska ha möjlighet till god hälsa och likvärdiga förutsättningar att forma sitt liv efter egen förmåga och vilja. Sammantaget är det tio regioner²⁹ som skriver om olika aspekter av hälsa och folkhälsa i sina redovisningar om likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd. Det skiljer sig åt från föregående år då tolv regioner redovisade insatser kopplade till kategorin. Exempel på konkreta projekt eller insatser kopplade till folkhälsa beskrivs av fem regioner³⁰.

Ett exempel är Gotland som i samverkan mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst, skola och folkhälsa reviderat och beslutat om färdplan *Hälsa genom hela livet*. Östergötland beskriver en folkhälsostrategi för god och jämlik hälsa. Strategin utgör en gemensam plattform för kommunerna, regionen och Länsstyrelsen att stimulera till ett långsiktigt systematiskt folkhälsoarbete. Två regioner, Kalmar och Västmanland, lyfter specifikt arbete med folkhälsa.

---

²⁷ Dalarna, Gotland, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

²⁸ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

²⁹ Gotland, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

³⁰ Gotland, Kalmar, Sörmland, Västmanland, Östergötland.

Kultur, fritid, besöksnäring

Den nationella strategin beskriver vikten av friluftsliv, fritidsaktiviteter och kultur för en hållbar samhällsutveckling. 14 regioner³¹ nämner arbete som rör kultur, friluftsliv eller besöksnäring som ett sätt att främja en hållbar samhällsutveckling. Arbetet handlar om framtagandet av besöksnäringstrategier, kulturstrategier samt olika kulturprojekt och kulturarvssatsningar för att gynna bland annat besöksnäringen.

Örebro beskriver en samverkan mellan kultur, hälsa och akademi för att stärka möjligheten till kulturupplevelser för olika grupper i samhället. Stockholm beskriver genomförandet av *Kulturstrategi för Stockholmsregionen* med bland annat kunskapsseminarier, samverkansprojekt och rundabordssamtal med forskare.

Kalmar beskriver arbetet med kulturarv i projektet *Unika Historiska Kalmar län* där utvecklingen av kulturarvet ska ge länet ökad attraktivitet och näringslivet ska stärka sin konkurrenskraft. Vad gäller besöksnäring så beskriver Jönköping att de påbörjat framtagandet av regionens första besöksnäringstrategi (2023–2030) vilken ska bidra till en samsyn hos de aktörer som arbetar med besöksnäringen.

Arbetsmarknad, utbildning och kompetensförsörjning

Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer hänger ihop med möjligheten att kunna attrahera och behålla invånare och även utveckla såväl kompetenser, företag och kapital vilket beskrivs i den nationella strategin. 16 regioner³² beskriver arbete som vi placerar inom kategorin arbetsmarknad, utbildning och kompetensförsörjning.

Åtta regioner³³ redovisar arbete som handlar om kompetensförsörjning. Västernorrland redovisar bland annat om projektet *Talangattraktion för kompetensförsörjning i Höga Kusten*. Projektet syftar till att ta fram nya arbetsätt för att stärka den attraktiva livsmiljön med ett gott företagsklimat för ökad inflyttning. Uppsala redovisar projektet *#Vägled kompetens* som ger kunskap om arbetsmarknaden och erbjuder behovsanpassad vägledning. Projektet sker i samverkan med andra regioner och olika kommuner och aktörer.

Sju regioner³⁴ beskriver på olika sätt sitt arbete med likvärdiga möjligheter i relation till arbetsmarknadsfrågor. Exempelvis beskriver Gotland ett arbete med att skapa en ny strategisk funktion med ansvar för att driva och utveckla arbetsmarknadspolitiska frågor. En förstudie med fokus på arbetsmarknad och psykisk hälsa har legat till grund för arbetet.

Olika aspekter av utbildning som en del av likvärdiga möjligheter beskrivs av åtta regioner³⁵. I regionernas redovisningar beskrivs både aspekter av lika tillgång till utbildning men även olikheter i utbildningsnivå. Värmland beskriver deltagandet i olika forum där utbildning på distans, via

---

³¹ Kalmar, Kronoberg, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

³² Blekinge, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

³³ Blekinge, Gävleborg, Kronoberg, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro

³⁴ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Stockholm, Uppsala, Värmland.

³⁵ Gävleborg, Kalmar, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västmanland, Västra Götaland.

Lärcentrum, diskuteras som möjligheter för att höja utbildningsnivån och förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

God samhällsplanering

I nationella strategin lyfts betydelsen av samhällsplaneringen för att skapa goda och attraktiva livs- och boendemiljöer. Samhällsplaneringen spelar även en viktig roll i bidraget till hållbara livsmiljöer med minskad klimatpåverkan och för människors möjlighet att bidra till en cirkulär ekonomi. Nedan beskrivs regionernas redovisningar utifrån kategorierna *Regional planering* samt *Transport, infrastruktur, kollektivtrafik*.

Regional planering

19 regioner³⁶ lyfter perspektiv kring samhällsplanering och olika former av planeringsarbete. Arbetet handlar brett om framtagandet av regionplaner, om att stärka kompetensen inom regional planering, samhällsplaneringsfokus för att möta stora samhällsomvandlingar och samverka med bland annat kommuner i planeringsfrågor.

15 regioner³⁷ beskriver arbete med övergripande strategisk samhällsplanering i olika utsträckning. Östergötland beskriver framtagandet av en fördjupad rumslig strategi. Västra Götaland beskriver utvecklad samverka inom regional fysisk planering. Sörmland lyfter både en kartläggning av kommunernas och regionens arbete med fysisk aktivitet i samhällsplaneringen samt arbetet med *Strukturbild 2.0*.

Energi- och planering för energisystemet är ytterligare ett område som återkommer i regionernas arbete med regional planering. Sju regioner³⁸ skriver om arbete kopplat till energi- eller elförsörjning. Arbetet beskrivs i stor utsträckning som en tillgänglighets- och försörjningsfråga för att kunna skapa attraktiva livsmiljöer och kunna bidra till omställningsarbete. Norrbotten beskriver en förstudie *2 vägar till ett effektivare energisystem*, en "förstudierapport som visar om det är möjligt att få fram uppgifter för att bygga ett scenarioverktyg för elnät, elproduktion och elanvändning och även undersöka hur stort problemet med överbokningar av eleffekt är i länet".

Transport, infrastruktur och kollektivtrafik

Transport och infrastruktur tillhör ett eget strategiskt område och redovisas därmed separat av regionerna. Dock lyfter regionerna även i detta avsnitt arbete som rör frågor om transport, infrastruktur och kollektivtrafik. 13 regioner³⁹ beskriver arbete som handlar om transport, infrastruktur och kollektivtrafik. Sju⁴⁰ av dessa beskriver ett mer strategiskt arbete kopplat till utvecklingen av transportinfrastrukturen. Jämtland Härjedalen betonar vikten av åtgärder i transportinfrastrukturen för den regionala och lokala utvecklingen och tillväxten. Det beskrivs ett stort tryck på transportsystemet kopplat till besöksnäringens säsonger, där transportinfrastrukturen är en

---

³⁶ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

³⁷ Blekinge, Gotland, Dalarna, Gävleborg, Halland, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

³⁸ Blekinge, Gävleborg, Norrbotten, Skåne, Värmland, Västerbotten, Örebro.

³⁹ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

⁴⁰ Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland.

avgörande förutsättning för länets basnäringar besöksnäring, jord- och skogsbruk samt tillverkningsindustri.

Sex regioner⁴¹ belyser i stället en bredd av perspektiv gällande kollektivtrafik och hållbara transporter. Halland skriver om *Trafikförsörjningsprogram 2021–2025* för en fortsatt regionförstoring av Halland. Blekinge har genomfört transport- och infrastrukturåtgärder och där bland annat påbörjat arbete med ett nytt trafikförsörjningsprogram och en tågstrategi. Arbetet ska färdigställas under 2023. Transportfrågan beskrivs handla om både tillgänglighet och likvärdighet över landet och knyter även an till aspekter av hållbart resande.

God tillgång till kommersiell och offentlig service

God tillgång till kommersiell och offentlig service är den tredje prioriteringen inom det strategiska området. I nationella strategin beskrivs tillgången till kommersiell och offentlig service som en förutsättning för att det ska vara attraktivt att bo och verka i hela landet. 16 regioner⁴² beskriver arbete kring tillgång till kommersiell service. Arbetet är både strategiskt och operativt. Insatserna handlar om framtagandet av regionala serviceprogram, olika typer av driftstöd samt hemsändningsbidrag.

Regionerna fick under slutet av 2021 ett erbjudande om att ta fram och genomföra regionala serviceprogram för åren 2022–2030, vilket vi även skrev om i förra årets rapport. Hos flertalet av de regioner som beskriver frågan om tillgång till service utgör det en betydande del av deras redovisningar. 11 regioner⁴³ beskriver arbete med framtagandet av regionala serviceprogram specifikt. Värmland har utarbetat ett nytt serviceprogram som lägger grunden för det fortsatta arbetet, och har även lagt stor vikt vid att kommunerna ska ta fram kommunala serviceplaner.

Nio regioner⁴⁴ redogör för arbete med finansiering i form av driftstöd eller hemsändningsbidrag. Att ha närhet till service beskrivs generellt av regionerna som en förutsättning för attraktiva livsmiljöer och serviceaktörer behöver därför få stöd, för att kunna fortsätta driva sina verksamheter. Jönköping fokuserar på den kommersiella servicen på landsbygden där den är gles. De beskriver även en ökad efterfrågan på det finansiella stödet under året då flera butiker fått ekonomiska problem. Gävleborg har stort fokus på tillgången till service och beskriver det som en av de stora samhällsutmaningarna.

1.2.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna

18 regioner⁴⁵ besvarar frågan om hur de arbetat med de tre hållbarhetsdimensionerna inom *likvärdiga möjligheter till boende, arbete och*

---

⁴¹ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Kalmar, Örebro.

⁴² Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland.

⁴³ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Gotland, Jönköping, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland.

⁴⁴ Gävleborg, Halland, Jönköping, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland.

⁴⁵ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

välfärd i hela landet. Resterande tre regioner⁴⁶ hänvisar till tidigare svar i avsnitten 1.1.1. *Genomförandet och utmaningarna i arbetet med regional utvecklingsstrategi* och delavsnittet under 1.1.2 om *arbete med att möta samhällsutmaningarna utifrån hållbarhetsdimensionerna*. Hållbarhetsarbetet handlar om framtagandet av analyser och studier, om integrering av hållbarhetsperspektiven i planer och strategier och att skapa en helhetsbild kring hållbar samhällsutveckling. Det gäller aspekter av planering, tillgänglighet och välfärd.

Tolv regioner⁴⁷ beskriver sitt arbete med att integrera samtliga hållbarhetsperspektiv. Jönköping beskriver samtliga hållbarhetsdimensioner i arbetet med en förbättrad service på landsbygden: "Man kan exempelvis peka på ökade resor om butiker läggs ner, butikens överlevnad som gynnas av köptrohet (ekonomisk hållbarhet) och att butiken ofta är en mötesplats, social hållbarhet". Sex regioner⁴⁸ beskriver ett mer generellt hållbarhetsarbete utan att närmare konkretisera sina insatser kopplat till social-, ekonomisk eller miljömässig hållbarhet. Västra Götaland beskriver som exempel ett brett krav på att projekt ska kunna visa att de arbetar i enlighet med mål den regionala utvecklingsstrategin, vilka i sin tur ska leda till förverkligande av Agenda 2030.

Kopplat till social hållbarhet lyfter fem regioner⁴⁹ särskilt olika aspekter av hälsa och folkhälsa. Örebro beskriver till exempel arbetet med *Nära vård* där behovet av främjande och förebyggande arbete betonas för att klara de demografiska utmaningarna och kommande behov av välfärdstjänster. Likaså beskriver Örebro arbete för "måluppfyllelse som främjar ett gott liv för barn och unga både nu, som vuxen och vid åldrandet".

Inom den miljömässiga hållbarheten lyfts bland annat frågor om el- och energiförsörjning, transporter och resande, kollektivtrafik och cirkulär ekonomi av regionerna. Västerbotten beskriver att arbetet med hållbar energiförsörjning bidrar till både hållbara samhällen och minskad klimatpåverkan. Gävleborg lyfter elkraftsförsörjningen som en viktig aspekt av den miljömässiga hållbarheten för att klara klimatomställningen och för att möjliggöra för utveckling i länets olika delar genom etableringar och samhällsinvesteringar.

Den ekonomiska hållbarheten innefattar frågor om tillgången till kommersiell service och butikers överlevnad, besöksnäring och affärsutveckling samt bebyggelseutveckling för människors möjligheter att bo och verka. Jönköping beskriver arbetet med affärsutveckling för besöksnäringen i syfte att få ekonomiskt hållbara och livskraftiga företag.

Regionerna beskriver generellt samhällsutmaningar i förhållande till samhällsplanering, folkhälsa, trafikplanering, elförsörjning och tillgången till kommersiell service. Uppsala nämner som enda region i detta avsnitt en utmaning kopplad till Rysslands invasion av Ukraina och flyktingmottagandet som det medför. Det innebär både möjligheter och

---

⁴⁶ Gotland, Jämtland Härjedalen, Stockholm.

⁴⁷ Blekinge, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västmanland, Örebro, Östergötland.

⁴⁸ Dalarna, Kronoberg, Norrbotten, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland.

⁴⁹ Kalmar, Norrbotten, Värmland, Västmanland, Örebro.

utmaningar för regionen och tydliggör perspektiv på hållbarhetsintegrering.

1.2.3. Territoriella perspektiv

18 regioner⁵⁰ besvarar frågan gällande hur territoriella perspektiv har beaktats i arbetet med likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd. De tre resterande regionerna⁵¹ hänvisar till svaren under avsnittet 1.1.3 *Territoriella perspektiv*. Regionerna beskriver det territoriella perspektivet både som ett förhållningssätt och i termer av mer operativa insatser.

Fyra regioner⁵² beskriver ett strategiskt arbete genom att fånga det territoriella perspektivet i planering och långsiktiga perspektiv. Sörmland beskriver som exempel att landsbygdens perspektiv har stärkts inom ramen för arbeten med bland annat länstransportplanen, näringslivsstrategin och trafikförsörjningsprogrammet. Blekinge beskriver sitt arbete med strategiska noder i planeringsarbetet: "Utpekandet av strategiska noder bidrar till ett geografiskt och funktionellt perspektiv i den regionala utvecklingsstrategin och stärker även strategins vägledande roll för den fysiska planeringen, exempelvis de kommunala översiktsplanerna".

Operativa insatser kring territoriella frågor i form av projekt, kartläggningar, analysarbete och etablering av nätverk för samverkan beskrivs av tio regioner⁵³. Fem regioner⁵⁴ beskriver snarare de territoriella perspektiven i termer av ett övergripande förhållningssätt eller en riktning för olika insatser. Dalarna beskriver att ett platsbaserat förhållningssätt är viktigt i det regionala utvecklingsarbetet och att lokala förutsättningar ska beaktas.

Fem regioner⁵⁵ beskriver arbetet utifrån ett planeringsperspektiv med exempelvis kollektivtrafikplaner, regionplaner, strukturbilder och länsplaner för infrastruktur.

Fem regioner⁵⁶ beskriver det territoriella perspektivet utifrån arbetet med funktionella samband. Kronoberg beskriver också arbetet med funktionella samband som exempel på insatser, men inte utifrån frågan om territoriella perspektiv. Skåne beskriver funktionella samband inom *Regionsamverkan Sydsverige*⁵⁷ där arbetet påbörjats med en samarbetsstudie som ska "stimulera utveckling av ort- och näringslivsstruktur, demografi, pendling och regional förstoring".

1.2.4. Resultat

Samtliga regioner redovisar resultat i form av prestationer utifrån insatserna beskrivna i tabellerna⁵⁸. I redovisningen beskriver regionerna både vad de

---

⁵⁰ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁵¹ Gotland, Jämtland Härjedalen, Västernorrland.

⁵² Blekinge, Gävleborg, Skåne, Sörmland.

⁵³ Blekinge, Halland, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västmanland, Västra Götaland.

⁵⁴ Dalarna, Jönköping, Västerbotten, Örebro, Östergötland.

⁵⁵ Halland, Skåne, Stockholm, Sörmland, Västmanland.

⁵⁶ Blekinge, Gävleborg, Kalmar, Skåne, Västmanland.

⁵⁷ [Regionsamverkan Sydsverige](#)

⁵⁸ Se bilaga 1.

har gjort (presterat) men i vissa fall även i kombination med vad insatsen har lett till (effekter). Dessa två kategorier ska redovisas separat men går ibland in i varandra i regionernas redovisningar. De redovisade insatserna presenterar i sin tur en stor bredd och variation. Formerna av prestationer som redovisas är bland annat:

- Kunskapsunderlag i form av exempelvis studier och förstudier⁵⁹. Exempelvis beskriver Stockholm framtagandet av en förstudie kring en säsongsförlängning i skärgården.
- Nätverk och dialoger⁶⁰. Dalarna beskriver dialogtillfällen med kommuner och kunskapsseminarium för resultatspridning inom ramen för delprojektet *Inkludering av unga i samhällsplaneringen*.
- Handlingsplaner, program och andra strategiska dokument⁶¹. Kronoberg har exempelvis upprättat en handlingsplan för samplanering inom strategisk rumslig planering inför år 2023.

Alla regioner redovisar resultat i form av effekter. Samtliga regioner utom två⁶² redovisar även effekterna på både kort, medellång och lång sikt. Effekterna är både förväntade och uppnådda, vilket beskrivs i varierande utsträckning av regionerna. Tolv regioner⁶³ beskriver om effekterna är förväntade eller uppnådda.

Exempel på effekter på kort sikt är:

- **Ökad kunskap**⁶⁴. Norrbotten beskriver att effekten av en förstudie är ökad kunskap hos intressenter och Länsstyrelsen om problembilden kopplat till mållkonflikter inom besöksnäringen i fjällen.
- **Etablerade former för samverkan**⁶⁵. Gävleborg beskriver en kortsiktig effekt som en etablerad samverkansarena i Gävleborg med aktörer från lokal, regional och nationell nivå som har fokus på att säkra en långsiktigt hållbar elförsörjning.
- **Stöd till kommersiell service eller utveckling av landsbygden**⁶⁶. Halland beskriver hur stöd till kommersiell service lett till större möjligheter till överlevnad för butiker och andra verksamheter på landsbygden.

Exempel på effekter på medellång sikt är:

- **Ökad samsyn och samverkan mellan olika aktörer**⁶⁷. Skåne beskriver en scenariomodell för Skånes utveckling som på medellång sikt förväntas leda till samsyn kring strategiska ställningstaganden för att nå nationella, regionala och kommunala mål.

---

⁵⁹ Gävleborg, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland.

⁶⁰ Blekinge, Dalarna, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Västmanland, Östergötland.

⁶¹ Blekinge, Gotland, Halland, Jönköping, Kronoberg, Stockholm, Värmland, Västra Götaland, Östergötland.

⁶² Jämtland Härjedalen, Örebro.

⁶³ Blekinge, Dalarna, Halland, Kalmar, Kronoberg, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁶⁴ Blekinge, Dalarna, Gotland, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland.

⁶⁵ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Kronoberg, Uppsala, Värmland.

⁶⁶ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland, Östergötland.

⁶⁷ Blekinge, Halland, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Västmanland, Östergötland.

- **Ökat eller förbättrat arbete kring bostadsförsörjning**⁶⁸. Gotland beskriver att en effekt på medellång sikt är att minst 300 bostäder per år har byggts i genomsnitt på Gotland 2022–2027.

Exempel på (förväntad) effekt på lång sikt är:

- **Att uppnå ökad attraktivitet och attraktiva livsmiljöer**⁶⁹. Östergötland beskriver att en förväntad effekt på lång sikt är attraktiva boendemiljöer som innebär att Östergötlands befolkning ökar.

Mål som insatserna bidrar till

Samtliga regioner redovisar mål som insatserna ska bidra till. Det skiljer sig dock åt vilka mål som regionerna hänvisar till. Alla regioner hänvisar till mål i sina regionala utvecklingsstrategier. Västernorrland redogör även för mål i strukturfonderna. Ingen region hänvisar till de territoriella samarbetsprogrammen. Utöver det hänvisar även tre regioner⁷⁰ till mål i Agenda 2030. Den vanligaste tematiken som målen hänvisar till är goda livsvillkor/livsmiljöer, inkludering, samverkan/samhandling, god kommersiell service samt tillväxt och kunskap.

1.2.5. Sammanfattande analys

Regionerna beskriver ett mångsidigt arbete med det strategiska området som är brett och täcker in flertalet relevanta samhällsfrågor. Insatser och projekt kan dessutom tänga flera olika områden samtidigt. Om detta skrev vi även i föregående års rapport.

Från och med 2021, i och med tillkomsten av nationella strategin, blev området *Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet* ett eget strategiskt område. Trots detta finns flera aspekter kopplade till transportsystemet och tillgänglighet beskrivna under aktuellt område. Likt tidigare års analys har aktuellt område en bred ingång i och med formuleringen "likvärdiga möjligheter" samt områdena "boende, arbete och välfärd". Det är möjligt att hävda att den breda formuleringen täcker många, om inte alla, samhällsfrågor. Det är därför inte förvånande att frågor om exempelvis kompetensförsörjning, kollektivtrafik och hälsa återfinns här, men även inom andra strategiska områden. Frågorna går in i varandra och är inte alltid möjliga att isolera till specifika strategiska områden. Ett exempel på detta är att territoriell samverkan kring yrkesvuxentbildning omnämns under både likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd samt under kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet. Frågan har därmed bäring på flera strategiska områden.

Det är möjligt att konstatera att regionerna i stor utsträckning skriver om tillgången till kommersiell service, trots att temat inte haft en egen frågeställning likt tidigare år. Kommersiell service är ett fortsatt viktigt och prioriterat område för regionerna. Framförallt kopplat till samhällsplaneringsfrågor men även gällande territoriella perspektiv och vikten av exempelvis tillgänglighet på landsbygden. Det är också möjligt att

⁶⁸ Gotland, Halland, Kronoberg, Skåne.

⁶⁹ Gotland, Halland, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Värmland, Västernorrland, Östergötland.

⁷⁰ Blekinge, Skåne, Sörmland.

anta att det stora fokuset på kommersiell service har att göra med erbjudandet om att ta fram och genomföra regionala serviceprogram från och med slutet av 2021.

Regionerna beaktar de territoriella perspektiven både som förhållningssätt och i form av mer operativa insatser. Regionerna beskriver insatser kring regionplaner, trafikplaner och infrastrukturplaner. Arbetet beskrivs även i termer av funktionella samband där bland annat regionsamverkan lyfts fram. I likhet med föregående år är de territoriella perspektiven tydligt framträdande i frågor som rör god samhällsplanering. I föregående års rapport var det primärt den regionala planeringen som ansågs vara ett verktyg för att integrera det territoriella perspektivet.

I föregående års rapport beskrevs redovisningen av hållbarhetsintegrering och Agenda 2030 som en utmaning för regionerna. I årets rapport har Agenda 2030-perspektivet inkluderats i den bredare frågan om regionernas arbete med att möta samhällsutmaningarna och integrera de tre hållbarhetsperspektiven. I år redogör regionerna mer kring hållbarhetsdimensionerna, dock i olika omfattning och detaljeringsgrad. Generellt beskriver regionerna detta område kortfattat, och inte alltid med konkreta exempel på arbete. Inte alla regioner besvarar frågan, utan hänvisar till tidigare svar. Regionerna beskriver en bredd av samhällsutmaningar kopplade till bland annat folkhälsa, samhällsplanering, elförsörjning och tillgång till kommersiell service. Det är inte alltid tydligt hur de arbetat med social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet utan de beskriver ofta arbetet mer övergripande. Det är möjligt att den justering vi gjorde om hållbarhetsintegrering och Agenda 2030 i årets redovisningsmall underlättar för regionerna att beskriva sitt arbete med hållbarhetsintegrering - samtidigt som den öppna frågan möjligen gjort att svaren inte nödvändigtvis blivit mer konkreta. Regionerna har tolkat frågan om utmaningar olika, några som samhällsutmaningar och några som utmaningar den specifika regionen står inför.

Alla regioner redogör för resultat kopplade till de insatser de har angett som exempel. De beskriver resultaten i form av både prestationer och effekter. Ibland kombineras båda perspektiven eller skrivs ihop, vilket försvårar uppföljningen. De insatser som regionerna beskriver är både långsiktiga och strategiska och kommer generera resultat och effekter på sikt.

Prestationerna handlar i stor utsträckning om framtagandet av kunskapsunderlag, program och strategidokument samt skapandet av nätverk och dialoger. Detta påminner om analysen från föregående år, då regionerna beskrev sig som kunskaps- och nätverksaktörer. De redovisade effekterna handlar i stor utsträckning om ökad kunskap, former för samverkan, och flertalet om stöd till kommersiell service - vilket också i hög grad liknar redovisningen från föregående år.

Regionerna redovisar även vilka mål som insatserna ska bidra till att nå. Samtliga regioner hänvisar till mål i sina regionala utvecklingsstrategier. Inga regioner hänvisar till de territoriella samarbetsprogrammen (Interreg) och enbart en region hänvisar till strukturfonderna.

Sammanfattning – Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd

- Regionerna redovisar en stor bredd av insatser kopplade till likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd.
- Hållbarhetsintegrering var beskrivet som en utmaning i förra årets rapport och är även detta år omnämnd, om än i en mindre omfattning.
- Då regionerna redogör för resultat, effekter och mål och hänvisar de primärt till sina regionala utvecklingsstrategier.

1.3. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

I nationella strategin beskrivs hur en väl fungerande kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet ökar möjligheterna att möta samhällsutmaningarna. I den nationella strategin framgår två prioriteringar inom området

- väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande
- utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete.

Instruktionen för redovisningen är att:

- Beskriva hur det strategiskt viktigaste arbetet inom har genomförts under året samt eventuella utmaningar i genomförandet.
- Beskriva hur regionen har arbetat med att möta samhällsutmaningarna samt beaktat territoriella perspektiv och där integrerat ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet
- Ge exempel på genomförda insatser samt mål och resultat i form av prestationer, effekter på kort, medellång och lång sikt.

1.3.1. Genomförande – Arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Samtliga regioner återger svar under det strategiska området kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet. Inom detta strategiska område skriver regionerna utförligt, ofta med långa beskrivningar av arbetet med kompetensförsörjning och kompetensutveckling under året. Arbetet som redovisas handlar i stora drag om inkludering på arbetsmarknaden, analyser och prognoser kopplade till kompetensförsörjningsbehoven, framtagandet av kunskapsunderlag, arbete med validering, regionala nätverk kring bland annat vuxenutbildning och lärcentrum, framtagandet av handlingsplaner för området och regional samverkan mellan olika aktörer.

Samtliga regioner ger exempel på olika insatser som genomförts eller initierats under året kopplade till kompetensförsörjning och kompetensutveckling. 20 regioner⁷¹ beskriver ett arbete med validering och då kopplat till Tillväxtverkets och Myndighetens för yrkeshögskolans

---

⁷¹ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

valideringsuppdrag. Stockholm nämner validering men då inom frågeställningen om territoriella perspektiv.

16 regioner⁷² ger exempel på arbete kopplat till vuxenutbildning, yrkesvuxenutbildning eller lärcentrum. Skåne beskriver ett arbete med utvecklingsmedel för att utveckla yrkesutbildningar med tydlig branschkoppling inom yrkesvuxenutbildning, yrkeshögskola, folkhögskola och högskola/universitet. 18 regioner⁷³ anger insatser som handlar om framtagandet av olika typer av analyser, prognoser eller handlingsplaner. Ett exempel är Västernorrland som under året tagit fram ett kunskapsunderlag för att beskriva länets kompetensutmaningar. Rapporten beskriver arbetsmarknadsläget från idag fram till 2035 för fyrtio utbildningsgrupper.

14 regioner⁷⁴ beskriver utmaningarna med genomförandet av arbetet under året. Utmaningarna rör dels större samhällsutmaningar så som tillgång till kvalificerad arbetskraft, matchning på arbetsmarknaden och att locka studenter till utbildningar. Utmaningar som snarare relaterar till själva genomförandet av kompetensförsörjningsarbetet hos regionerna kopplas till frågor om samverkan, ersättning och finansiering samt att skapa en samlad behovsbild hos olika aktörer i regionerna. Exempelvis skriver Uppsala om att skapa dialoger som bryter ”stuprören” för att kunna hantera utmaningarna med kompetensförsörjning. Jämtland Härjedalen beskriver utmaningen i att säkerställa långsiktig och stabil grundfinansiering för området, och upplever att mindre regioner missgynnas i fördelningen av medel.

Väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande

I nationella strategin beskrivs vikten av god tillgång till utbildning på alla nivåer och en väl fungerande samverkan mellan aktörer som ansvarar för kompetensförsörjningsområdet.

Samverkan

Samtliga regioner nämner någon form av samverkansarbete. Örebro lyfter att regionala program- och yrkesråd är en central och viktig samverkansstruktur för gymnasiala utbildningar mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare. Västernorrland skriver om ett särskilt fokus på matchningen på arbetsmarknaden i regionen, vilket skrivits in i den strategiska planen i den regionala utvecklingsstrategin och stärkt samverkan med kommunerna. Stockholm har fortsatt utveckla arbetet inom samverkansplattformen *Kompetensarena Stockholm* (KAS) som infördes 2021.

---

⁷² Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

⁷³ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

⁷⁴ Blekinge, Dalarna, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

Matchning på arbetsmarknaden

Tio regioner⁷⁵ nämner specifikt matchningen på arbetsmarknaden som en del av arbetet med en välfungerande kompetensförsörjning. Matchningen består av flera aspekter; rätt kompetens med rätt arbetsgivare, utbildningsinsatser som är i paritet med företagets behov. Uppsala har som ett exempel anordnat ett matchningsevent inom life-tech som ett pilotförsök att bidra till matchningen inom två strategiska branscher.

Ytterligare exempel på projekt och insatser som bedrivits med koppling till infrastruktur och livslångt lärande i kompetensförsörjningsarbetet är projektet *CoSkill* i Blekinge. Initiativet är ett kompetensutvecklingsprojekt för små- och medelstora företag och som erbjuder kompetensutvecklingsinsatser för befintliga anställda. Projektet ska få fler företag att använda metoder för att se kopplingen mellan affärsutveckling och strategisk kompetensförsörjning. Även Halland beskriver ett strategiskt arbete med att samordna och processleda samverkan inom utbildningsområdet. Regionen har samlat och processlett ett drygt 40-tal möten i den regionala samverkansstrukturen där frågor om kompetensförsörjning adresseras och arbetas med i olika omfattning på både strategiskt och operativ nivå.

Regionala strukturer för kompetensförsörjning

18 regioner⁷⁶ beskriver ett arbete som redan nu utgår från regionala strukturer kring kompetensförsörjningen. Arbetet handlar om strukturer kring validering, olika former av regionala stödstrukturer för kompetensförsörjningsområdet, eventuella strukturomvandlingar, olika strukturer för arbets sätt samt analysstrukturer och samverkansstrukturer. Västernorrland beskriver ett framåtsyftande, strukturellt arbete:

Framåtsyftande avser regionen stärka de regionala strukturerna ytterligare genom fördjupad samverkan med fler branschråd samt att tillsammans med kommunerna, stärka den inom- och mellanorganisatoriska samverkan mellan exempelvis utbildnings- och näringslivsfrämjande verksamheter.

Sju regioner⁷⁷ beskriver även ett arbete som sker i samverkan med olika yrkesråd och branschråd. Bransch- och yrkesråden har ofta en bred representation av aktörer från näringslivet, fackförbund, främjare, myndigheter med flera. Blekinge beskriver att arbetet syftar till att öka samverkan mellan utbildningsaktörer och arbetsgivare. Genom att inrätta branschråd skapas arenor för att föra dialog om frågor som kompetensutveckling och kompetensbaserad rekrytering för arbetsgivare.

Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete

Med regionalt kompetensförsörjningsarbete avses strategiskt arbete på regional nivå som bidrar till en väl fungerande kompetensförsörjning i näringsliv och offentlig sektor. Regionala analyser och kunskapsunderlag utgör en grund för det regionala kompetensförsörjningsarbetet

---

⁷⁵ Jönköping, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁷⁶ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Örebro, Östergötland.

⁷⁷ Blekinge, Dalarna, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

Ett antal lagändringar på området trädde i kraft under 2022, bland annat i skollag (2010:800) och lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Sju regioner⁷⁸ refererar i någon utsträckning till lagen alternativt lagändringen. Dalarna beskriver en ökad samverkan med olika branscher utifrån regionernas förtydligade uppgift om att göra bedömningar av kompetensförsörjningsbehov. Två regioner⁷⁹ skriver konkret om dimensionering av utbildning i förhållande till ändringen av skollagen. Nio regioner⁸⁰ skriver om dimensionering generellt utan att specifikt koppla det till lagändringen.

Arbetet med analyser, prognoser och handlingsplaner

19 regioner⁸¹ beskriver någon form av analysarbete. Arbetet innebär bland annat att tillsätta fler resurser som arbetar med analys kopplat till kompetensförsörjningen, att samverka med andra myndigheter, att ta fram analyser kring arbetslöshet och hur det skiljer sig mellan olika kommuner, att tillsätta analysgrupper i arbetet med mera. Östergötland beskriver ett kontinuerligt arbete med att ta fram regionala analyser och kunskapsunderlag för att skapa en helhetsbild av de regionala kompetensbehoven.

Tio regioner⁸² skriver om analysarbete kopplat till rapporten *Regionala trender och prognoser*⁸³ framtagen av Statistiska centralbyrån. Arbetet handlar framför allt om att bearbeta statistiken där och ta fram egna kunskapsunderlag för kompetensförsörjningsarbetet. Stockholm har tagit fram en arbetsmarknadsprognos som är en sammanvägning av statistik från Statistiska centralbyrån och Arbetsförmedlingen. Jämtland Härjedalen beskriver att underlaget varit centralt i dialoger och använts för att ytterligare konkretisera och initiera strategiskt viktiga insatser. Sex regioner⁸⁴ lyfter uttryckligen att det finns ett behov av att Statistiska centralbyrån eller en annan central aktör får ett kontinuerligt uppdrag i att ta fram *Trender och prognoser*.

Samtliga regioner skriver om behoven på arbetsmarknaden som blir tydliggjorda i och med analysarbetet. För att lyckas med matchningen behövs en förbättrad förståelse av de behov som arbetsgivare och företag har.

Gävleborg berättar att de tagit fram en hemsida som visar och jämför behov av olika utbildningsgrupper på arbetsmarknaden i Gävleborg fram till 2035. I arbetet har både statistik från Statistiska Centralbyrån, SCB, kring regionala trender och prognoser samt yrkesprognoser från Arbetsförmedlingen använts.

---

⁷⁸ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Skåne, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland.

⁷⁹ Sörmland, Uppsala.

⁸⁰ Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Östergötland.

⁸¹ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

⁸² Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

⁸³ Regionala utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser - Med sikte på år 2035 (scb.se)

⁸⁴ Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Örebro.

13 regioner⁸⁵ beskriver arbete med handlingsplaner i någon form kopplade till kompetensförsörjningsarbetet. Sju av dessa regioners⁸⁶ arbete handlar om handlingsplaner kopplade till den Europeiska socialfonden+ (ESF+).

Validering på regional nivå

Under året har Tillväxtverket genomfört en utlysning av medel till regionerna inom ramen för regeringsuppdraget ”Stödja arbetet med att utveckla strukturer för validering på regional nivå”⁸⁷.

Tio regioner⁸⁸ beskriver ett konkret fortsättningsarbete efter att ha deltagit i *Valideringslyft*⁸⁹. En stor del av arbetet i projektet handlade om att ta fram handlingsplaner, förbereda för egna projekt på temat validering, eller att skriva in valideringen som prioriterat område i den regionala utvecklingsstrategin. *Valideringslyft* avslutades i slutet av 2022.

17 regioner⁹⁰ ger exempel på fortsatta insatser kopplade till validering. Kronoberg beskriver projektet. Östergötland beskriver att de utifrån metodstödet från *Valideringslyft* har tagit fram en utvecklingsplan för fortsatt arbete. Gävleborg startade under hösten 2022 projektet *ValiVuX Metod- och modellutveckling för validering inom komvux* för att arbeta vidare med sina regionala strukturer för validering. Region Kronoberg skriver om sitt initiativ *Valideringsstruktur Kronoberg*:

Genom att använda validering som ett av flera verktyg i det strategiska kompetensförsörjningsarbetet gynnas både arbetsgivare och individ, och genom en regional stödstruktur kan utbildares arbete med validering förenklas. Syftet med *Valideringsstruktur* i Kronoberg är att utveckla ett effektivt stöd för arbetsgivare och vuxenutbildningsaktörer i frågor som rör validering som verktyg. Syftet är inte att utveckla metoder för validering i sig eller att mäta antalet validerade individer utan att fokusera på stödstrukturen för valideringsprocessen.

Yrkesvux och lärcentrum

14 regioner⁹¹ skriver om arbete med lärcentra utifrån olika perspektiv. Värmland beskriver kort deltagandet i olika forum där bland annat lärcentra diskuteras som möjlighet för att höja utbildningsnivån och förbättra kompetensmatchning i länet. Västernorrland skriver att kommunernas arbete med lärcentra glädjande nog hanteras som ordinarie verksamhet numer. Västmanland beskriver en pågående dialog med aktörer i länet gällande lärcentra. Lärcentra är en viktig pusselbit i det övergripande

---

⁸⁵ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Örebro, Östergötland.

⁸⁶ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Skåne, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Östergötland.

⁸⁷ Uppdrag att stödja arbetet med att utveckla effektiva strukturer för validering på regional nivå - N2021/03082

⁸⁸ Gotland, Gävleborg, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Örebro, Östergötland.

⁸⁹ I ESF-projektet *Valideringslyft* samverkade såväl nationella som regionala aktörer för att skapa en regional infrastruktur för validering i arbetsliv och utbildning. Alla Sveriges regioner deltog i projektet som pågick mellan den 1 december 2020 och den 31 december 2022. [ESF-projektet Valideringslyft - Myndigheten för yrkeshögskolan \(myh.se\)](#)

⁹⁰ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁹¹ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro.

arbetet med att öka tillgången till utbildningsmöjligheter: "Tillgång till utbildning på flera olika utbildningsnivåer i hela länet är en viktig del för både kompetensförsörjningsfrågan i stort, men även kopplat till kompetensutveckling och omställning inom ramen för det livslånga lärandet".

14 regioner⁹² nämner vuxenutbildning eller yrkesvux i sitt arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Återkommande är vikten av samverkan kring vuxenutbildningen i länet. Kalmar skriver att samverkansarbetet har utvecklats under 2022. Regionen samordnar insatser mellan regionalt yrkesvux och länets yrkeshögskoleaktörer i syfte att nå "ett strategiskt och långsiktigt hållbart arbetssätt till gagn för individ, samhälle och näringsliv".

1.3.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna

Samtliga regioner besvarar frågan gällande arbetet med att möta samhällsutmaningar och integreringen av samtliga dimensioner av hållbar utveckling. Alla regioner har även beskrivit integrering av de tre hållbarhetsperspektiven, dock i olika utsträckning. Nio regioner⁹³ berör samtliga tre hållbarhetsperspektiv. Elva regioner⁹⁴ gör mer svepande beskrivningar som exempelvis "arbete sker utifrån samtliga hållbarhetsperspektiv" alternativt beskriver arbete inom ett eller två av hållbarhetsperspektiven. Stockholm och Västernorrland hänvisar kortfattat till respektive regionala utvecklingsstrategier och några mål i Agenda 2030 men beskriver inte hur de arbetar.

Norrbottnen beskriver ett arbete med att ta fram ett digitalt verktyg för att främja utvecklingen av inkluderande arbetsplatser; *Develoop*⁹⁵. Verktöget syftar till ytterst till att bidra till både jämställdhet, omställning och en hållbar utveckling.

Den sociala och ekonomiska hållbarheten är mest synliga i regionernas redovisningar. Integrering, inkludering och jämlikhet samt jämställdhet är återkommande teman. Den miljömässiga hållbarheten är mindre vanligt förekommande i just detta avsnitt om kompetensförsörjning. Ett exempel är dock Västerbottens arbete med projektet *North Sweden Green Deal* som ska verka över samtliga hållbarhetsdimensioner, med utgångspunkt i den gröna omställningen. I arbetet beskrivs kompetensförsörjningen vara en viktig pusselbit för att klara av att bidra till den gröna omställningen.

Alla regioner beskriver i någon utsträckning de utmaningar de ser inom kompetensförsörjningsarbetet och i förlängningen vilka samhällsutmaningar dessa innefattar. Regionerna redovisar en bredd av utmaningar men några nämner de särskilt som exempelvis en ojämsställd och ojämlig arbetsmarknad⁹⁶ en åldrande befolkning⁹⁷, socioekonomiska

---

⁹² Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Örebro, Östergötland.

⁹³ Dalarna, Halland, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västmanland, Örebro.

⁹⁴ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Värmland, Västra Götaland, Östergötland.

⁹⁵ [Välkommen till Develoop - Develoop](#)

⁹⁶ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Skåne

⁹⁷ Gävleborg, Halland, Norrbotten

samhällsutmaningar⁹⁸, social hållbarhet och sammanhållning⁹⁹, utmaningar kring kompetensbehov, bristyrken och individers försörjning¹⁰⁰ samt utbildningsnivåer och möjlighet till etablering på arbetsmarknaden¹⁰¹.

1.3.3. Territoriella perspektiv

Samtliga regioner svarar på frågan om territoriella perspektiv¹⁰². Det finns några aspekter regionerna lyfter som särskilt viktiga. Bland annat handlar det om utbildningsutbud och närhet/tillgänglighet till praktikplatser. Det geografiska perspektivet med utbildningars (även vuxenutbildning och yrkesvux) geografiska placering är viktigt för att möta arbetsmarknadens behov av kompetens.

Samverkan - Funktionella samband

Samverkan lyfts återkommande som viktigt för kompetensförsörjningen. Inomregional samverkan, det vill säga samverkan mellan kommuner myndigheter och andra relevanta aktörer, är av stor betydelse för regionerna.

15 regioner¹⁰³ nämner även olika former av *storregional* samverkan. Återkommande hos de regioner som beskriver detta är arbetet med handlingsplaner för ESF+. Dalarna beskriver att en nära samverkan skett med Gävleborg och Värmland i arbetet med den regionala handlingsplanen för ESF+. Storregional samverkan i form av *nätverk* är också något som regionerna skriver om i sina redovisningar. Norrbotten beskriver medverkan i flera nationella nätverk för kompetensförsörjning, bland annat nätverket *LINN (Lärcentrum i norra Norrland)* som är en samverkansplattform för utveckling av lärcentra i Sveriges 29 nordligaste kommuner. I det storregionala samarbetet genomför regionerna gemensamma projektinsatser och skriver fram gemensamma strategier/utvecklingsplaner.

Om tillgången till utbildningsmöjligheter i glesbygd är det tre regioner¹⁰⁴ som skriver specifikt. Jämtland Härjedalen påpekar att det behövs förstärkt stöd från nationell nivå till små regioner präglade av gles befolkning och med begränsad utvecklingskapacitet.

Nio regioner¹⁰⁵ beskriver utmaningar i arbetet med kompetensförsörjning. De exempel som lyfts är bland annat kommuners olika förutsättningar att delta i arbetet och den faktiska möjligheten för individer att nå utbildningsinrättningar då kollektivtrafiken inte är fullt utvecklad i och

---

⁹⁸ Värmland.

⁹⁹ Gotland, Jönköping.

¹⁰⁰ Kalmar, Sörmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

¹⁰¹ Kronoberg.

¹⁰² Två regioner, Blekinge och Västernorrland har i svaret hänvisat tillbaka till tidigare svar på andra frågor.

¹⁰³ Dalarna, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

¹⁰⁴ Jämtland Härjedalen, Uppsala, Västernorrland.

¹⁰⁵ Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västmanland.

mellan regioner. Västmanland beskriver hur de arbetar för att hantera utmaningarna:

Västmanland är uppdelat i självvalda utbildningsnoder utifrån demografi samt tidigare samverkanskultur. Dessa noder har till viss del uppstått på grund av utmaningar med infrastrukturen, men också på grund av närhet till andra län och en tidigare samverkanskultur. Ett arbete har påbörjats kring att synliggöra och förstå pendlingsmönster, infrastruktur, utbildnings-utbud, utbildningsdimensionering och annat som påverkar dessa noder och länet i stort.

1.3.4. Resultat

Alla regioner redovisar resultat i form av prestationer utifrån insatserna beskrivna i tabellerna. Regionerna beskriver både uppnådda och förväntade prestationer. Det är inte alltid tydligt att utläsa om prestationerna är uppnådda eller förväntade. Nedan redogör vi för ett urval av exempel på resultat i form av prestationer:

- Etablerade nätverk med bred representation från relevanta parter såsom utbildningsansvariga, branschföreträdare, Arbetsförmedling, Myndigheten för yrkeshögskolan, andra regionalt utvecklingsansvariga samt kommuner.¹⁰⁶
- En stärkt samverkan mellan arbetsliv och skola. Samarbete mellan länets kommuner och näringslive sker på ett mer systematiskt sätt.¹⁰⁷
- Kompetensutvecklingsinsatser för anställda som möter individer i livsval och utbildningsval.¹⁰⁸

Samtliga regioner redovisar resultat i form av effekter. Sex regioner¹⁰⁹ beskriver även i vilken utsträckning resultatbeskrivningarna baseras på en uppföljning, utvärdering eller egen bedömning. Primärt anger regionerna att beskrivningarna baseras på en egen bedömning. Tolv regioner¹¹⁰ redovisar effekter på kort, medellång och lång sikt. Åtta regioner¹¹¹ redovisar effekter på kort och lång sikt.

Exempel på effekter på kort sikt är:

- Dialogerna förväntas resultera i ett stärkt samarbete mellan skola och arbetsliv kring dimensionering och innehåll i utbildningar¹¹².
- Att validering är ett verktyg i det strategiska kompetensförsörjningsarbetet för regionen¹¹³.
- Genom branschdialogerna ökar kännedomen och engagemanget för yrkeshögskolan hos arbetsgivare. Detta bidrar till ökade kontaktytor mot yrkeshögskoleanordnare¹¹⁴.

---

¹⁰⁶ Dalarna.

¹⁰⁷ Jönköping.

¹⁰⁸ Västmanland.

¹⁰⁹ Halland, Jönköping, Värmland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

¹¹⁰ Gotland, Halland, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Östergötland.

¹¹¹ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Västra Götaland, Örebro.

¹¹² Östergötland.

¹¹³ Värmland.

Exempel på effekter på medellång sikt är:

- Fler unga som börjar eller återgår till studier, eller etablerar sig på arbetsmarknaden¹¹⁵.
- Strukturen växer och attraherar fler kommuner och skolor att ansluta sig. Fler studerande väljer en certifierad skola. Och allt fler kvinnor väljer yrkesutbildning¹¹⁶.

Exempel på lång sikt är:

- Att bidra till effektivare matchning och säkra kompetensförsörjning¹¹⁷.
- Förändrad, utvecklat arbetssätt hos företagen. Ett utvecklat arbetssätt för att möta behov av kompetensutveckling hos redan anställda¹¹⁸.

Mål som insatserna bidrar till

Även om redovisningarna ser olika ut, redovisar alla regioner mål som insatserna ska bidra till och särskilt till mål i den regionala utvecklingsstrategin. Här handlar målen om att fler individer får arbete, en stärkt kompetensförsörjning, tillväxt och utvecklingskraft, inkludering, jämställdhet och jämlikhet och förbättrad matchning.

Tre regioner¹¹⁹ hänvisar även till mål från strukturfondsprogrammen regionala utvecklingsfonden eller socialfonden. Skåne och Sörmland hänvisar också till mål i Agenda 2030. Ingen av regionerna hänvisar till mål i de territoriella samarbetsprogrammen (Interreg).

1.3.5. Sammanfattande analys

Regionernas insatser kring kompetensförsörjning och kompetensutveckling är omfattande och vi läser om många exempel på insatser de genomför för att möta utmaningarna. Inte minst vad gäller att matcha utbildningsinsatser mot framtida rekryteringsbehov, något som kräver grundade analyser och beslutsunderlag. Att många aktörer samverkar för ett effektivt och samlat arbete är tydligt. Inom – och storregional samverkan är särskilt viktiga pusselbitar för att kunna möta de territoriella utmaningarna.

Andra aspekter regionerna för fram är en väl fungerande infrastruktur såsom tillgängliga och väl utspridda utbildningsinrättningar, ett gott utbud av praktikplatser, och inte minst, den faktiska möjligheten att nå dessa genom en väl fungerande kollektivtrafik. Det är också några regioner som särskilt lyfter utmaningar kring kompetensförsörjningen på glesbygden och efterlyser ett ökat stöd från nationell nivå.

Vad gäller hållbarhetsintegrering är den sociala hållbarheten tydligast framträdande i detta kapitel. Det handlar om insatser som möjliggör att individer närmar sig studier eller arbete, samt inkludering och en jämställd arbetsmarknad.

---

¹¹⁴ Skåne.

¹¹⁵ Sörmland.

¹¹⁶ Stockholm.

¹¹⁷ Kronoberg.

¹¹⁸ Kalmar.

¹¹⁹ Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Västernorrland.

Ett antal lagändringar på kompetensförsörjningsområdet trädde i kraft under 2022, bland annat i skollagen och i lagen om regionalt utvecklingsansvar. Ett antal regioner uppmärksammar lagändringarna i sina redovisningar, dock långt ifrån alla. Kommande redovisningar får utvisa om lagändringen kommer att medföra några förändringar i regionernas inriktning och omfattning av det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Sammanfattning – Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

- Tillgång till analys och statistik är centralt för regionerna.
- De efterfrågar ett fortsatt uppdrag för Statistiska centralbyrån att ta fram prognoser som underlag för regionernas fortsatta arbete.
- Regionerna beskriver samverkan med andra aktörer som en förutsättning för att lyckas i arbetet med kompetensförsörjning och kompetensutveckling.
- Tillgång till utbildningsinstanser och en väl fungerande kollektivtrafik är viktiga förutsättningar för att regionerna ska lyckas med sina arbeten inom området.
- Det är ännu för tidigt för att dra några större slutsatser om de lagändringar som skett inom kompetensförsörjningsområdet.

1.4. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

Regionerna ska redovisa insatser inom det strategiska området *innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet*. I den nationella strategin framgår områdets fem prioriteringar:

- omställning genom starka innovationssystem och smart specialisering
- konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat och miljömässigt hållbar ekonomi
- tillvarata digitaliseringens möjligheter
- ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning
- internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export.

Vi kan kategorisera regionernas redovisningar i alla prioriteringar utom den andra punkten ovan. Prioriteringarna utgör delkapitel i sammanställningen som följer.

Instruktionen för redovisningen är att

- Beskriva hur det strategiskt viktigaste arbetet inom området har genomförts under året samt eventuella utmaningar i genomförandet
- Beskriva hur regionen har arbetat med att möta samhällsutmaningarna samt beaktat territoriella perspektiv och där integrerat ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet

- Ge exempel på genomförda insatser samt mål och resultat i form av prestationer, effekter på kort, medellång och lång sikt.

1.4.1. Genomförande – Arbetet med innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

Det finns flera gemensamma nämnare bland regionernas svar som till exempel samarbeten för att stärka innovationskapaciteten, betoning på vikten av miljö- och klimatutmaningar och insatser för att stärka företagande och entreprenörskap.

Alla 21 regioner framhäver samverkan med andra aktörer som centralt för att främja innovationskapacitet. Till stor del handlar det om att koppla samman företag, akademi och offentliga organisationer i robusta innovationssystem och strategiska nätverk för att:

- Förankra inriktning och strategi med andra aktörer¹²⁰
- Arbeta för energiomställningen, digitalisering och nyindustrialisering¹²¹.
- Näringslivsfrämjande arbete via inkubatorer, science parks och klusterinitiativ¹²².

Regionerna beskriver i stor utsträckning vilken roll de har för detta arbete. Primärt handlar det om samverkan för innovation och utveckling av regionala stödåtgärder som regionerna redogör om:

Sörmland skriver om en samordning och utveckling av det regionala stödet för företagande, entreprenörskap och innovation. Bland annat genom träffar med samtliga berörda aktörer för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Även Västra Götaland belyser erfarenhetsutbyte och samverkan via delregionala etableringsaktörer för att öka regionens attraktionskraft. Mot bakgrund av detta arbete ger Västra Götaland exempel på ett antal etableringar. Bland andra Volvo Cars och Northvolts batterifabrik i Göteborg och Lantmännens ärtproteinfabrik i Lidköping. Kalmar skriver om en insats, *Investerings- och exportsamverkan i Kalmar län*. Syftet är att utveckla kunskap, kompetens och attraktionskraft för ett sammanhållet etablerings- och investeringsfrämjande arbete. Gotland skriver att den omfattande energiomställningen och nyindustrialisering som Gotland i likhet med Norrbotten och Västerbotten ska genomgå ställer krav på en välfungerande flernivåsamverkan för att nå resultat. På regional nivå finns ett stort engagemang, målsättningar, insatsområden för samhandling och tillgängliga medel från EU används. Parallellt med detta understryker Gotland vikten av en tydlig styrning och engagemang från berörda myndigheter.

14 regioner¹²³ skriver om utmaningar. En återkommande utmaning som fem regioner¹²⁴ anger är ett underfinansierat innovationsekosystem.

---

¹²⁰ Samtliga regioner redovisar om detta

¹²¹ Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

¹²² Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

¹²³ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

¹²⁴ Blekinge, Kronoberg, Sörmland, Västerbotten, Örebro.

Fyra regioner¹²⁵ hänvisar till det ökande behovet av elektrifiering och hållbara energisystem. Dalarna belyser utmaningar kopplat till en åldrande befolkning. För att tackla denna utmaning medverkar regionen i en interregional insats, *Silver små och medelstora företag*¹²⁶. Projektet främjar entreprenörskap och innovation kring äldres hälsa och välmående och stödjer tjänste- och produktutveckling för den seniora marknaden. Fyra regioner¹²⁷ understryker dels behov av omställning av verksamheter, dels behov av att utveckla nya affärsmodeller, produkter och tjänster.

Västerbotten skriver också om en utmaning som bottnar i att den skogliga bioekonomin utmanas av EU-regler vad gäller uttag av skogsråvara och som riskerar slå hårt mot Sveriges samtliga skogslän och skogliga verksamheter. I förlängningen kommer då även sysselsättningen inom en rad kopplade traditionella och innovativa branscher inom förnyelsebara produkter och tjänster för en cirkulär ekonomi att påverkas.

Omställning genom starka innovationssystem och smart specialisering

I arbete för att stärka innovationskapaciteten hänvisar 16 regioner¹²⁸ till sina respektive smarta specialiseringsstrategier. Återkommande specialiseringsområden utgörs av digitalisering, energi/elektrifiering, besöksnäring, bioekonomi och life science.

Fem regioner¹²⁹ arbetar med insatser som operationaliserar områdena inom regionernas smarta specialiseringsstrategier. Dalarna, Gotland, Jönköping och Kalmar skriver om färdplaner och handlingsplaner för sina specialiseringsområden med insatser som ökar innovationsförmågan, konkurrenskraft och en hållbar tillväxt. Dalarna skriver exempelvis att:

Det handlar om att stimulera affärsutveckling, stötta produktutveckling, attrahera investeringar och etableringar, marknadsföra modigt, säkerställa besöksanpassad infrastrukturutveckling, strategisk kompetensförsörjning samt att analysera utvecklingen och omvärldsbevaka.

Västmanland och Västra Götaland nämner näringslivsanalyser och finansiella prioriteringar för att utveckla innovationsmiljöer kopplade till deras smarta specialiseringsområden.

Tillvarata digitaliseringens möjligheter

17 regioner¹³⁰ lyfter digitaliseringens möjligheter. Regionerna har olika fokusområden och insatser, men gemensamt är att de arbetar med att utveckla digitala kompetenser, skapa innovativa samarbeten och ta vara på digitaliseringens möjligheter för ökad produktivitet i näringslivet och en effektivare välfärd. Blekinge, Jönköping, Norrbotten och Skåne har fokuserat på att utveckla kunskap inom digitalisering och nya arbetssätt. Exempelvis

---

¹²⁵ Gotland, Skåne, Västernorrland, Västra Götaland.

¹²⁶ [Silver SME - Region Dalarna](#)

¹²⁷ Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Norrbotten.

¹²⁸ Blekinge, Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

¹²⁹ Blekinge, Gotland, Stockholm, Sörmland, Värmland.

¹³⁰ Blekinge, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

har Skåne fokuserat på omställningsförmåga, datadriven verksamhet och digital infrastruktur, medan Jönköping har skapat *DIGG inspiration*, en plattform för att dela kunskap och inspirera aktörer i länet kring möjligheterna med digitalisering. Kronoberg fokuserar på EU:s *Digital Europe Programme 2021–2027*¹³¹ som ska stödja den digitala omvandlingen av ekonomi och samhälle. Norrbotten arbetar med regionala företagsstöd och projektmedel för innovativ tjänsteutveckling.

Ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och väl fungerande kapitalförsörjning

Ett gott näringslivsklimat ökar intresset för att starta och driva framgångsrika företag. I detta arbete är en väl fungerande kapitalförsörjning avgörande, vilket beskrivs i nationella strategin. 16 regioner¹³² skriver om insatser för näringslivsutveckling, företagsstöd och entreprenörskap. Jämtland Härjedalen informerar om stödjande åtgärder till företagen för att öka konkurrenskraften tillika öka nyetableringar.

Finansiering

En viktig aspekt som elva regioner¹³³ lyfter fram är finansiering. Örebro anger att de tillsammans med kommuner och näringsliv har ökat finansieringen av Ung företagsamhet (UF). Framgent ser de stor potential med detta då chansen att UF-företagare startar verkliga företag senare i livet är 20 procent högre jämfört med gymnasieelever som inte deltagit i UF-satsning¹³⁴.

Västra Götaland och Gotland erbjuder företagscheckar med fokus på hållbarhet, cirkularitet, mobilitet, elektrifiering och digital transformation. De hållbarhetsanpassar företagsstöden utifrån de regionala utvecklingsstrategierna. Insatserna med företagsstöden genomför de inom ramen för det nationella uppdraget *Vägar till hållbar regional utveckling*.¹³⁵

Västernorrland skriver att de arbetar för att komma ifrån ett stödsystem som är projektberoende med inte sällan kortsiktig finansiering. Istället har de verkat för att säkerställa stödsystem i den ordinarie verksamheten med gemensam långsiktig finansiering från kommunerna och regionen.

Internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export

Tolv regioner¹³⁶ skriver att de arbetar aktivt med att främja internationalisering, bland annat genom att erbjuda kunskap, finansiering och stöd till små och medelstora företag. Ett exempel är Blekinge som medverkar i det EU-finansierade samarbetsprojektet *Southern Sweden International*¹³⁷. Även Gotland informerar och vägleder förvaltningar och

---

¹³¹ [Horizon Europe structure 2021-2027 | Catalyze, funding experts \(catalyze-group.com\)](#)

¹³² Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland, Gotland, Halland, Kalmar, Uppsala.

¹³³ Gotland, Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

¹³⁴ Enligt Örebros rapport.

¹³⁵ Tillväxtverkets regeringsuppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, N2019/02162/RTL (delvis).

¹³⁶ Blekinge, Gotland, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västerbotten, Västmanland.

¹³⁷ Tillsammans med Invest in Skåne, och Almi Blekinge. [Southern Sweden International | Invest in Skåne \(investinskane.com\)](#)

aktörer på ön till att ta del av utlysningar från europeiska fonder som stödjer internationalisering. Andra regioner som Halland, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne och Stockholm, fokuserar också på att främja internationalisering, genom olika strategier och projekt. Till exempel har Norrbotten fokuserat på klusterutveckling och deltagande i Sevilla-plattformen¹³⁸ för att främja export. Skåne har sex fokusområden för att öka företagets tillväxt och konkurrenskraft, varav en är internationalisering. Stockholm stöttar också små och medelstora företag genom finansieringsstöd inom områden som digitalisering, internationalisering och hållbarhet.

1.4.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna

Samtliga regioner svarar på frågan om de har arbetat med att möta samhällsutmaningarna och hur de integrerat hållbarhetsdimensionerna, varav två regioner¹³⁹ hänvisar till tidigare delar av sin redovisning. Gävleborg skriver att de bedriver ett strategiskt arbete för att främja samhällsentreprenörskap och social innovation, då dessa på många sätt bidrar till att lösa samhällsutmaningar och att bredda näringslivet. Jönköping anger att samhällsutmaningarna, inte minst globalisering, miljöproblem och klimatförändringar, socioekonomi och teknisk utveckling ställer stora krav på trend- och framtidsspaning samt scenarioplanering. Därmed fokuserar de på att inleda ett insikts- och påverkansarbete för att öka kunskapen om framtidsdriven förändringsledning. Västra Götaland anger att ett viktigt fokusområde i den regionala utvecklingsstrategin är att aktivt verka för den gröna omställningen av industrin och samhället och på så sätt möta samhällsutmaningarna. De skriver också att för att bevilja medfinansiering till andra aktörers utvecklingsprojekt kräver regionen en redogörelse för hur insatsen ska användas för att möta samhällsutmaningarna.

Nio regioner¹⁴⁰ presenterar en mer sammantagen beskrivning av de olika hållbarhetsdimensionerna och hur de jobbar mot dem. Gotland skriver att de genomför regionala kraftsamlingar med stöd av olika genomförandeprogram med olika inriktningar, däribland inom klimat, miljö och energi. Gävleborg skriver att allt arbete för innovation, förnyelse och ökat entreprenörskap ska hållbarhetsintegreras. Ibland presenteras de sammantagna beskrivningarna parallellt med andra riktade insatser till specifika hållbarhetsdimensioner, vilket redogörs för nedan¹⁴¹. Ibland parallellt med beskrivningar av arbetsmetoder, verktyg och arbetssätt¹⁴². Inte sällan är insatser relevanta för två eller alla hållbarhetsperspektiv samtidigt. Två regioner¹⁴³ berättar om arbete med de tre hållbarhetsdimensionerna inom ramen för

---

¹³⁸ Sevilla-plattformen ("S3-plattformen") är en samarbetsplattform inom EU som syftar till att stärka regioners konkurrenskraft genom samverkan och kunskapsutbyte. Plattformen lanserades 2009 och består av olika partnerskap som fokuserar på olika teman och områden. Regioner från hela EU kan delta i Sevilla-plattformen och partnerskapen och arbetet bygger på regionernas smarta specialiseringsstrategier. Målet är att stimulera till regional tillväxt och utveckling genom samarbete och kunskapsutbyte mellan regioner med liknande utmaningar och potential

¹³⁹ Gotland, Västernorrland.

¹⁴⁰ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Kalmar, Sörmland, Norrbotten, Värmland, Västerbotten, Västmanland.

¹⁴¹ Gävleborg, Sörmland, Värmland, Västerbotten.

¹⁴² Blekinge, Kalmar.

¹⁴³ Norrbotten, Västmanland.

regeringsuppdraget *Vägar till hållbar utveckling*. Mer specifikt genom olika typer av näringslivsfrämjande system med hållbarhetsintegrerade företagsstöd, utbildningsinsatser om hållbarhet och social innovation.

Fem regioner¹⁴⁴ skriver om integrering av den sociala hållbarhetsdimensionen och särskilt riktade insatser där. Redovisningarna från dessa regioner handlar om att bredda näringslivet och främja social innovation¹⁴⁵, att möjliggöra en större delaktighet och särskilt förbättra de samiska förutsättningarna¹⁴⁶, samt integration- folkhälsa och jämställdhet¹⁴⁷.

Nio regioner¹⁴⁸ belyser den miljömässiga hållbarheten. Dalarna betonar att det övergripande målet i den regionala smarta specialiseringsstrategin är en grön och hållbar omställning och där innovation är medlet för att åstadkomma förflyttningen. Östergötland beskriver hur de arbetar för att främja resurseffektivitet, effektiva transporter samt en grön omställning för näringslivet. Jönköping skriver att de har höga krav på hållbarhet för att bevilja finansiellt stöd till andra aktörer.

Ett övergripande tema hos regionerna är näringslivet och dess potential tillika utmaningar med att arbeta gentemot den miljömässiga hållbarheten. Mer specifikt om omställning till ett hållbart näringsliv¹⁴⁹, vikten av innovation och teknisk utveckling¹⁵⁰, samt utformandet av cirkulära affärsmodeller¹⁵¹. Två regioner, Sörmland och Östergötland skriver om insatser för omställningen till förnybar energi.

Sju regioner¹⁵² skriver om ekonomisk hållbarhet, varav fem regioner¹⁵³ skriver om företagscheckar, projektmedel och andra finansieringsinsatser. Halland beskriver att de inom de kommande tre åren kommer finansiera utvecklingscheckar. Detta för att stödja produkt-, organisations och marknadsutveckling som bidrar till prioriteringarna i Hallands strategi för hållbar tillväxt. De har också i ett arbete säkerställt processer för grundfinansiering där det medföljer krav på att de sökande ska presentera dels en hållbarhetsanalys, dels en hållbarhetsplan för uppföljning.

Fyra regioner¹⁵⁴ beskriver olika arbetsmetoder, verktyg och arbetssätt. Blekinge skriver att deras smarta specialiseringsstrategi har på ett strukturellt plan byggt in hållbarhetsansatser utifrån bland annat *Missions*¹⁵⁵ som verktyg och vilket ska genomsyra alla specialiseringar.

Kalmar anger att de tagit fram ett hållbarhetsverktyg som används då aktörer söker medel från regionen. De sökande ombeds att exemplifiera vad

---

¹⁴⁴ Blekinge, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Uppsala, Örebro.

¹⁴⁵ Gävleborg.

¹⁴⁶ Jämtland Härjedalen.

¹⁴⁷ Uppsala.

¹⁴⁸ Dalarna, Halland, Jönköping, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västra Götaland, Östergötland.

¹⁴⁹ Dalarna, Jönköping.

¹⁵⁰ Västerbotten, Uppsala.

¹⁵¹ Halland, Västra Götaland, Östergötland.

¹⁵² Halland, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland.

¹⁵³ Halland, Stockholm, Sörmland, Västra Götaland, Västmanland.

¹⁵⁴ Blekinge, Kalmar, Skåne, Västmanland.

¹⁵⁵ Missions är ett policyinstrument på EU-nivå (och på nationell nivå) som fokuserar hållbara lösningar på samhällsutmaningar som är kopplade till klimat- och miljöproblematik, folkhälsoaspekter.

hållbarhet skulle kunna innebära samt vilka de konkreta fördelarna med att utveckla på ett hållbart vis är.

1.4.3. Territoriella perspektiv

Samtliga regioner svarar på ett eller annat sätt hur de territoriella perspektiven beaktats i deras arbete med innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande.

Åtta regioner¹⁵⁶ redogör för näringslivsfrämjande insatser med ett geografiskt perspektiv. Jämtland Härjedalen, Norrbotten och Västra Götaland skriver exempelvis om betydelse för platsens utveckling när de arbetar med investeringar och företagsstöd. Norrbotten beskriver att avgörande faktorer för företagsstöd är:

Var insatserna genomförs, vad utmaningarna består av, hur behoven ser ut och vilken målgrupp som får del av projektens resultat. Bedömning görs av kommuners olika situation exempelvis företagsstruktur, demografi och socioekonomiska förutsättningar. Vid prioritering av projektfinansiering görs en bedömning av ekonomiska, sociala och miljömässiga effekter och synliggörande av eventuella målkonflikter.

Jämtland Härjedalen skriver att:

Större mer resursstarka kommuner och företag har bättre förutsättningar att söka och driva utvecklingsprojekt samt möjligheter att göra satsningar i sina företagsverksamheter. Här efterfrågas större möjligheter och resurser att stärka de mindre kommunerna och företagarnas kapacitet att till exempel nyttja projekt- och företagsstöd samt att det finns möjlighet att kunna stödja primärproducenter.

En annan gemensam nämnare är samverkan och fem regioner berör det¹⁵⁷. Jönköping pekar på flera viktiga samarbeten både inomregionalt, interregionalt och internationellt i sina olika projekt. Bland annat projekt om transformationsanalys och företagsfrämjande projekt. Skåne skriver att de leder ett strategiskt nätverk med näringslivsansvariga i de skånska kommunerna.

En sista gemensam nämnare är platsens betydelse för besöksnäringen som anges av sex regioner¹⁵⁸. Inte minst handlar det om både möjligheten och utmaningen av att tillgängliggöra hela regionen samt att utveckla platsens attraktivitet.

1.4.4. Resultat

Alla regioner redovisar resultat i form av prestationer utifrån genomförda insatser. Regionernas redovisningar inkluderar både vilka insatser de har gjort samt vilka effekter det har lett till alternativt förväntade effekter. De redovisade insatserna presenterar i sin tur en stor bredd och variation. Prestationerna ter sig vara en kombination av både förväntade resultat och uppnådda resultat. Formerna av prestationer som redovisas är bland annat:

---

¹⁵⁶ Dalarna, Halland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Norrbotten, Västerbotten, Västra Götaland, Östergötland.

¹⁵⁷ Gävleborg, Jönköping, Skåne, Uppsala, Örebro.

¹⁵⁸ Dalarna, Gävleborg, Kalmar, Norrbotten, Västmanland, Östergötland.

- Samverkan¹⁵⁹. Exempelvis Norrbotten som skriver om en insats om strategisk samverkan för hållbar näringslivsutveckling.
- Förstudier¹⁶⁰. Exempelvis Dalarna som anger en förstudie som ämnar att det medskapande arbetet med förstudien blir en del av en gemensam kraftsamling för att skapa utvecklings- och innovationskraft i hela Dalarna.
- Företagsstöd¹⁶¹. Kronoberg exempelvis anger företagsstöd i form av omställningscheckar, utvecklingscheckar, mikrostödet och konsulttimmar.

Samtliga regioner redovisar resultat i form av effekter. Svaren varierar huruvida regionerna redovisar effekter på kort, mellanlång eller lång sikt eller om de redovisar effekter mer övergripande¹⁶². Till detta anger bara tre¹⁶³ regioner om effekterna är förväntade eller uppnådda. Exempel på effekter på kort sikt är:

- Ökad kunskap och samverkan¹⁶⁴
- Företagen har utvecklat en strategi och handlingsplan för fortsatt tillväxt¹⁶⁵

Exempel på effekter på mellanlång sikt är:

- Gott näringslivsklimat med goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla företag¹⁶⁶
- Större investeringar görs av företagen¹⁶⁷

Exempel på effekter på lång sikt är:

- God konkurrenskraft och tillväxt i näringslivet¹⁶⁸
- Ökad förmåga och kapacitet för innovation och förnyelse¹⁶⁹
- En accelererad grön omställning i näringslivet¹⁷⁰

Mål som insatserna bidrar till

Samtliga regioner redovisar mål som insatserna ska bidra till. Tio regioner¹⁷¹ hänvisar till de regionala utvecklingsstrategierna. Primärt i avseendet att stärka konkurrenskraft och kompetensförsörjning samt främja innovation, näringsliv och entreprenörskap. Två regioner¹⁷² anger insatser som bidrar till målen i Agenda 2030. Både Skåne och Norrbotten hänvisar till målen om

¹⁵⁹ Blekinge, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Uppsala, Värmland, Örebro.

¹⁶⁰ Blekinge, Dalarna, Jönköping, Uppsala, Västernorrland,

¹⁶¹ Gotland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Norrbotten, Värmland, Västernorrland.

¹⁶² Blekinge, Dalarna, Jämtland Härjedalen, Västerbotten, Örebro.

¹⁶³ Halland, Kronoberg, Örebro.

¹⁶⁴ Gotland, Gävleborg, Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Örebro, Östergötland.

¹⁶⁵ Kronoberg.

¹⁶⁶ Gotland, Halland, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västra Götaland, Östergötland.

¹⁶⁷ Jönköping, Västra Götaland.

¹⁶⁸ Gotland, Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

¹⁶⁹ Gävleborg, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Värmland, Östergötland.

¹⁷⁰ Gotland, Halland, Kalmar, Kronoberg, Uppsala, Värmland.

¹⁷¹ Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

¹⁷² Norrbotten, Skåne.

anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt målet om hållbar industri, innovationer och infrastruktur.

1.4.5. Sammanfattande analys

Sett till sin helhet redovisas ett stort antal insatser från regionerna. Regionerna bedriver ett omfattande arbete för att stärka innovationskapaciteten. Särskilt framträdande är samverkan med både offentliga och privata aktörer. I föregående års rapport kunde vi konstatera att tydlighet vad gäller rollfördelning och finansiering är centralt för att främja och utveckla de regionala innovationssystemet. Samma mönster går att uttyda från årets redovisningar. Inte minst vad gäller finansiering.

Huvudsakligen arbetar regionerna med sitt innovationsstödjande arbete utifrån de mål som formulerats i regionernas respektive regionala utvecklingsstrategi. Givet att målen är tvärsektoriella, är det även naturligt att regionerna bygger sitt samverkansarbete över flera sakområden tillika administrativa gränser. Mot denna bakgrund beskriver regionerna sin roll i samverkansarbetet primärt som samarbets- och nätverksaktör. Det finns också exempel där regionen går in som finansiär.

Vi kan dela in regionernas insatser i tre områden; att förankra inriktning och strategi med andra aktörer, att arbeta för energiomställningen, digitaliseringen och nyindustrialiseringen samt att utveckla inkubatorer, science parks och klusterinitiativ.

Likt föregående år genomsyrar integreringen av de tre hållbarhetsdimensionerna mycket av regionernas arbete. Kanske särskilt framhävande är miljöperspektivet. Övergripande ser vi skrivningar om näringslivet och dess potential tillika utmaningar för att arbeta gentemot den miljömässiga hållbarheten. Mer specifikt om omställning till ett hållbart näringsliv, vikten av innovation och teknisk utveckling, samt utformandet av cirkulära affärsmodeller. Regionerna redovisar även –dock inte i samma utsträckning – om insatser för social hållbarhet genom att främja en större delaktighet, integration och breddning av näringslivet för att främja social innovation. De återger även exempel på insatser för en hållbar finansiering där regionens medel är förenade med särskilda krav på stödmottagarna utifrån hållbarhetsperspektiven.

Sammanfattning – Innovation och förnyelse samt företagande och entreprenörskap

- Regionernas arbete handlar till stor del om att
  - förankra inriktning och strategi med andra
  - verka för energiomställning och digitalisering
  - främja näringslivet med insatser genom inkubatorverksamhet, science parks och liknande.
- Det är framför allt miljöperspektivet av de tre hållbarhetsdimensionerna som framkommer i regionernas innovations- och näringslivsfrämjande arbete.
- För att möta utmaningarna med hållbarhet har flera regioner utvecklat sina processer och krav för andra aktörers möjlighet att ta del av regional finansiering.

1.5. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

Den nationella strategin lyfter fram betydelsen av detta strategiska område för att möta, ställa om och hitta lösningar på identifierade samhällsutmaningar. Utmaningarna berör förändringar i demografi, teknisk utveckling, globalisering, miljö och klimat samt socioekonomi och sammanhållning. Vidare pekar strategin på att god och hållbar tillgänglighet i alla delar av landet är avgörande för att skapa goda och attraktiva miljöer där människor kan bo, leva och verka i eller besöka. Strategin pekar också på detta strategiska område som betydelsefullt utifrån att Sverige i jämförelse med andra länder har en geografi som är relativt stor i förhållande till befolkningen.

Instruktionen för redovisningen är att:

- Beskriva det strategiskt viktigaste arbetet som har genomförts under året samt eventuella utmaningar i genomförandet.
- Beskriva hur regionen har arbetat med att möta samhällsutmaningarna samt beaktat territoriella perspektiv och där integrerat ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.
- Ge exempel på genomförda insatser samt mål och resultat i form av prestationer, effekter på kort, medellång och lång sikt.

1.5.1. Genomförande – Arbeta med tillgänglighet genom digital kommunikation och transportsystemet

Tillväxtverket grupperar regionernas redovisningar i följande kategorier:

- Transportsystem – insatser och utmaningar
- Utveckling av ny infrastruktur för digital kommunikation – insatser och utmaningar

Transportsystem – insatser och utmaningar

Alla regioner nämner på ett eller annat sätt framtagandet av länstransportplan 2022–2033, dess fastställande samt efterföljande arbete och åtgärder. Exempelvis berättar Sörmland att planen bidrar till att stärka tillgängligheten och samhällsutvecklingen. Detta genom näringslivsutveckling, bostadsbyggande samt genom att stärka kollektivtrafiken. Västerbotten berättar att det strategiskt viktigaste arbetet under året har handlat om dialog, påverkansarbete och strategisk planering. Detta inkluderar dialoger med kommunerna för att fånga behov inom området samt kontinuerlig dialog med Trafikverket för att säkra länstransportplanens framtagande och genomförande.

13 regioner¹⁷³ lyfter fram betydelsen av transportinfrastrukturen. Två vanligt förekommande områden är cykel¹⁷⁴ och flyg¹⁷⁵.

Avseende cykelinfrastrukturen skriver Blekinge om deras cykelplan som dels kommer utgöra prioriteringsunderlag för infrastrukturåtgärder, dels för

---

¹⁷³ Blekinge, Gotland, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Örebro, Östergötland.

¹⁷⁴ Blekinge, Gävleborg, Kalmar, Skåne, Stockholm, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

¹⁷⁵ Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Västernorrland.

att lyfta strategiska insatser för att främja en ökad cykling i regionen och marknadsföra cyklingen som transportmedel. Skåne och Kalmar lyfter cykeln som transportmedel som en möjlighet att binda samma tätorter. Skåne har även implementerat "supercykelvägar" med tillhörande skyltning för att underlätta pendling till arbete och studier.

Avseende flyginfrastrukturen skriver fyra regioner¹⁷⁶ att det finns ett engagemang för att förbättra förutsättningarna för regionala flygplatser att verka samtidigt som insatser görs för att minska flygets klimatpåverkan. Exempelvis genom omställning till elflyg¹⁷⁷ och produktion av hållbart flygbränsle¹⁷⁸. Den övergripande ambitionen är att göra flyget mer klimatsmart och hållbart som transportsätt.

Västernorrland beskriver att det finns en regional flygplatsgrupp kopplad till länets tre regionala flygplatser. Coronapandemin har minskat tillgängligheten med flyg. Under året har gruppen samarbetat intensivt kring yttranden kring flygplatsutredning, Arlandautredningen samt inspel om permanenta beredskapsflygplatser i länet.

Tre regioner¹⁷⁹ skriver om utbyggnaden av laddinfrastrukturen. Norrbotten anger att de medfinansierar insatser inom området fossilfria transporter. Två förstudier har kartlagt nuläge och analyserat förutsättningar för omställning till fossilfria transporter. Vidare skriver de om projektet *ReDriv* som arbetar med att ta fram en rikstäckande, digital plattform som ska tillhandahålla efterfråge- och utbudsinformation för utbyggnaden av ladd- och tankinfrastruktur.

Flera regioner¹⁸⁰ pekar på betydelsen av investeringar i järnvägsinfrastrukturen. Regionerna som ingår i det storregionala samarbetet *Botniska korridoren*¹⁸¹ pekar på behovet av att investera i ny järnvägsinfrastruktur genom att nyttja både statligt och EU-finansierat stöd. Skåne lyfter fram sitt arbete med att ta fram en lokaliseringsutredning tillsammans med kommunerna på etappen Hässleholm-Lund utifrån att stambanan har nått sitt kapacitetstak. Stockholm skriver om arbetet med att förbättra och utveckla järnvägsinfrastrukturen till Oslo i syfte att binda samman arbetsmarknadsregionerna samt minska på klimatpåverkan.

15 regioner¹⁸² beskriver utmaningar i sina arbeten. Nio av dessa regioner¹⁸³ härleder utmaningarna till ökade kostnader för investeringar av objekt i länstransportplanen och att tillgängliga medel inte är i paritet med behoven. Insatserna inom detta strategiska område har i regel lång tidshorisont eftersom förändringar och utveckling av transportinfrastrukturen tar tid. Stockholm skriver:

---

¹⁷⁶ Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Västernorrland.

¹⁷⁷ Gotland.

¹⁷⁸ Västernorrland.

¹⁷⁹ Norrbotten, Skåne, Örebro.

¹⁸⁰ Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna, Gävleborg, Örebro, Blekinge, Skåne, Jönköping, Skåne.

¹⁸¹ Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna, Gävleborg, Örebro.

¹⁸² Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

¹⁸³ Stockholm, Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Norrbotten, Värmland, Västernorrland, Örebro.

Region Stockholm ser ett behov av att Stockholmsregionens och andra storstadsregioners särskilda behov bör belysas tydligare i nationell plan för transportinfrastruktur. Finansieringsmöjligheterna genom stadsmiljöavtal och regionala länsplaner för transportinfrastruktur behöver utvecklas och effektiviseras för att främja en önskvärd utveckling. Det skulle kunna ske på ett liknande sätt som beskrivs i *Statens Offentliga Utredningar 2022:21-Rätt för klimatet*.

Värmland skriver att:

Utmaningar har varit att kostnader för åtgärder har ökat betydligt mer än regeringens avsatta medel till länsplanen, vilket har inneburit att planen har fått bantas med 249 miljoner kronor jämfört med föregående plan. Osthyvelprincipen har använts och i princip alla områden i planen har påverkats.

Gotland och Jönköping lyfter att den nya regeringens förändrade inriktning och prioritering av transportsystemet medför utmaningar för regionernas arbete. Båda regionerna skriver att med nya nationella prioriteringar blir den stora utmaningen att bibehålla långsiktighet som arbetet med transport och infrastruktur förutsätter. En annan utmaning som Örebro och Västra Götaland lyfter fram är de höjda energipriserna.

Utveckling av ny infrastruktur för digital kommunikation - insatser och utmaningar

Regionerna beskriver bredbandsutbyggnaden som avgörande för att utveckla den digitala kommunikationen. 16 regioner¹⁸⁴ återger insatser riktat mot infrastrukturen för digital kommunikation och tillhörande utmaningar, Elva regioner¹⁸⁵ beskriver utmaningar som finns med Post-och telestyrelsens bredbandsstöd och premisserna för att kunna ta del av det. Regionerna anser att den kvalitetssäkring som Post-och telestyrelsen gör ofta är felaktig och de villkor som ligger till grund för bidragsberättigade byggnader bör utvecklas och förbättras.

Västmanland skriver att mycket av årets arbete fokuserat på att skapa goda förutsättningar för att kunna ta del av Post- och telestyrelsens investeringsstöd för bredband. Detta görs via en tät dialog med marknadsaktörer, såväl privata som offentliga. Arbetet innefattar kvalitetssäkring av den byggnadsförteckning som är grunden till stödet samt att göra prioriteringar av densamma. Jönköping beskriver att de tar fram regionala prioriteringar för den fortsatta, stödfinansierade utbyggnaden av bredband på landsbygden.

Huvudsakliga utmaningar kopplat till bredbandsutbyggnaden är likt föregående år finansiering och tillgången till anslutningsmöjligheter. Västernorrland lyfter fram följande utmaningar:

- Förordningstexter har försvårat kompletterande finansieringskällor för bredbandsinvestering.

---

¹⁸⁴ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Örebro, Östergötland.

¹⁸⁵ Dalarna, Halland, Jönköping, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västra Götaland, Östergötland.

- För att bygga en robust digital infrastruktur i alla delar av landet krävs en kraftigt ökad samfinansiering utöver de europeiska strukturfonderna.
- Fördelningsnycklar för investeringar i bredbandsinfrastrukturen sätter de fyra norrlänens behov mot varandra, vilket riskerar förbise glesbefolkade områdets behov.

Flera regioner¹⁸⁶ lyfter fram att man använder egna medel för att finansiera utbyggnaden av den digitala kommunikationen. Kalmar berättar att främjande av bredbandsutbyggnad 2022 har stärkts genom en regional finansiering på 50 miljoner kronor. Finansieringen möjliggör fortsatt utbyggnad av fiber till hushåll, arbetsställen och fritidshus samt även fiber till master för utbyggnad av täckning och kapacitet för mobilnät. Genomförande av utbyggnad i 1 971 byggnader sker 2023–2025 och bidrar till ökad tillgång till bredband utanför tätort. Även Värmland medfinansierar flera projekt för bredbandsutbyggnad.

Åtta regioner¹⁸⁷ anger att samverkan sker inom och mellan regioner, huvudsakligen för att främja utbyggnaden av bredband. Exempelvis skriver fyra regioner¹⁸⁸ om bredbandsamverkan Mellansverige där sju regioner ingår¹⁸⁹. Arbetet är inriktat på att möjliggöra för alla hushåll att få tillgång till bredband med hög överföringskapacitet. För att nå målen samarbetar regionerna med privata och offentliga aktörer.

Nedan följer ett par exempel på insatser som regionerna har vidtagit kopplat till bredband och 5G. Avseende det sistnämnda är det tre regioner¹⁹⁰ som lyfter fram utbyggnaden av 5G-nätet vilket kan jämföras med sex regioner¹⁹¹ föregående år. Gotland har förstärkt såväl det fasta som mobila nätet och arbetar nu fortsatt med utbyggnaden av 5G tillsammans med flera av de stora telekomoperatörerna. Arbetet förväntas vara klart 2023. Östergötland skriver att det initierade samarbetet *Fiber Östergötland* fortsätter under året. *Fiber Östergötland* är ett forum för de offentliga nätägarna i länet där frågor som rör anslutningar och förvaltning diskuteras.

1.5.2. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna

Alla regioner¹⁹² svarar på frågan om integreringen av hållbarhetsdimensionerna förutom Västernorrland som hänvisar till andra delar av sin redovisning. Återkommande är frågor om tillgänglighet, digital kommunikation, hållbart resande och distansarbetets påverkan på hållbarhetsintegreringen. 11 regioner¹⁹³ beskriver hållbarhetsarbete utifrån sociala perspektiv. Norrbotten lyfter den sociala hållbarhetsdimensionen i transportplaneringen och skriver att de genom analys av trafikförsörjningsprogrammet och länstransportplanen lyft fram social hållbarhet i större omfattning jämfört med tidigare års program och planer.

¹⁸⁶ Kalmar, Värmland, Halland, Norrbotten.

¹⁸⁷ Östergötland, Uppsala, Sörmland, Stockholm, Norrbotten, Kronoberg, Gävleborg, Dalarna.

¹⁸⁸ Stockholm, Sörmland, Uppsala, Östergötland.

¹⁸⁹ Stockholm, Uppsala, Västmanland, Värmland, Sörmland, Örebro och Östergötland.

¹⁹⁰ Gotland, Kalmar, Sörmland.

¹⁹¹ Jämtland Härjedalen, Stockholm, Uppsala, Västerbotten, Västmanland, Östergötland.

¹⁹² Alla utom Västernorrland.

¹⁹³ Gotland, Gävleborg, Halland, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

Det hållbara resandet förekommer frekvent i regionernas redovisningar. 13 regioner¹⁹⁴ beskriver betydelsen av kollektivtrafik och/eller cykling som ett bidrag till det hållbara resandet. Kalmar beskriver exempelvis att en tillgänglig kollektivtrafik skapar möjlighet för människor att enkelt göra klimatsmarta val i sin vardag.

Elva regioner¹⁹⁵ nämner tillgänglighetsaspekten av transportsystemet, infrastrukturen och den digitala kommunikationen. Blekinge beskriver att ett utvecklat transportsystem ökar tillgängligheten för invånare både på landsbygden och i städerna. Fyra regioner¹⁹⁶ nämner också sociala dimensioner kopplat till digital tillgänglighet. Gävleborg beskriver att bredbandsutbyggnaden i mindre befolkningstäta områden kan bidra till att minska det digitala utanförskapet.

Fyra regioner¹⁹⁷ skriver att de arbetat med olika konsekvensbeskrivningar som ett verktyg i sitt arbete med hållbarhetsintegreringen av transport- och infrastruktursystemet. Västmanland beskriver att det inom framtagandet av den nya länstransportplanen har gjort en strategisk miljöbedömning och en social konsekvensbeskrivning.

1.5.3. Territoriella perspektiv

Samtliga regioner besvarar frågan om territoriella perspektiv. Regionerna lyfter fram att de arbetar utmaningsdrivet och att det finns brister i transportsystemet i framförallt glesbygder. I dessa geografier är det också utmaningar med tillgången på bredband och mobiltäckning att hantera. Framför allt handlar det om skillnader vad gäller tillgång till bredband och mobiltäckning. Den digitala utvecklingen och möjliggörandet av distansarbete och tillgången till service på distans är återkommande teman.

Vanligt förekommande är skrivningar som rör utbyggnaden av bredbandsnätet respektive mobilnätet. 13 regioner¹⁹⁸ beskriver detta. Gotland lyfter fram arbetet med att bibehålla en god fiber- och mobiltäckning över hela ön. Stockholm beskriver att utbyggnaden av bredbandet legat efter i landsbygdskommunerna i förhållande till andra delar av länet, och därmed har insatser här varit i fokus under året.

Fyra regioner¹⁹⁹ lyfter utmaningar med tillgänglighet. Tillgänglighetsperspektivet handlar bland annat om likvärdiga förutsättningar kring exempelvis transporter och digital kommunikation. Jämtland Härjedalen skriver att de under året har påbörjat arbete med att upprätta en tillgänglighetsanalys för att ge en bättre bild av vilka åtgärder som behövs.

---

¹⁹⁴ Blekinge, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

¹⁹⁵ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

¹⁹⁶ Gävleborg, Halland, Kalmar, Västmanland.

¹⁹⁷ Halland, Kronoberg, Västmanland, Östergötland.

¹⁹⁸ Gotland, Gävleborg, Halland, Kalmar, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland.

¹⁹⁹ Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Västernorrland.

Utifrån det territoriella perspektivet beskriver sex regioner²⁰⁰ arbetet med att knyta ihop olika transportstråk. Uppsala beskriver att arbetet utifrån stråk handlar syftar till att främja transportsystemet över olika territoriella gränser. Blekinge lyfter arbetet med Sydostlänken, E22 och Blekinge kustbana som kommunövergripande transportvägar vilka båda bidrar till att knyta ihop Blekinge med grannregionerna.

Några regioner²⁰¹ nämner både storregionala och internationella initiativ. Skåne beskriver en gränsregional infrastruktur inom *Greater Copenhagen* och även det politiska samarbetet *STRING*²⁰² kring trafikkorridoren mellan Hamburg och Oslo.

1.5.4. Resultat

Alla regioner redovisar resultat i form av prestationer och effekter. Inte sällan går beskrivningarna av vad regioner gjort, vilka effekter det har lett till eller förväntas leda till in i varandra. Likt andra kapitel i denna rapport är regionernas redovisningar inte helt enhetliga. Nedan är några exempel på insatser i form av prestationer.

I huvudsak återger regionerna prestationer utifrån framtagande av ny länstransportplanen. Vidare nämner 15 regioner²⁰³ olika samverkaninsatser. Antingen i form av storregionala projekt såsom *Bottniska korridoren*²⁰⁴ eller samverkan kring långsiktiga infrastrukturplaner²⁰⁵. Regionerna redovisar även inomregionala samverkansprojekt för att utveckla transportlösningar för att möta regionala behov²⁰⁶ eller för att hitta samverkansåtgärder inom digital infrastruktur²⁰⁷ inklusive bredbandsstöd. Exempel på prestationer som regionerna redovisar i mindre omfattning är genomförande av seminarium²⁰⁸ eller utveckling av digitala verktyg²⁰⁹.

Svaren om resultat i form av effekter varierar i hur noga regionerna redovisar om det är på kort, medellång eller lång sikt eller om de redovisar generella effekter utan tidsperspektiv. Fyra regioner anger²¹⁰ om effekterna är förväntade eller uppnådda. Exempel på effekter på kort sikt är:

- Ökad kunskap om länets kapacitet och utmaningar samt stärka relationer mellan aktörer²¹¹

Exempel på effekter på mellanlång sikt är:

- Att fiber finns för såväl mobil/5G-utbyggnad som finansierade fiberprojekt²¹²

---

²⁰⁰ Halland, Jämtland Härjedalen, Skåne, Uppsala, Värmland, Västra Götaland.

²⁰¹ Blekinge, Halland, Norrbotten, Skåne, Uppsala, Västmanland, Östergötland.

²⁰² Southwestern Baltic Sea Transnational Area Implementing New Geography.

²⁰³ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Västerbotten, Östergötland.

²⁰⁴ Dalarna, Gävleborg.

²⁰⁵ Jönköping.

²⁰⁶ Västerbotten.

²⁰⁷ Östergötland.

²⁰⁸ Gotland, Kronoberg, Stockholm.

²⁰⁹ Kalmar, Västerbotten.

²¹⁰ Dalarna, Halland, Värmland, Västernorrland.

²¹¹ Dalarna, Gotland, Jönköping, Skåne, Sörmland, Västmanland, Östergötland.

²¹² Dalarna, Kalmar, Kronoberg, Värmland, Västmanland, Västernorrland, Östergötland.

- Minskning på koldioxidutsläpp från transportsektorn²¹³

Exempel på effekter på lång sikt är:

- Stärkt konkurrenskraft²¹⁴
- Energisystem baserat på förnybar energi²¹⁵

Mål som insatserna bidrar till

Samtliga regioner redovisar mål som insatserna ska bidra till. Alla regioner utom tre ²¹⁶ hänvisar till sina respektive regionala utvecklingsstrategier. Fokus är att säkerställa en miljömässig hållbar region som minskar belastningen på miljö och klimat. Detta genom att bland annat utveckla infrastrukturen för att göra den hållbar och tillgänglig.

1.5.5. Sammanfattande analys

Alla regioner redovisat insatser inom det strategiska området tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet. De redovisade insatserna framhäver betydelsen av två områden inom transportinfrastrukturen. Först och främst cykelinfrastruktur:

Till skillnad från föregående år beskriver regionerna flera specifika insatser för att marknadsföra cykling som transportmedel och lyfter främjande och strategiska åtgärder för att utveckla cykelinfrastrukturen. Ett mervärde som kommuniceras är cykelstråkens potential för att binda samman tätorter och bytespunkter. Det finns flera andra uppenbara fördelar med cykel som transportmedel vilket ligger till grund för regionernas satsningar. Miljö, hälsoaspekter och fysiskt utrymme vid gator och parkeringsplatser till exempel.

För det andra är flyget återkommande i regionernas redovisningar där fler regioner redovisar stort intresse och engagemang för att öka tillgängligheten för de regionala flygplatserna parallellt med insatser för att minska flygets klimatpåverkan. Särskilt intressant är den pågående omställning till elflyg tillika produktion av hållbart flygbränsle.

Majoriteten av regionerna anger utmaningen med ökade investeringskostnader parallellt med att den statliga finansieringen inte matchar kostnaderna. En konsekvens härav blir att antalet objekt som kan färdigställas blir färre jämfört med ambitionen i länstransportplanerna, vilket i sin tur påverkar utvecklingen och tillgängligheten för medborgare och företag i regionen. Här lyfter regionerna också in att regeringsskifte påverkar de regionala förutsättningarna och de blir svårt att hålla fast vid långsiktiga prioriteringar.

Merparten av regionerna beskriver bredbandsutbyggnaden som avgörande för att utveckla den digitala kommunikationen. Här kan vi läsa om regionernas upplevda utmaningar med det bredbandsstöd som Post- och telestyrelsen hanterar. Det är även inom ramen för utbyggnation av bredbandsnätet som de territoriella perspektiven blir tydligast. Likt transportinfrastrukturen är den huvudsakliga utmaningen som regionerna redovisningar om brist på finansiering.

²¹³ Kronoberg, Stockholm, Västra Götaland, Sörmland, Gotland.

²¹⁴ Dalarna, Värmland, Västmanland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland.

²¹⁵ Gotland, Halland, Kronoberg, Sörmland, Västerbotten, Östergötland.

²¹⁶ Gotland, Jämtland Härjedalen, Örebro.

Slutligen lyfter regionerna arbetet för en hållbar transportsektor i enlighet med de olika hållbarhetsdimensionerna. Återkommande är frågor som berör hållbart resande och tillgänglighet i transportsystemen. Särskilt återkommande är betydelsen av en tillgänglig kollektivtrafik. Regionerna beskriver även insatser för att ställa om till batterielektriska fordon och generellt insatser för att främja ett framtida fossiloberoende.

Sammanfattning – Tillgänglighet genom digital kommunikation och transportsystemet

- Samtliga regioner redovisar att de arbetar utefter sina nya länstransportplan.
- Det finns en utbredd samverkan bland regionerna. Antingen inom ramen för storregionala projekt, inomregionala samverkansprojekt eller långsiktiga infrastrukturplaner.
- Regionerna lyfter fram cykel och flyg som två viktiga områden inom transportinfrastrukturen för att både främja en hållbar utveckling och öka tillgänglighet.
- En stor utmaning för regionerna är höga kostnader och politiska beslut som hämmar investeringar och långsiktighet.
- Bredbandsutbyggnaden är avgörande för att utveckla den digitala kommunikationen.
- Regionernas roll beskrivs i huvudsak som finansiär eller som samverkande aktör.

1.6. Jämställdhet

Den nationella strategin beskriver att den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Inom samtliga insatsområden i den nationella strategin finns aspekter av jämställdhet återgivna. Exempelvis vikten av en jämställd arbetsmarknad, att insatser för entreprenörskap och företagande bidrar till jämställdhet mellan kvinnor och män och arbetet för jämställdhet i landsbygdsområden.

Instruktionen för redovisningen är att:

- Beskriva hur det strategiskt viktigaste arbetet med att stärka integrering av jämställdhet har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.
- Ge exempel på insatser som har genomförts eller initierats under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder men även insatser med annan finansiering kan redovisas.

1.6.1. Genomförande - Arbeta med att stärka jämställdhetsintegrering

Alla regioner besvarar frågan om jämställdhetsarbete. Jämtland Härjedalen hänvisar till tidigare svar i sin sammanställning. En notering är att

regionerna besvarar frågorna inom detta avsnitt relativt kortfattat, i jämförelse med tidigare avsnitt. Fyra regioner²¹⁷ har inte angett exempel på insatser. Jämställdhetsarbetet handlar bland annat om uppföljning och redovisning av jämställdhet, jämställdhetsstrategier, utbildningsinsatser, jämställdhetsintegrering och projekt med fokus på jämställdhetsfrågor. Nedan följer tre exempel från regionernas redovisning:

- Kalmar arbetar med jämställdhet utifrån strategin *Ett jämställt Kalmar län*. Under 2022 genomfördes satsningar på jämställdhet, mångfald och inkludering med fokus på näringslivsaktörer och både stora och små företag i länet, bland annat utbildningsinsatser för utvecklad jämställdhetsintegrering hos arbetsgivare i Kalmar.
- Örebro beskriver processgruppen *JÄST* inom förvaltningen för regional utveckling. *JÄST*:s uppdrag är att stödja verksamhet och chefer i jämställdhetsintegrering. Blekinge har startat ett regionalt arbete med att uppdatera tidigare handlingsplan för jämställdhet, där den regionala utvecklingsgruppen tillsammans med andra förvaltningar deltar.

Sju regioner²¹⁸ skriver om arbeten i form av nätverk och plattformar för samarbete kring jämställdhetsarbete. Skåne har ett samverkansavtal med *Jämställd Utveckling Skåne (JUS)* som syftar till att bidra till en jämställd lokal och regional utveckling och tillväxt. Arbetet har inneburit att föra dialog, bygga nätverk och synliggöra kunskap om hur jämställdheten påverkar den regionala utvecklingen och tillväxten. Jönköping beskriver kunskapsplattformen *Jäj* som en samarbets- och kommunikationsplattform som drivs gemensamt av Jönköping och Länsstyrelsen i Jönköping:

Region Jönköpings län och länsstyrelsen har genom *Jäj* gemensamt gett stöd till satsningar som bidrar till att fler kvinnor får ledande befattningar i länet, t.ex. Handelskammarens satsning 100-listan, en lista med kvinnor som har minst två års erfarenhet av styrelsearbete.

Tio regioner²¹⁹ beskriver någon form av kunskapsinsats, utbildning eller föreläsning kring jämställdhetsarbete. Gotland skriver bland annat om föreläsningar på ämnet våldspreventivt arbete, människohandel, prostitution samt mäns våld mot kvinnor. Östergötland beskriver ett fördjupningsarbete med fokus på jämställdhet inom områdena kultur och tillväxt i form av utbildningstillfällen för regionutvecklingsnämnden där nationella och regionala utredningar och analyser lyftes upp.

Vanligt förekommande är även olika projektinsatser som kopplar an till jämställdhetsområdet. Nio regioner²²⁰ ger exempel på projekt med jämställdhetsfokus. Uppsala lyfter exempelvis projektet *Qvinnovation*, vilket innebär en satsning på kvinnors företagande med fokus på innovation. 13 regioner²²¹ beskriver även framtagandet av kunskapsunderlag, analyser eller

---

²¹⁷ Blekinge, Jämtland Härjedalen, Västerbotten, Örebro.

²¹⁸ Gotland, Kalmar, Jönköping, Skåne, Stockholm, Sörmland, Värmland.

²¹⁹ Gotland, Jönköping, Skåne, Sörmland, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²²⁰ Dalarna, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland.

²²¹ Dalarna, Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

strategier kring jämställdhetsarbete. Bland annat beskriver Halland en uppdatering av analysen ”*Från vaggan till graven*”, vilket innebär en uppdaterad nulägesbild om orsaker och konsekvenser av ojämställdhet och ojämlikhet i Halland kopplat till olika livsområden.

Utmaningar

10 regioner²²² nämner utmaningar i arbetet med jämställdhet. Det handlar framför allt om frågans plats på den regionala agendan. Kronoberg och Västra Götaland upplever att jämställdhetsfrågor inte har lika stort fokus när det inte finns exempelvis regeringsuppdrag eller en sammanhållen insats för arbetet. Här nämner Västra Götaland Tillväxtverkets tidigare regeringsuppdrag *Jämställd regional tillväxt* som ett exempel. Kronoberg nämner regeringsuppdraget *Vägar till hållbar regional utveckling*²²³ som ett uppdrag med tydligt jämställdhetsfokus. Kronoberg menar dock att det finns en farhåga att arbetet stannar upp när uppdraget avslutas under våren 2023. Dalarna och Skåne beskriver en utmaning i att integrera jämställdhet brett i olika arbeten, processer och verksamhetsområden och på ett naturligt sätt integrera jämställdhetsperspektiven och komma bort från stuprören.

Norrbottnen skriver att perspektiv kring jämställdhet och integration hamnar i skymundan i jämförelse med frågor om miljömässig hållbarhet och särskilt då det handlar om skogliga frågor. Västmanland beskriver en fortsatt utmaning kring intersektionalitet, vilket innebär att se olika grupper av män och kvinnor och deras särskiljande förutsättningar snarare än heterogena grupper.

1.6.2. Resultat

17 regioner²²⁴ redovisar resultat i form av prestationer. Prestationerna handlar om framtagandet av nya strategier och program, uppstartandet av nätverk eller att genomföra event och skapa mötesplatser. Prestationer redovisas även i form av vad ett projekt har uppnått eller syftar till att uppnå. En annan form av redovisning är exempelvis hur många företag som deltagit i en insats.

Flera prestationer som regionerna redovisar handlar om olika former av kunskapsspridande insatser. Nedan framgår några exempel på detta:

- Värmland beskriver jämställdhetskonferensen *Genius*²²⁵ där 450 personer deltog. En majoritet av deltagarna uppgav att de fått nya synsätt, kunskaper eller perspektiv.
- Västernorrland beskriver projektet *Jämställdhet i skogen* med fokus på att synliggöra och förändra kulturen och maskulinitetsnormer inom branschen. Flera olika aktörer och personer har involverats och tagit del av arbetet, i arbetsgrupper, kartläggningar, utbildningar, webinarier och workshoppar.

---

²²² Dalarna, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

²²³ Tillväxtverkets regeringsuppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, N2019/02162/RTL (delvis).

²²⁴ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²²⁵ [Genius 2022 - Region Värmland \(regionvarmland.se\)](https://regionvarmland.se)

17 regioner²²⁶ redogör även för effekter av insatserna. Fyra av dessa regioner²²⁷ redogör för effekter på kort- och lång sikt. 11 regioner²²⁸ beskriver effekter på kort, medellång och lång sikt. Två regioner²²⁹ redogör för effekter men enbart ur ett tidsperspektiv eller ospecificerat. Sju regioner²³⁰ beskriver om resultatbeskrivningarna baseras på en uppföljning, utvärdering eller egen bedömning. Egen bedömning är vanligast förekommande. Primärt redovisar regionerna förväntade effekter. Dessa förväntade effekter handlar bland annat om ökad kunskap, medvetenhet och förändringsvilja hos olika aktörer. Det handlar även om effekter som leder till att möjliggöra fortsatt arbete, uppnå bättre styrning och ledning kring jämställdhetsfrågor och att engagemanget för ämnet ökar.

Fyra regioner²³¹ beskriver uppnådda effekter i olika insatser och projekt. Exempel på dessa följer nedan:

- Västernorrland beskriver företagsstöd i form av utvecklingscheckar. De uppnådda effekterna är att regionen nått företag över hela länet (god regional spridning), haft bra balans av stödmottagande kvinnor och män samt hög nöjdhet.
- Dalarna beskriver projektet *FEMINA*, som på kort sikt har bidragit till ett ökat fokus på jämställdhet bland aktörerna i innovationsfrämjarsystemet.
- Halland beskriver en uppnådd effekt som att regionen och andra aktörer arbetar för att öka jämställdheten och jämlikheten i Halland.
- Västra Götaland beskriver en uppnådd effekt av ett seminarium på den internationella kvinnodagen. Effekten var att uppmärksamma den internationella kvinnodagen och sprida kunskap och öka engagemang bland åhörarna.

Mål som insatserna bidrar till

De 17 regioner²³² som redovisar resultat beskriver även mål som insatserna bidrar till. Samtliga av dessa hänvisar till mål i sina regionala utvecklingsstrategier. Vanligast förekommande är att de hänvisar till mål som rör inkludering, ett jämställt och jämlikt samhälle, innovation, tillväxt, hållbara livsvillkor och livskvalitet, nyskapande, kompetensförsörjning, god och jämlik hälsa, delaktighet och goda livsmiljöer.

Tre av regionerna²³³ hänvisar till mål i strukturfonderna: Regionalfonden eller Socialfonden. Tre regioner²³⁴ redogör för mål inom de territoriella samarbetsprogrammen (Interreg). Fyra regioner²³⁵ hänvisar till mål i Agenda 2030.

---

²²⁶ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²²⁷ Gävleborg, Kalmar, Sörmland, Västra Götaland.

²²⁸ Dalarna, Gotland, Halland, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Östergötland.

²²⁹ Jönköping, Uppsala.

²³⁰ Dalarna, Halland, Jönköping, Värmland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²³¹ Dalarna, Halland, Västernorrland, Västra Götaland.

²³² Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²³³ Dalarna, Kronoberg, Norrbotten.

²³⁴ Dalarna, Norrbotten, Västernorrland.

1.6.3. Sammanfattande analys

Likt tidigare år består regionernas redovisningar av relativt kortfattade svar och få exempel på insatser. Värt att notera är även att flertalet regioner redovisar insatser som fokuserar på andra sakområden, men som har inslag av jämställdhetsperspektiv. Exempelvis i form av jämn fördelning av män och kvinnor som deltar i insatsen. Långt ifrån alla insatser som redovisats rör därmed specifika jämställdhetsinsatser.

Regionerna arbetar med olika former av hållbarhetsintegrering där jämställdhetsintegrering är en del av arbetet. Jämställdhetsintegrering beskrivs både som en strategi och ett verktyg som kan användas både för analys av olika typer av beslutsunderlag. Regionerna redovisar kunskapsbyggande arbete, projektinsatser, nätverk och plattformar för jämställdhetsarbete. De tar fram underlag, analyser och skapar kunskapsplattformar för arbetet. Dels handlar det om att synliggöra jämställdhetsfrågorna i regionala utvecklingsstrategier och tillhörande handlingsplaner och dels om operativa insatser där exempelvis olika arbetsgrupper får uppdrag att hantera en enskild fråga utifrån en regional kontext.

De utmaningar regionerna beskriver handlar om att integrera perspektivet tvärsektoriellt över alla områden och verksamheter, samt att ge området tillräckligt utrymme när andra hållbarhetsperspektiv tar mer plats.

Likt tidigare år, är effekter på kort sikt i flera fall beskrivna i termer av ökad kunskap eller ökat intresse. Dessa effekter är möjliga att uppnå över en relativt kort tidshorisont. Andra, mer långsiktiga effekter, går att se resultaten av först på längre sikt. Bland annat effekter som rör ökat engagemang för frågorna, förändrade attityder och stärkta strukturer för arbetet. Några regioner redovisar projektinsatser med fokus på jämställdhet vilka förväntas påbörjas under 2023, vilket är positivt för det långsiktiga arbetet.

Sammanfattning – Jämställdhet

- Flertalet regioner redovisar insatser som fokuserar på andra sakområden, men som har inslag av jämställdhetsperspektiv.
- Regionernas arbeten handlar primärt om kunskapshöjande insatser, jämställdhetsintegrering och analysarbete.
- En majoritet av regionerna hänvisar sitt arbete med jämställdhetsinsatser till mål i sina regionala utvecklingsstrategier.
- Effekterna som regionerna redovisar utgörs primärt av förväntade effekter, snarare än uppnådda effekter.

1.7. Integration

Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 framhåller att det är centralt att arbeta för att bidra till ökad integration och

---

²³⁵ Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala.

mångfald. Det handlar om att ge människor som kommer till Sverige bättre möjligheter att försörja sig och bidra till samhället men även om att organisationer, företag och offentlig sektor har ett växande behov av kompetens och arbetskraft.

I detta kapitel beskriver vi hur regionerna har arbetat med integration. Instruktionen för redovisningen är att:

- Beskriva hur det strategiskt viktigaste arbetet med att stärka integrering av integration har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.
- Ge exempel på insatser som har genomförts eller initierats under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder men även insatser med annan finansiering kan redovisas.

Sammanställningen för 2022 visar att merparten av regioner gör insatser på integrationsområdet. Fem regioner²³⁶ redovisar inga resultat i form av prestationer eller effekter. Redovisningar från resterande 16 regioner²³⁷ skiftar sett till innehåll, omfattning och inriktning. Huvudsakligen kopplar redovisningarna till sakområden som kompetensutveckling och kompetensförsörjning samt samverkan.

Genomförande – Arbeta med integrering

Samtliga regioner har svarat på frågorna om integration. Sex regioner²³⁸ hänvisar delvis till andra delar av sin redovisning men har gett kompletterande svar.

Likt föregående år handlar regionernas arbete inom integration om insatser för ökad samverkan och insatser kopplade till kompetensförsörjning. Vad gäller det sistnämnda särskilt insatser för utlandsfödda och/eller kvinnor. Det förekommer även insatser som kopplar till folkhälsa, entreprenörskap, kultur och demokrati. Redovisningarna visar att regionerna ser integration som inkluderat i ett större strategiskt sammanhang. Således inkorporeras integration i det regionala utvecklingsarbetet i en större kontext. Nytt för i år är att sex regioner²³⁹ skriver om insatser för integration med anledning av kriget i Ukraina och de flyktingar som tagit sig till Sverige därifrån.

Insatser inom ramen för det bredare regionala utvecklingsarbetet

Mot bakgrund av ovan lyfter åtta regioner²⁴⁰ att integration är förankrat i allt regionalt utvecklingsarbete och integrerar alla hållbarhetsdimensioner. Gävleborg pekar på att integration och mångfald är en hävstång för regional tillväxt och utveckling. Därmed skriver de att en stärkt integration, ökad inkludering och minskat utanförskap är alla aspekter som bidrar till utveckling och tillväxt. För att uppnå detta har hållbarhetsintegrering valts ut som metod vilket innebär att integration och mångfald är en integrerad del i allt regionalt utvecklingsarbete.

---

²³⁶ Blekinge, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Stockholm, Örebro.

²³⁷ Dalarna, Gotland, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²³⁸ Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland.

²³⁹ Gotland, Halland, Kronoberg, Skåne, Uppsala, Västra Götaland.

²⁴⁰ Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Stockholm, Västernorrland, Örebro, Östergötland

Jämtland Härjedalen och Norrbotten anger båda ett intersektionellt perspektiv som implementeras i alla processer. Det vill säga att de arbetar för att säkerställa att integration och hållbarhetsdimensionerna inkluderas i arbetet för att främja mångfald utifrån kön, ålder och bakgrund.

Blekinge, Jönköping och Stockholm beskriver insatser för att utjämna skillnader avseende folkhälsan. Jönköping anger deras hälsocoacher och hälsoguides, medan Stockholm genomför insatser för ökad integration i linje med deras regionala utvecklingsstrategi. Mer specifikt husläkarmottagningar, utökade hembesöksprogrammet, familjecentraler och hälsokommunikatörer.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Regionernas insatser som främjar integration är av betydelse för utveckling av strukturer och arbetssätt för långsiktigt kompetensförsörjningsarbete. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling är ett utpekat strategiskt område i den nationella strategin vilket också avspeglas i regionernas redovisningar.

Likt föregående år lyfter regionerna integration och mångfald som nyckelfaktorer till ett framgångsrikt arbete för att möta kompetensförsörjningsutmaningen. Om insatser och utmaningar kopplat till kompetensförsörjning är det 13 regioner²⁴¹ som skriver. Återkommande här är att regionernas arbete med integration primärt har som mål att öka inkluderingen på arbetsmarknaden för gruppen utrikesfödda. Också att regionerna arbetar med integration inom ramarna för den sociala hållbarhetsdimensionen. Detta genom att verka för att förbättra förutsättningarna för personer som är långtidsarbetslösa eller som av andra orsaker står långt ifrån arbetsmarknaden.

Västra Götaland anger flera projekt som aktivt arbetar för att öka inkluderingen för tillit och sammanhållning i regionen bland utrikesfödda och främja inkludering och minska arbetslösheten i regionen. Kalmar skriver om insatser i form av språkutbildningar för att främja anställningsbarhet och förbättra nyanländas integration. Dalarna anger att invandring med en god integration är en viktig del av lösningen för en god kompetensförsörjning. De skriver.

Dalarna har haft en relativt stor inflyttning av utomeuropeiskt födda under senare år. Då många av dessa är i arbetsför ålder är de ett viktigt tillskott till arbetskraften. Att Dalarna har låg arbetslöshet och en liten arbetskraftsreserv gör denna fråga än mer angelägen. Förvaltningen har också fångat upp signaler på oro hos näringslivet i regionen kring de minskande nivåer i invandring som nu syns.

Gävleborg har via projektet *eXtra stöd i Gävleborg* arbetat med att stärka integrationen inom ramen för kompetensförsörjning och kompetensutveckling genom att erbjuda kombinationsutbildningar och valideringsarbete. Regionen anger även *Vi ställer om!* som arbetar för att öka kunskapen om den sociala hållbarhetsdimensionen via kunskapshöjande insatser. Målet är att stärka konkurrenskraften i näringslivet genom mångfald och inkludering.

---

²⁴¹ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro.

Västerbotten lyfter fram två systerprojekt *Proaktiv* och *Priori* vars syften är att förbättra förutsättningarna för personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden samt skapa aktiv planering hos Arbetsförmedlingen bland målgrupperna. I *Proaktiv*, som riktar sig till individer under 30 år, har var fjärde deltagare fått arbete eller kommit ut i studier samtidigt som hälften upplever att de gjort en stegförflyttning och kommit närmare jobb. I *Priori*, där målgruppen är över 30 år har 15 procent kommit ut i arbete eller studier av en målgrupp som är mycket långt från arbetsmarknaden.

Samverkan

Regionernas insatser inom samverkan på integrationsområdet har huvudsakligen haft två fokus. Dels att kraftsamla kring frågor som rör främjandet av integration i samhället tillika arbetsmarknaden av utrikesfödda på regional nivå. Dels handlar det om insatser där samverkan i sig lyfts som ett strategiskt verktyg. Inte bara för att förbättra integration genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte utan även för att samordna och genomföra insatser. 11 regioner²⁴² redovisar samverkansinsatser på ett eller annat sätt.

Vad avser integration i termer av att hjälpa utrikesfödda in i samhället och på arbetsmarknaden, berättar Västernorrland om ett framgångsrikt arbete som de utför inom ramen för det regionala integrationsnätverket där också Migrationsverket deltar. De skriver att:

Det gemensamma uppdraget är att minska demografiska utmaningar och stärka den sociala hållbarheten i länet. Integrationsnätverket har också utgjort basen för samverkan kring skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Länsstyrelsen bedömer att strukturen för integrationsarbetet i länet i sin helhet kan ses som en framgångsfaktor. Samtliga kommuner har uppbyggda mottagarverksamheter och har över tid skapat ett hållbart mottagande. En nyckelfaktor bedöms vara att alla kommuner tilldelas ett kommunalt²⁴³ varje år. Även om detta är lågt i vissa kommuner skapas grundförutsättningar för att bibehålla uppbyggda verksamheter.

Kronoberg belyser att de samlar sitt integrationsarbete i en *Strategisk regional överenskommelse – mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv 2019–2025* (SÖK). Arbetet utgår från kategorierna kompetens, boende, hälsa och delaktighet. Dessa har 15 samverkansområden och arbetar gentemot nio delmål. Det övergripande syftet anges vara att stärka mottagande och etablering av nyanlända i länet. Detta genom att öka deltagandet av målgruppen, etablera metoder för en snabbare etablering samt erbjuda kompetensutveckling och kunskapsunderlag för beslutsfattare.

---

²⁴² Gotland, Gävleborg, Halland, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

²⁴³ Hur många nyanlända personer som kommunen är skyldig att ordna boende till styrs av det kommunalt som länsstyrelsen beslutar om. Kommuntalen utgår i sin tur från regeringens beslut om länsstal för varje län, det vill säga hur många nyanlända personer som ska anvisas boende till respektive län under året. Hur många nyanlända personer varje kommun ska ta emot efter anvisning beror på kommunens storlek, arbetsmarknadsläge, det sammantagna mottagandet av nyanlända personer och ensamkommande barn samt hur många asylsökande personer som redan vistas i kommunen.

Örebro nämner samverkan med alla kommuner och studieförbund inom ramen för programmet *Föräldraskap i Sverige* som ger asylsökande och nyanlända föräldrar kunskap och förståelse om att vara föräldrar i Sverige.

Västmanland lyfter integrationsinsatser i termer av kunskaps- och erfarenhetsutbyte. I samverkan med länsstyrelsens integrationsnätverk synkroniserat länsstyrelsens integrationsstrategi med Västmanland Kompetensplan (KPV). Regionen identifierar flera områden med stor nytta av samverkan. Bland andra anges:

- Samhällsorientering (*KPV Rusta och matcha*)
- Utbildning (*KPV Rusta och matcha samverkan för framtidens arbetsmarknad*)
- Sysselsättning (*KPV samtliga målområden*)

Värmland beskriver i ett projekt finansierat av den europeiska socialfonden *Yrkesväg Värmland*. Ett samverkansprojekt tillsammans med åtta andra kommuner. Regionen anger att samverkan har etablerats eller förstärkts mellan kommunernas olika verksamheter samt mellan kommunerna. Regionala lärträffar har bidragit till lärande och erfarenhetsutbyte mellan kommunerna vilket har effektiviserat utvecklingsarbetet. I fortsättningsarbetet eftersträvar regionen att integrationen och den sociala delaktigheten för utrikesfödda förbättras. Till detta också en mer sammanhållen, målgruppsanpassad, rättssäker, effektiv och flexibel process för tidig integration. De arbetar även för att skapa förutsättningar för bättre samverkan och koordinering mellan samhällsaktörer med ansvar för målgruppens integration i syfte att öka tredjelandsmedborgares möjligheter att tidigare etablera sig i samhälls- och arbetsliv.

Utmaningar

Tio regioner²⁴⁴ beskriver utmaningar kopplat till arbetet med integration. Det är en stor variation både i omfång och teman bland regionernas redovisningar. Övergripande bottnar det i utmaningar kring det operativa arbetet med flyktingmottagande, svårigheterna att sysselsätta utlandsfödda och framför allt kvinnor eller att skapa samsyn kring integrationsfrågan bland berörda aktörer.

Kronoberg och Dalarna uttrycker att en stor utmaning är att det inte råder tillräckligt stor samsyn eller att det finns en synkroniserad proaktiv samverkan kring integrationsfrågor. Kronoberg beskriver det som:

Involvering av näringslivet och civilsamhället är en avgörande del av integrationsarbetet. Ömsesidigheten kan främjas och prioriteras ännu tydligare och det ska vara möjligt för aktörer att kunna bidra utifrån sina olika roller och förutsättningar. Målgruppen behöver involveras och kunskapen om dess olikheter bör användas för utformning och anpassning av insatser.

Dalarna anger att en utmaning i arbetet med integrationsfrågor är att skapa samsyn och förståelse för dessa frågor bland projektsökare och andra

---

²⁴⁴ Dalarna, Gotland, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Östergötland.

aktörer i länet. Intresset för frågor om mångfald och jämställdhet är i många fall svagt bland företag och aktörer som söker projektmedel.

Kriget i Ukraina

Fyra regioner²⁴⁵ beskriver att flyktingströmmarna från Ukraina påverkar deras integrationsarbete. Gotland har fått prioritera att förbereda sig på ett relativt stort flyktingmottagande och sedan koordinera ett mer beskedligt faktiskt söktryck. En försvårande omständighet var också att Migrationsverket lagt ned sin verksamhet på Gotland. Halland skriver att arbetet med integration under 2022 främst fokuserat på mottagandet av flyktingar från Ukraina. Skåne och Västra Götaland beskriver båda inomregionala samarbeten mellan parter från näringsliv för att snabbt mobilisera insatser för att underlätta ett snabbt inträde för flyktingar till studier eller arbete.

Ytterligare tre regioner²⁴⁶ anger utmaningar med flyktingmottagandet från Ukraina. Enbart Västerbotten skriver i år om utmaningar med pandemin i relation till integrationen. Det anges ha varit en utmaning för projekten där nya arbetssätt behövts för att kunna genomföra aktiviteter.

1.7.1. Resultat

16 regioner²⁴⁷ redovisar i olika omfattning resultat i form av prestationer.

Regionernas redovisning av resultat varierar i allt väsentligt beroende på hur regionen tar sig an integrationsfrågan samt vilken typ av insats som genomförs. Resultaten avspeglar också bredden på insatserna. Några exempel på prestationer ges nedan.

- *Samhällsorientering för nyanlända.*²⁴⁸
- *Ung företagsamhet gör skillnad – Entreprenörskap för alla läsår.*²⁴⁹
- *Hälsoinformatörer Sörmland.*²⁵⁰
- *Pilot – Intensivutbildning i svenska för avancerade inlärare/nyanlända akademiker.*²⁵¹
- *Ny typ av företagsstöd - Rekryteringsstöd för mångfald/Stöd vid rekrytering av personer födda utanför Norden.*²⁵²

16 regioner²⁵³ redovisar effekter. Likt andra delar i denna rapport har inte alla regioner, för samtliga eller specifika insatser, gjort en tidsmässig uppdelning. Detsamma gäller om effekterna är uppnådda eller förväntade.

---

²⁴⁵ Gotland, Halland, Skåne, Västra Götaland.

²⁴⁶ Gotland, Uppsala, Kronoberg.

²⁴⁷ Dalarna, Gotland, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²⁴⁸ Östergötland.

²⁴⁹ Västmanland.

²⁵⁰ Sörmland.

²⁵¹ Skåne.

²⁵² Norrbotten.

²⁵³ Dalarna, Gotland, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

Nio regioner²⁵⁴ anger om resultat i form av effekter är förväntade eller uppnådda. Några exempel på effekter på kort sikt är:

- Ökad kunskap som bidrar till en förbättrad kompetensförsörjning i länet.²⁵⁵
- Sammanhållet arbete inom integration och inkludering.²⁵⁶

Exempel på effekter på medellång sikt är:

- Arbetsmarknaden är tillgänglig för alla.²⁵⁷
- Ett inkluderande och ändamålsenligt mottagande.²⁵⁸
- Ett ökat fysiskt välmående och en bättre psykisk hälsa.²⁵⁹

Exempel på effekter på lång sikt är:

- En inkluderande arbetsmarknad där kompetensen möter behoven.²⁶⁰
- Framtidstro och livskvalitet.²⁶¹
- Ökad jämlikhet och inkludering.²⁶²

Mål som insatserna bidrar till

På ett övergripande plan hänvisar regionerna till målsättningar i den regionala utvecklingsstrategin. Vanligt förekommande målsättningar som regionerna hänvisar till i de regionala utvecklingsstrategierna har bäring på inkludering, kompetensförsörjning, jämlik arbetsmarknad, jämlika levnadsvillkor. Några exempel är skapa förnyelseförmåga och konkurrenskraft²⁶³, fler nya och växande företag och fler företagsamma invånare²⁶⁴, likvärdigt deltagande i arbets- och samhällsliv²⁶⁵. Skåne är den enda regionen som utöver målen i den regionala utvecklingsstrategin hänvisar till målen som är formulerade i Agenda 2030. De mål som hänvisas till är god utbildning, god hälsa och välbefinnande, minskad ojämlikhet, jämställdhet samt anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Norrbotten är den enda regionen som utöver målen i den regionala utvecklingsstrategin hänvisar till den europeiska socialfondens andra programområde *Ökade övergångar till arbete*.

1.7.2. Sammanfattande analys

Regionernas arbete med integrationsfrågor utgår från flera identifierade socioekonomiska utmaningar och behov. Än mer i år än föregående år pekar regionerna på rådande omständigheter i samhällsutvecklingen. Växande arbetslöshet, lågkonjunktur i kombination med höga räntor samt flyktingkrisen mot bakgrund av kriget i Ukraina beskrivs vara stora utmaningar för regionens integrationsarbete. Kompetensförsörjning har likt

---

²⁵⁴ Dalarna, Gotland, Kronoberg, Norrbotten, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

²⁵⁵ Dalarna.

²⁵⁶ Halland.

²⁵⁷ Gotland.

²⁵⁸ Halland.

²⁵⁹ Skåne.

²⁶⁰ Gotland.

²⁶¹ Skåne.

²⁶² Västerbotten.

²⁶³ Östergötland.

²⁶⁴ Västernorrland.

²⁶⁵ Västerbotten.

tidigare år visat sig vara den största utmaningen i flera regioner. För att möta utmaningarna anses samverkan vara en nyckelfaktor.

Regionerna skriver att integration och mångfald ses som styrkor och konkurrensfördel bland näringslivsaktörer. I regionernas redovisningar har integrationsperspektivet störst plats i deras arbete med kompetensförsörjning.

Vi ser från regionernas redovisningar en hög variation på omständigheter och förutsättningar för integration i samhället och på arbetsmarknaden. Detta eftersom utrikesfödda är en heterogen grupp och inkluderar nyanlända, asylsökande, långtidsarbetslösa, individer med fysiska och psykiska utmaningar. Flera projekt som återges i denna rapport har beskrivits av regionerna med det övergripande syftet att *skräddarsy* insatser för den heterogena målgruppen.

Regionerna fortsätter att utveckla strategisk samverkan för att samordna, stärka och utveckla arbetet med integration på flera områden inom regionen. Samverkansaktörer som nämns är främst länsstyrelsen och kommuner och i andra fall även lärosäten, statliga myndigheter och aktörer från näringslivet och civilsamhället. Likt tidigare år handlar det ofta om att identifiera en kontext där integration kan ha en ordinarie plats. Här antar regionerna inte sällan rollen som nätverks- och kunskapsaktör. I det här sammanhanget lyfter också regionerna utmaningen om att det behövs en bättre samsyn mellan berörda parter, inte minst i näringslivet där intresset för mångfald och jämställdhet ofta är lågt.

Regionerna beskriver integration som en del i ett större strategiskt sammanhang i den regionala utvecklingen. Flera regioner återger betydelsen av att arbeta samlat med jämställdhet, jämlikhet, integration, intersektionalitet bland andra aspekter i de regionala utvecklingsprocesserna. Regionerna betonar att integration inte får bli ett stuprör för en hållbar regional utveckling och pekar ut integration som en viktig aspekt för att nå social hållbarhet.

Sammanfattning – Integration

- Målgruppen för regionernas insatser på området integration är heterogen.
- Merparten av insatserna som regionerna genomför sker inom kompetensförsörjningsområdet.
- Många regioner arbetar med att stärka samverkan på regional nivå för en bättre måluppfyllelse.
- Huvudsakliga utmaningar är kopplade till flyktingmottagande och sysselsättning.
- Integration är en viktig förutsättning för att nå social hållbarhet.

1.8. Miljö och Klimat

Miljöproblem och klimatförändringar är i nationella strategin identifierat som en av tre stora samhällsutmaningar. Instruktionen för redovisningen är att:

- Beskriv hur det strategiskt viktigaste arbetet med att stärka integrering av miljö och klimat har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.
- Ge exempel på insatser som har genomförts eller initierats under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder men även insatser med annan finansiering kan redovisas.

Samtliga 21 regioner redovisar, i varierande omfattning, insatser inom miljö- och klimatområdet. Redovisningarna visar både en betydande bredd i vad som görs såväl som ett djup och långsiktighet i arbetet. Det framstår som att miljö- och klimatfrågan är av stor betydelse för den regionala utvecklingen och att dess inverkan på andra politikområden i allt högre grad beaktas. De kategoriseringar som valts ut har en tydlig koppling till flera av de strategiska områdena i den nationella strategin.

1.8.1. Genomförande – Arbeta med att stärka integrering av miljö och klimat

Jämtland Härjedalen arbetar för att främja fossilfria transporter och konsumtion. Det har skett genom insatser som energi- och klimatrådgivning, samordning av energi- och fastighetsnätverket, hållbara tjänste- och pendlingsresor, förnybara drivmedel för tunga transporter, laddbara transportbilar, och utveckling av laddinfrastruktur i länet. Sörmland har inom ramen för projektet *Vägar till hållbar regional utveckling*²⁶⁶ utvecklat verktyg för hållbarhetssäkring. Dessa verktyg tar sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin och ämnar bidra till målen i Agenda 2030. Västernorrland skriver att de stora bolagen i länet arbetar kontinuerligt med omställning för minskad miljö- och klimatpåverkan, ökad energieffektivisering och cirkulär ekonomi. Västernorrland menar vidare att en effekt av detta är att högre krav på små och medelstora företag som underleverantörer. Västra Götaland skriver att de under året i stort sett har fasat ut fossila bränslen i kollektivtrafiken och att elektrifieringen av kollektivtrafiken har skett i snabb takt. Västtrafik har Nordens största elbussflotta och under 2022 har medel avsatts för elektrifiering av Västtrafiks färjetrafik.

Miljö och klimat i arbetet med hållbar regional utveckling

Alla regioner beskriver arbetet inom miljö- och klimatområdet som del av det bredare regionala hållbarhetsarbetet. Det är 10 fler jämfört med de regioner som skrev om det föregående år²⁶⁷. Sju regioner²⁶⁸ kopplar arbetet specifikt på ett eller annat sätt till Agenda 2030. Östergötland anger att de integrerar Agenda 2030 i det regionala utvecklingsarbetet där en av hållbarhetsaspekterna är miljö i balans. Västmanland återger flera planer, strategier och forum som arbetar med ett eller flera hållbarhetsperspektiv såsom *Affärsplan Västmanland*, *Länstransportplanen*, och *EffektForum Västmanland*.

²⁶⁶ Tillväxtverkets regeringsuppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, N2019/02162/RTL (delvis).

²⁶⁷ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Skåne, Värmland, Västmanland, Västerbotten, Västernorrland, Östergötland.

²⁶⁸ Dalarna, Halland, Norrbotten, Sörmland, Värmland, Västmanland, Östergötland.

Hållbara transporter

Tio regioner²⁶⁹ beskriver insatser inom hållbara transporter. Precis som föregående år återger regionerna insatser som handlar om att minska utsläpp från transporter, påverka resvanor, byta ut eller underlätta för användning av fossilfria drivmedel (el, biogas eller vätgas) inom persontrafik såväl som kollektivtrafik.

Gävleborg skriver att transportsektorn fortsatt står för en stor del av regionens klimatpåverkan. Insatser för att uppnå en fossiloberoende transportsektor och ett hållbart resande sker bland annat genom transportinfrastrukturplanering, integrering av miljö- och klimatfrågorna i underlag och beslut samt installation av tank- och laddinfrastruktur. Kronoberg skriver att integrering av klimat- och miljöaspekter genom hållbarhetsräkningen bland annat har skett i trafikplaneringen såsom vid utvecklandet av stadstrafik i Ljungby. Örebro skriver att länets växthusgaser fortsätter att minska men behöver minska mer för att nationella målen om minskade utsläpp ska nås till 2030 och 2045. I länet eftersträvas att upphandling i högre utsträckning ska användas som ett verktyg att nå ett fossilfritt samhälle. Ökad drivkraft och förändrat resmönster bidrar också till att minska utsläppen. Det har noterats i länet genom en ökad efterfrågan på elbilar samt via framgångsrika kampanjer för vik- och elcyklar.

Energifrågor och elförsörjning

15 regioner²⁷⁰ anger att de arbetar med energi och elförsörjning. Redovisningarna handlar i huvudsak om energieffektivisering, elförsörjning och energisystemet. Dalarna skriver att arbetet med energi- och klimatstrategin bedrivs främst i nätverket *Energiintelligent Dalarna* som faciliteras av regionen och Länsstyrelsen. Inom handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region 2030 har Kalmar tagit fram redovisningarna *Energibalans Kalmar län 2019* och *Elförsörjning i Kalmar län*. Redovisningarna undersöker elnätets status och tillgång på el för att klara energiomställningen och expansionen för att utveckla näringslivet. Gävleborg berättar att intresset för energifrågor är stort på grund av de höga energipriserna och insatser har bland annat genomförts för att avlasta elnätet.

Åtta regioner²⁷¹ anger insatser kopplade till elförsörjning och energisystem. Kronoberg skriver att energirådgivning och elfrågan särskilt prioriteras. Västernorrland belyser projektet *GREEN* som under året kartlagt företagets förståelse för och syn på den gröna omställningen. Projektet undersökte även små och medelstora företags behov av stöd inom energieffektivisering och cirkulära modeller. Projektet resulterade i att företag idag får coachning från RISE och regionala energikontor i samverkan med deras gröna omställning med finansiering från Vinnova. Angränsande till detta redovisar Västernorrland att:

---

²⁶⁹ Blekinge, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Värmland, Västerbotten, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

²⁷⁰ Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

²⁷¹ Kronoberg, Kalmar, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland, Halland.

Framtidens elförsörjning lyfts som avgörande för att nå miljömålen. Samtidigt innebär investeringar i infrastruktur, exempelvis vindkraft, också en belastning på vår miljö. Därför är kunskapshöjande insatser som ger samsyn i utmaningar och målkonflikter viktiga. Detta har också varit tongivande i ny länsinfrastrukturplan för att integrera miljö och klimat i det regionala utvecklingsarbetet.

Värmland har haft en utbildningsserie om laddinfrastruktur och energieffektiviseringsstöd till företag. Västmanland beskriver satsningen *EffektForum* med målsättningen att skapa en robust energiförsörjning som underlättar etableringar, näringslivsutveckling och tillväxt inom ramen för gällande miljö- och klimatmål. Västra Götaland arbetar med aktörer inom industrin och energibranschen för att kunna möta framtida elbehov.

Miljödriven näringslivsutveckling och cirkuläritet

Tio regioner²⁷² anger insatser inom miljödriven näringslivsutveckling. Västernorrland har utrett företagets förståelse för och syn på grön omställning samt deras behov av stöd inom energieffektivisering och cirkulära affärsmodeller. Utifrån utredningens slutsatser erbjuds coaching till företagen för grön omställning. Norrbotten skriver att näringslivet och organisationer arbetar med gröna omställningen och för att bidra till målen i Agenda 2030. Halland har beviljat medel genom energikartläggningscheckar för att stödja små och medelstora företags gröna omställning. Skåne arbetar tillsammans med näringslivet för att stimulera grön teknikutveckling och innovation. Västernorrlands arbete med hållbara leverantörskedjor har genererat stora energibesparingar inom vårdverksamheter.

Samarbete med länsstyrelserna

Tolv regioner²⁷³ skriver om samarbete med länsstyrelserna. Primärt berör det de gemensamma energi- och klimatstrategier och/eller samarbeten med energikontoren. Jönköping redovisar om ett nära och bra samarbete med länsstyrelsen inom klimatrådet inom vilket länets klimatvecka är en gemensam insats. Stockholm redovisar ett flertal aktiviteter, exempelvis *Klimatarena Stockholm*, för att genomföra *Klimatfärdplanen*.

Utmaningar

13 regioner²⁷⁴ anger utmaningar i deras miljö- och klimatrelaterade arbete. Örebro sticker ut i redovisningarna med att lyfta fram att lågkonjunkturen och andra kriser innebär att klimat- och energifrågan nedprioriteras hos både företag, offentliga organisationer och privatpersoner. Däremot lyfter flera regioner en angränsande utmaning kopplat till just energiförsörjning och elpriserna. Skåne upplever utmaningar med att upprätthålla en säkrad hållbar energiförsörjning. Under året har flera energirelaterade insatser initierats och genomförts. Även hållbar vattenförsörjning beskrivs som en utmaning bland annat på grund av en växande befolkning. Kalmar och Jönköping menar att de högre elpriserna har varit ansträngande. Jönköping har genomfört en rad olika insatser inklusive en regional

---

²⁷² Gävleborg, Halland, Jönköping, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland.

²⁷³ Blekinge, Dalarna, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västra Götaland, Östergötland.

²⁷⁴ Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Sörmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

energisparkampanj. Kalmar har gett ett utökat uppdrag för Energikontor Sydost för att ge rådgivning och stöd till länets företag.

Kalmar berättar att en utmaning är att energigaser såsom biogas ifrågasätts på EU-nivå. Som skogslän har Kalmar goda förutsättningar att producera biogas, varpå de påbörjat ett påverkansarbete gentemot EU gällande biogasens status. Västerbotten trycker också på utmaningen med målkonflikter inom den gröna omställningen. Ett exempel är behovet av utvinning av mineraler och ökad energiproduktion som kan ha negativa miljö- och climateffekter.

1.8.2. Resultat

Alla regioner förutom en²⁷⁵ redogör för resultat i form av prestationer. Sju regioner²⁷⁶ redovisar om prestationerna och effekterna är uppnådda eller förväntade. I och med att det är en stor bredd på insatserna inom miljö- och klimatområdet är det även en bredd på de redovisade prestationerna. Redovisningarna beskriver exempelvis:

- Utbildningar och rådgivning till företag gällande grön omställning²⁷⁷
- Finansiering för gröna investeringar²⁷⁸
- Samverkan för kunskapshöjande tillika kunskapsdelandeinsatser (nätverk, workshops, seminarier och konferenser)²⁷⁹
- Utvidgad laddinfrastruktur²⁸⁰

Samtliga regioner med undantag för en region²⁸¹ återger effekter. Exempel på kortsiktiga effekter är:

- Högre kunskap, medvetenhet och förändrat beteende om drivmedel, laddning, kompetensförsörjningsbehovet och information om ekonomiskt stöd²⁸²
- Högre energieffektivisering²⁸³
- Ökad samverkan och informationsspridning om elektrifiering av transportsektorn²⁸⁴

Exempel på medellång sikt är:

- Ökad produktion och användning av förnybara drivmedel²⁸⁵
- Kontinuerlig minskning av växthusgaser²⁸⁶
- Näringslivsfrämjande aktörer arbetar än mer med miljö- och klimatfrågor i deras arbete och kan koppla företag till rätt aktörer²⁸⁷

---

²⁷⁵ Västerbotten.

²⁷⁶ Dalarna, Halland, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

²⁷⁷ Kalmar, Kronoberg, Värmland.

²⁷⁸ Jönköping, Värmland.

²⁷⁹ Gävleborg, Jönköping, Stockholm, Uppsala, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Norrbotten, Västernorrland, Örebro, Östergötland, Kronoberg.

²⁸⁰ Kalmar, Kronoberg.

²⁸¹ Västerbotten.

²⁸² Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Västernorrland, Västmanland.

²⁸³ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Östergötland.

²⁸⁴ Stockholm.

²⁸⁵ Gävleborg.

²⁸⁶ Gotland.

²⁸⁷ Västmanland.

Exempel på lång sikt är:

- Fossiloberoende transportsektor och ett hållbart resande²⁸⁸
- God konkurrenskraft och tillväxt i näringslivet²⁸⁹
- Ny industriell samverkan²⁹⁰

Mål som insatserna bidrar till

Samtliga regioner förutom en²⁹¹ redovisarar mål som insatserna bidrar till. 14 regioner²⁹² redovisar att insatserna genomförs mot bakgrund av målen i de regionala utvecklingsstrategierna. Ett par regioner kopplar insatser till målen i Agenda 2030²⁹³. I övrigt bottnar målsättningarna i att regionerna ska minska miljö- och klimatpåverkan samt att de ska vara innovativa och nytänkande. Exempelvis redovisar Halland mål om minskat klimatavtryck, hållbart resursutnyttjande och ett hållbart näringsliv inom ramen för *Hallands strategi för hållbar tillväxt*.

1.8.3. Sammanfattande analys

Samtliga regioner redogör för insatser kopplat till miljö- och klimatområdet. Insatserna handlar bland annat om rådgivande insatser och samordning av nätverk. På en övergripande nivå utgår insatserna från regionernas respektive regionala utvecklingsstrategier. Vissa regioner hänvisar även till Agenda 2030-målen i sina insatser.

Likt tidigare år ser vi att regionernas roll varierar beroende på vilken fråga inom miljö och klimatområdet som avses. På en övergripande nivå konstaterar vi att miljö- och klimatperspektivet utgör en stor och viktig del i de regionala utvecklingsstrategierna. Perspektivet har en tydligare förankring i regionernas arbete. I stort sett samtliga beskriver arbetet inom miljö- och klimatarbetet som del av det bredare regionala hållbarhetsarbetet.

Regionerna lyfter flera utmaningar. En av dessa är lågkonjunktur samt att den gröna omställningen utmanas av behovet av en ökad energiproduktion som kan ha negativa effekter på miljön. Klimat- och miljöarbetet är allomfattande och förutsätter ett långsiktigt perspektiv, varav målkonflikter är vanligt förekommande i regionernas redovisningar.

Transportsektorn står för en stor del av koldioxidutsläppen och andra föroreningar. Regionernas insatser handlar till stor del om att minska utsläppen men även om att påverka resvanor, energi- och elförsörjning samt att främja fossiloberoende (el, biogas eller vätgas).

Regionerna beskriver flera insatser för att främja en miljödriven näringslivsutveckling. Exempelvis genom olika stöd till företag vilka utvecklar nya tekniker och innovationer i syfte att minska klimatavtrycket. En annan insats som regionerna beskriver är deras arbete med cirkulära resursflöden. Genom att återanvända och återvinna material kan behovet att utvinna nya resurser minska parallellt med att miljöpåverkan från

---

²⁸⁸ Gävleborg.

²⁸⁹ Gotland, Halland, Jönköping, Norrbotten, Sörmland, Värmland, Örebro.

²⁹⁰ Östergötland.

²⁹¹ Västerbotten.

²⁹² Gävleborg, Dalarna, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

²⁹³ Skåne, Sörmland.

avfallshantering minskas. Det kan i förlängningen resultera i nya affärsmodeller och en mer hållbar ekonomi.

Regionerna återger olika företagsstödande tjänster och utredningar med syftet att få fram ny teknik och innovation som kan minska på klimatavtrycket. Flest insatser kopplas till energifrågan och elförsörjningen. Mer specifikt insatser för energieffektivisering, elförsörjning och energisystemet. Det är tydligt att regionerna är måna om att skapa förutsättningar för en mer robust energiförsörjning. Dels för det befintliga näringslivet, dels för att underlätta för framtida etableringar.

I stort sett alla regioner redogör för resultat i form av prestationer och effekter men i vissa fall är det otydligt hur regionerna särskiljer dessa från varandra. Som vi redogör för ovan är miljö- och klimatfrågan väldigt bred. En naturlig konsekvens av detta är att de redovisade insatserna är varierade.

Sammanfattning – Miljö & klimat

- Regionerna beskriver att arbetet med miljö- och klimatfrågorna är brett och långsiktigt.
- Det finns en tydlig förankring av miljö- och klimatfrågan i regionernas regionala utvecklingsstrategier.
- Några regioner kopplar även arbetet till Agenda 2030.
- En majoritet av regionerna redovisar insatser kopplat till energifrågor och elförsörjning.
- Höga elpriser och lågkonjunktur riskerar att nedprioritera regionernas insatser inom miljö- och klimat.

2. Återrapportering 2 – Fördelning av anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Det här kapitlet beskriver regionernas och länsstyrelsernas redovisningar för anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder.

Redovisningskravet fokuserar på fördelningen av medel från anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder och hur användningen bidrar till att uppfylla målen i det regionala utvecklingsarbetet.

Regeringen fördelar årligen särskilda medel för regionala utvecklingsåtgärder till regionerna.²⁹⁴ Medlen kommer från anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Medlen kan bland annat användas till att finansiera projektverksamhet, regionala företagsstöd samt stöd till kommersiell service.

Olika regioner har olika mycket anslag 1:1 att tillgå och användningen varierar över åren. Sammantaget innebär det att det är svårt att dra generella slutsatser kring regionernas utvecklingsarbete, baserat på användningen av anslag 1:1 under ett specifikt år.

Länsstyrelsernas anslag får inte användas för nya projektinsatser. Det får endast avse utbetalningar med anledning av ekonomiska åtaganden gjorda 2019 eller tidigare år samt till uppföljning och utvärdering av tidigare beslutade insatser samt vid behov även för att säkerställa uppföljningssystem.²⁹⁵

Tillväxtverket beskriver även regionernas verksamhet i en annan rapport om uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet samt stöd till kommersiell service.²⁹⁶

Utformningen av redovisningskravet för regionerna respektive länsstyrelserna skiljer sig åt.

Regionernas redovisning ska innehålla:²⁹⁷

- En beskrivning av fördelningen av anslaget mellan projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service.
- En beskrivning om hur anslaget använts för att uppnå en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling.
- En beskrivning om hur anslaget har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen (Interreg).
- En beskrivning på vilket sätt olika territoriella perspektiv har beaktats och påverkat fördelningen av medel från anslaget inom länet.

---

²⁹⁴ Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

²⁹⁵ Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

²⁹⁶ Tillväxtverket. Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, 2022.

²⁹⁷ Se Tillväxtverkets redovisningsmall av villkorsbeslut 2022.

Länsstyrelserna ska redovisa hur deras tilldelning av medel från anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling har bidragit till att nå mål i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen²⁹⁸. Av redovisningen ska framgå hur olika territoriella perspektiv har beaktats och vilken hänsyn som har tagits till förutsättningar som råder i olika delar av länet och hur det har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Nedan följer en sammanställning av regionernas och länsstyrelsernas redovisningar. För mer detaljerad information om regionernas redovisningar, se bilaga 1, tabell 8 Anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder.

2.1. Fördelning av 1:1-anslaget mellan insatser

Alla regioner svarar på frågan men det är inte alla som anger hur de har fördelat anslag 1:1.

16²⁹⁹ regioner skriver att medel fördelas mellan projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service varav tre regioner³⁰⁰ också anger användning av medel till uppföljning och utvärdering. Skåne och Uppsala fördelar anslaget till projektverksamhet och kommersiell service medan tre regioner³⁰¹ använder hela anslaget till projektverksamhet. Gotland och Skåne uppger dock att React-EU har medfört att justeringar har gjorts i fördelningar jämfört med tidigare år.

18 regioner³⁰² anger att mest anslagsmedel tillägnas projektverksamheten. I tre regioners³⁰³ redovisningar framgår det inte hur fördelning av anslaget ser ut. Västernorrland redovisar dock att merparten av antalet beviljade ärenden utgörs av företagsstöd.

Nio regioner³⁰⁴ redovisar att de årligen beslutar om riktlinjer eller liknande avseende fördelningen till de olika stödformerna. Riktlinjerna ger riktmärke och utifrån behov och efterfrågan kan justeringar i fördelningarna ske. Fyra regioner³⁰⁵ uppger att de inte har någon formellt beslutad fördelning på förhand av anslag 1:1. Kronoberg skriver i stället att de använder sig av modellen att vid fördelning av medel huvudsakligen utgå ifrån bemyndiganderamen. Sju regioner³⁰⁶ skriver inget om inriktningsbeslut eller liknande.

Norrboten redovisar också andel avslagna företagsstöd och dess orsaker. Av 164 inkomna ansökningar om företagsstöd har 125 beviljats och 39 har avslagits. Andelen avslag ligger cirka 24 procent. De allra flesta som fått

---

²⁹⁸ Se redovisningskrav i regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende länsstyrelserna under avsnitt 1, punkt C4.

²⁹⁹ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro Östergötland.

³⁰⁰ Gävleborg, Västerbotten och Örebro.

³⁰¹ Gotland, Stockholm, Sörmland.

³⁰² Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

³⁰³ Jämtland Härjedalen, Kalmar, Västernorrland.

³⁰⁴ Blekinge, Dalarna, Gotland, Kalmar, Norrbotten, Värmland, Västerbotten, Örebro, Östergötland.

³⁰⁵ Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Sörmland, Västernorrland.

³⁰⁶ Halland, Jönköping, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västmanland, Västra Götaland.

avslag är företag som verkar på lokal/regional konkurrensutsatt marknad, att behov av stöd inte föreligger eller att ansökningarna är inkompleta.

2.2. Anslagets användning för att uppnå en ekonomisk, social, och miljömässig hållbar utveckling

Alla regioner besvarar frågan om anslagets användning för att uppnå en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling. Regionernas svar varierar i omfattning och innehåll.

Tio regioner³⁰⁷ beskriver den regionala utvecklingsstrategin och andra strategier som grund för beslut om stöd, att de är hållbarhetsintegrerade och bidrar till att uppnå hållbarhetsdimensionerna eller Agenda 2030. Till exempel beskriver Gotland att samtliga beslut om medfinansiering har utgått ifrån prioriteringar och effektmål i den regionala utvecklingsstrategin där effektmålen relateras till hållbarhetsdimensionerna och agenda 2030.

Åtta regioner³⁰⁸ redovisar att de arbetar utifrån beslutad finansieringsstrategi, finansieringsplan eller liknande dokument som styr användningen av anslag 1:1. Norrbotten beskriver att deras finansieringsstrategi fokuserar på projektstöd och hur ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska integreras i satsningarna som finansieras. Gävleborg har en finansieringsplan där hållbarhet är en av fyra kriterier. Västmanland har under året tagit fram principer för hållbar finansiering som hanterar hållbarhetsdimensionerna, hållbarhetsaspekter samt Agenda 2030, och som ska vara vägledande när nya företagsstöd och projekt utformas, vid bedömning, prioritering och uppföljning. Även Örebro har tagit fram förslag till *Riktlinje regionala utvecklingsmedel 1:1 – Finansiering för en hållbar utveckling*. I Dalarna och på Gotland pågår ett arbete för att ta fram en plan för strategisk finansiering.

Nio regioner³⁰⁹ lyfter metoder eller verktyg som de tillämpar för att säkerställa att anslaget bidrar till hållbarhetsdimensionerna. Jämtland Härjedalen har en hållbarhetshandbok för handläggare som i stödgivningen ska komplettera handläggarfrågorna i Nyps 2020 och ge ytterligare vägledning i bedömningen av hur satsningen eller investeringen bidrar till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Kalmar fortsätter att utveckla den hållbarhetsguide som finns i anslutning till *Min ansökan*³¹⁰. Kronoberg tillämpar en förändringslogik för hållbarhet inom projektutvecklingen samt en process för hållbarhetssäkring av företagsstöden. Sörmland redovisar att de bedömer ärenden bland annat utifrån framtagna checklistor, särskilda villkor och uppföljning. Västernorrland tillämpar nya beredningsfrågor som synliggör bidrag till hållbarhet från olika insatser och en tankekarta för som synliggör hållbarhetsdimensionerna. Det bidrar till stärkt kunskap och förmåga hos aktörerna att göra ytterligare insatser för en ökad hållbarhet.

---

³⁰⁷ Blekinge, Dalarna, Gotland, Halland, Jönköping, Skåne, Uppsala, Värmland, Västra Götaland, Örebro.

³⁰⁸ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Västerbotten, Västmanland, Örebro.

³⁰⁹ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Sörmland, Västernorrland.

³¹⁰ [Min Ansökan \(minansokan.se\)](https://www.minansokan.se).

Tio regioner³¹¹ redovisar att det i alla projektansökningar ska framgå hur projekten bidrar till hållbar utveckling eller till genomförandet av Agenda 2030. Blekinge arbetar för att samtliga hållbarhetsaspekter ska integreras i ansökningar om projekt- och företagsstöd från start. Två regioner³¹² beskriver att ärenden bedöms i handläggningen utifrån hur de bidrar till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Värmland anger att de hållbarhets säkrar alla projektansökningar. Halland uppger vilka Agenda 2030 mål fördelningen av anslag 1:1 bidrar till.

Fem regioner³¹³ redovisar särskilda satsningar inom en av dimensionerna ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Jämtland Härjedalen och Västmanland redovisar att de erbjuder stöd till energieffektiviseringsåtgärder. Norrbotten uppger att de finansierar tio projekt inom social hållbarhet och nio projekt som direkt bidrar till att uppnå miljömässiga effekter. Stockholm uppger att det är vanligt att enskilda projekt primärt fokuserar på en av de tre hållbarhetsdimensionerna. Ett exempel är inom det utpekade strategiska området *Underlätta för strategisk kompetensförsörjning* där projekt återfinns med fokus på social hållbarhet. Flera projekt inom det området fokuserar på exempelvis arbetssvenska för specifika branscher, såsom serviceyrken eller vård och omsorg för att bidra till öka utrikesfödda unga och kvinnor samt nyanländas möjligheter att närma sig samhället och arbetsmarknaden.

Åtta regioner³¹⁴ lyfter också arbete inom sina projekt *Vägar till hållbar utveckling*³¹⁵ där finansiering är en obligatorisk insats för regionerna att arbeta med.

2.3. Anslaget bidrag till måluppfyllelse i regionala utvecklingsstrategier

Alla regioner redovisar att anslag 1:1 bidrar till måluppfyllelse i den regionala utvecklingsstrategin. Åtta regioner³¹⁶ beskriver att de beviljar anslag utifrån sina regionala utvecklingsstrategier. Tolv regioner³¹⁷ beskriver mer konkret vilka mål och delmål som anslaget bidrar till i den regionala utvecklingsstrategin. Blekinge nämner inte den regionala utvecklingsstrategin explicit. Fem länsstyrelser³¹⁸ redovisar hur anslag 1:1 har bidragit till måluppfyllelse i regionala utvecklingsstrategier.

Kronoberg beskriver att de har uttalat ett formellt krav att projekt ska ligga i linje med och bidra till att uppnå målen i den regionala utvecklingsstrategin och den nationella strategin. Ett annat exempel är Sörmland som redovisar att samtliga projekt som finansieras genom anslag 1:1 faller inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin. Detta då både förordning 2017:583 om

---

³¹¹ Blekinge, Gotland, Halland, Jönköping, Kalmar, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Örebro, Östergötland.

³¹² Jämtland Härjedalen, Västra Götaland.

³¹³ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Stockholm, Västmanland.

³¹⁴ Blekinge, Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Sörmland, Västernorrland, Västra Götaland.

³¹⁵ Tillväxtverkets regeringsuppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, N2019/02162/RTL (delvis).

³¹⁶ Dalarna, Blekinge, Jönköping, Kronoberg, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Örebro.

³¹⁷ Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Norrbotten, Stockholm, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

³¹⁸ Kronoberg, Norrbotten, Värmland, Västernorrland, Östergötland.

regionalt tillväxtarbete och anslaget medför att medlen styr mot den regionala utvecklingsstrategin. Utifrån det prövar regionen om projekt går i linje med den regionala utvecklingsstrategin.

Norrbottnen redovisar hur anslag 1:1 fördelats utifrån sin regionala utvecklingsstrategis fyra prioriteringar. Även Västra Götaland redovisar en struktur med fyra program för hållbar utveckling som är kopplade till deras regionala utvecklingsstrategi och anger att mest anslag används till insatser inom *Stärka innovationskraften* och *Bygga kompetens*. Östergötland redovisar också exempel på projekt som bidrar till sin regionala utvecklingsstrategis sex prioriterade områden.

Fem regioner³¹⁹ synliggör betydelsen av anslag 1:1 för det regionala utvecklingsarbetet. Stockholm redovisar att anslaget är ett viktigt verktyg för att stötta och främja insatser som bidrar till de fyra övergripande målen i den regionala utvecklingsstrategin. Blekinge skriver om förutsättningarna för att kunna växla upp anslaget samt att det bidrar till att stödja långsiktiga regionala utvecklingsprocesser inom exempelvis kompetensförsörjning, utveckling av hållbara transportsystem, entreprenörskap och innovation. I Jämtland Härjedalen är tillgången till skattefinansierat utvecklingskapital mycket begränsad hos länets kommuner och regionen. Anslaget är därför avgörande för medfinansiering av projekt och åtgärder/investeringar i företag som förverkligar den regionala utvecklingspolitiken. Kalmar och Uppsala anger att anslaget är det viktigaste redskapet för att medfinansiera utvecklingsinsatser i den regionala utvecklingsstrategin och tillhörande handlingsplaner.

Tre regioner³²⁰ beskriver svårigheter i att bedöma anslagets bidrag till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin. Dalarna uppger att systematisk uppföljning av måluppfyllelse saknas gällande deras föregående regionala utvecklingsstrategi. För nu gällande regionala utvecklingsstrategi finns fastställda indikatorer. En första mätning genomfördes under 2022. Västernorrland uppger att även om alla stöd som de beviljar ur 1:1-anslaget ligger i linje med den regionala utvecklingsstrategin kan långsiktiga effekter inte mätas förrän efter något eller några år. Gävleborg redovisar att närmare en fjärdedel av de beviljade medlen stödjer projekt som inte styr mot någon av den regionala utvecklingsstrategins prioriteringar då många av projekten som pågår beslutades innan nuvarande regionala utvecklingsstrategi antogs.

Länsstyrelsen i Kronobergs län redovisar projektet *Innovativ sanering* som bidrar till den regionala utvecklingsstrategins prioritering *Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv*. Länsstyrelsen i Norrbottens län lyfter samverkansprojektet *Regional förnyelse* där forskningsredovisningar tas fram och utgör beslutsunderlag i det regionala utvecklingsarbetet. Länsstyrelsen i Värmland redovisar att projektverksamhet inom miljö, klimatanpassning och landsbygdsutveckling stärker länsstyrelsens arbete och bidrag till den regionala utvecklingsstrategin. Länsstyrelsen i Västernorrland redovisar att pågående projekt ryms inom områdena innovation och företagande samt attraktiva miljöer och tillgänglighet. Även Länsstyrelsen i Östergötlands län redovisar projekt inom attraktiva miljöer och

---

³¹⁹ Blekinge, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Stockholm, Uppsala.

³²⁰ Dalarna, Gävleborg, Västernorrland.

tillgänglighet. Vidare redovisar sju länsstyrelser³²¹ att utbetalningar och slututbetalningar görs från anslag 1:1 till pågående projektverksamhet.

2.4. Anslaget bidrag till måluppfyllelse i regionala strukturfondsprogram

Alla regioner svarar att anslaget har bidragit till att nå målen i regionala strukturfondsprogram och alla regioner uppger att de medfinansierar projekt i programmen. Ingen länsstyrelse redovisar om anslaget bidrar till målen i de regionala strukturfondsprogrammen eller ej.

Tolv regioner³²² anger att anslag 1:1 i stor utsträckning används till medfinansiering av de regionala strukturfondsprogrammen. Jämtland Härjedalen redovisar att regionala strukturfondsprogram i hög grad är beroende av regionens medfinansiering av projekt och företagsutvecklande insatser med anslag 1:1. Dalarna skriver att samtliga projekt från Dalarna som sökt medel i det Europeiska regionala utvecklingsfundsprogrammet för 2014–2021 har medfinansiering från anslag 1:1. Kronoberg lyfter de regionala strukturfondsprogrammets betydelse som helt avgörande för länets utveckling då anslag 1:1 är relativt litet och inte räcker till alla insatser som de önskar genomföra. Västmanland skriver att det inte bara är ekonomiskt fördelaktigt att ta del av tillgängliga EU-medel, utan också att flera aktörer ingår i EU-projektsatsningar. Det innebär ofta mål om strukturförändringar, gemensam kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte som kommer länet till nytta.

Blekinge redovisar att regionala utvecklingsprojekt som finansieras med 1:1 medel ska bidra till den regionala utvecklingsstrategin som ligger till grund för framtagandet av de regionala strukturfondsprogrammen. Dessa två policydokument harmoniserar i hög grad med varandra vilket innebär att lokala och regionala projekt bidrar till att uppfylla målen i det regionala strukturfondsprogrammet. Även Kalmar beskriver att det finns en tydlig koppling mellan den regionala utvecklingsstrategin och strukturfondsprogrammen.

2.5. Anslaget bidrag till måluppfyllelse i territoriella samarbetsprogram (Interreg)

Alla regioner svarar på frågan. 15 regioner³²³ uppger att anslaget bidrar till att nå målen i de territoriella samarbetsprogrammen och sex regioner³²⁴ svarar nej på frågan. Endast en länsstyrelse svarar på frågan – Värmlands.

15 regioner³²⁵ anger att de medfinansierar projekt i de territoriella samarbetsprogrammen, i sju regioner³²⁶ redovisningar framgår det dock inte om de under året medfinansierar några projekt med anslag 1:1. Blekinge lyfter de territoriella samarbetsprogrammen som en möjliggörare för att

---

³²¹ Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Västerbotten, Västra Götaland, Örebro.

³²² Blekinge, Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Uppsala, Västerbotten, Västmanland, Örebro, Östergötland.

³²³ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

³²⁴ Gotland, Halland, Jönköping, Sörmland, Uppsala, Östergötland.

³²⁵ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

³²⁶ Blekinge, Kronoberg, Skåne, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Örebro.

utveckla och driva satsningar inom den regionala utvecklingsstrategin men de uppger inte om anslaget har blivit använt till detta under året. Skåne använder såväl 1:1-medel som regionala skattemedel och EU-medel för att finansiera genomförande av antagna strategier och program. Interreg-programmen inom Skånes geografi baseras på regionernas utvecklingsstrategier, vilket gör att Skånes strategier ligger helt i linje med Interreg-programmens mål.

Tre regioner³²⁷ uppger ökade ambitioner för att öka intresset för att söka Interreg-projekt i den nya programperioden. Kronoberg uppger att flera projektutvecklingsinsatser med potentiell anslagsfinansiering har initierats. Även Örebro genomför informationsinsatser för att engagera aktörer i programdeltagande samt att öka deras mottagarkapacitet.

De projekt som Dalarna genomför i Interreg Sverige-Norge är medfinansierat med anslag 1:1. Ett antal projekt pågår under 2022, men inga nya Interreg-projekt har startats upp. Norrbotten medfinansierar flertalet projekt och deltar i samråd om inkomna ansökningars koppling till den regionala utvecklingsstrategin. Stockholm medfinansierar projekt i den gamla och nya programperioden och uppger de tematiska områden som projekten bidrar till inom programmen. Värmland beskriver att de har tät kontakt med förvaltande myndighet kring vilka satsningar som kan göras för att nå de mål regionen finansierar i Interreg Sverige-Norges utlysningar med 1:1-anslaget.

Främsta anledningarna till att regionerna svarar nej på frågan är att det inte skett några aktuella utlysningar inom aktuellt program. Två regioner³²⁸ medfinansierar de territoriella samarbetsprogrammen med andra medel. Jönköping skriver att de inte har avsatt finansiering till de territoriella samarbetsprogrammen under 2022 och anger att det finns en utmaning när det gäller Interreg i länet då det inte är specifikt utpekade i något Interreg-program.

Länsstyrelsen Värmland redovisar att de bedriver fem projekt inom Interreg Nordsjöprogrammet och som medfinansieras av anslag 1:1. Länsstyrelsen är projektägare och projektledare i tre projekt, kommunikationsansvarig på EU-nivå i ett projekt, regional koordinator för värmländska partnerskap i två projekt och partner i ett projekt. Tre av projekten avslutas 2022.

2.6. Territoriella perspektiv

Alla regioner svarar på frågan om på vilket sätt olika territoriella perspektiv har beaktats och påverkat fördelningen av anslag 1:1. Svaren skiljer sig dock åt i omfattning och innehåll.

Tolv regioner³²⁹ redovisar att hela länets geografi är en utgångspunkt i fördelningen av anslaget. Fem av regionerna³³⁰ beskriver det utifrån den regionala utvecklingsstrategin som styr fördelningen av anslag 1:1 och som tar hänsyn till territoriella perspektiv. Fyra regioner³³¹ beskriver hur deras finansieringsplan tar hänsyn till territoriella perspektiv. Till exempel anger Gotland i sin finansieringsplan att anslaget ska fördelas till projekt som

---

³²⁷ Dalarna, Kronoberg, Örebro.

³²⁸ Halland, Östergötland.

³²⁹ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Norrbotten, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

³³⁰ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Uppsala, Västernorrland.

³³¹ Gotland, Gävleborg, Norrbotten, Västerbotten.

bidrar till utveckling över hela Gotland. Gävleborg anger att en funktionell geografi är ett av flera kriterier som måste vara uppfyllt för att få finansiering från anslaget.

Fem regioner³³² skriver att de beviljar medfinansiering från anslaget till projekt med ett regionalt mervärde. Jönköpings utgångspunkt är att generera regional effekt. Kronoberg skriver att projekt som beviljas medel ska ha ett regionalt mervärde och på så sätt komma åt olika utmaningar eller förutsättningar i länet. Västerbotten redovisar att projektens sökta medfinansiering ska vara i balans med det totala regionala mervärdet. Örebro redovisar att avseende den inomregionala fördelningen ska samtliga projekt som beviljas medfinansiering ha ett regionalt mervärde, det vill säga inte endast beröra enskilda kommuner. Detta i enlighet med deras riktlinjer för projektverksamhet.

Fyra regioner³³³ ser en koncentration av projektmedel i vissa delar av länet eller i enskilda kommuner. Blekinge, Jönköping och Norrbotten beskriver att anslaget koncentreras till kommuner där lärosäten finns. Sex regioner³³⁴ lyfter också att många sökande aktörer har i uppdrag att verka i hela länet och att det är målgruppen som är viktigare än i vilken kommun aktören har sitt säte. Halland ger exempel på en sådan insats och anger att *Timbankens* konsulter har uppdraget att arbeta mot hela länet.

Vad gäller särskilda satsningar redovisar åtta regioner³³⁵ stöd inom kommersiell service i glesa, utsatta eller sårbara lägen. Tre regioner³³⁶ redovisar att de finansierar Leaderområden. Värmland anger att den politiska inriktningen är att landsbygdsperspektivet ska genomsyra fler satsningar och därmed på projekt som utvecklar landsbygderna och dess förutsättningar för att vara attraktiva miljöer för permanent boende. Även Västmanland redovisar särskilda satsningar genom att vissa projekt uteslutande ska arbeta med mindre eller landsbygdstäta kommuner. Vidare redovisar åtta regioner³³⁷ att företagsstöd varierar utifrån statsstödskartan, branschstrukturer mellan kommuner och att stödbelopp kan skilja mellan tätort och glesare delar av länen.

Kalmar och Kronoberg beskriver att vissa kommuner är underrepresenterade som projektägare. Kalmar erbjuder en projektintroduktion till de kommuner som inte är så vana projektägare. I Kronoberg, med förhållandevis små kommuner och med relativt låg genomförandekapacitet, är det regionala aktörer, bransch- och intresseorganisationer som söker de flesta projekten. Regionen skriver att den regionala aspekten och spridningen därmed får större genomslag eftersom det ligger i dessa aktörers uppdrag och intresse att nå deltagare i hela länet.

Sörmland redovisar insatser som ökar kompetensen om territoriella perspektiv. De driver och deltar till exempel i nätverk rörande territoriella

---

³³² Jönköping, Kronoberg, Uppsala, Västerbotten, Örebro.

³³³ Blekinge, Jönköping, Norrbotten, Uppsala.

³³⁴ Blekinge, Halland, Kronoberg, Skåne, Uppsala, Värmland.

³³⁵ Blekinge, Halland, Jönköping, Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

³³⁶ Gotland, Jämtland Härjedalen, Norrbotten.

³³⁷ Jämtland Härjedalen, Jönköping, Skåne, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

perspektiv och tar fram fakta och statistik om befolkningsförändringar, prognoser, försörjningskvot, ålderspyramid, utbildning och pendling. Stockholm redovisar att de medfinansierar ett Interreg-projekt.

2.7. Sammanfattande analys

Från regionernas redovisningar gör vi bedömningen att 2022 är ett år som kännetecknas av övergången mellan EU-programmens gamla och nya programperiod. Vi ser även att särskilda satsningar under pandemin såsom React-EU påverkar hur regionerna fördelat anslag 1:1.

Anslaget används främst till projektverksamhet och som tidigare år är det fler regioner som använder anslaget till de regionala strukturfondsprogrammen än till de territoriella samarbetsprogrammen (Interreg). En orsak till detta är att en del regioners anslag är relativt litet och därav prioriteras till vissa insatser och program. En annan orsak är att programperioden 2014–2020 håller på att avslutas och att nya programperioden inte kommit i gång. Över hälften av regionerna anger dock att de i stor utsträckning medfinansierar de regionala strukturfondsprogrammen med anslaget. Regionernas medfinansiering är därmed en stor bidragare till hela genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen.

I årets redovisningar är det färre regioner som anger att de arbetar utifrån antagna riktlinjer, finansieringsplaner eller liknande för fördelning av anslagen. Detta beror mest troligt på att det i redovisningsmallen för år 2021 var en särskild fråga som regionerna ombads att svara på, vilken är borttagen för år 2022.

Regionerna säkerställer att insatser bidrar till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet vid beslut om finansiering med anslag 1:1. Detta genom hållbarhetsintegrerade strategier och/eller metoder, verktyg och arbetsprocesser. Från regionernas redovisningar är det tydligt att de arbetar aktivt och systematiskt med hållbarhetsintegrering. I de fall regionerna särskilt redovisar insatser som de utför, är dessa ofta redovisade utifrån en av de tre perspektiven. Stockholms beskrivning bekräftar detta om att de flesta projekt primärt fokuserar på ett av de tre perspektiven.

Regionernas sätt att redovisa territoriella perspektiv liknar hur de också redovisar sitt arbete med hållbarhetsperspektiven. Över hälften av regionerna hänvisar till sin regionala utvecklingsstrategi eller andra styrande dokument för anslaget som tar hänsyn till territoriella perspektiv. Trots att flera projektsökande aktörer är lokaliserade i länets huvudort eller i större kommuner så verkar dessa aktörer på uppdrag med hela regionens geografi. Den regionala effekten eller det regionala mervärdet lyfts också i detta sammanhang som en viktig utgångspunkt.

Länsstyrelsernas bidrag sker likt förra året genom projekt som beviljats medel under tidigare år via anslaget. Länsstyrelsernas redovisningar skiljer sig tydligt åt från regionernas redovisningar. Majoriteten av länsstyrelserna anger att utbetalningar görs till pågående projekt utan att redovisa hur dessa projekt bidrar till målen i den regionala utvecklingsstrategin, i de regionala strukturfondsprogrammen eller i de territoriella samarbetsprogrammen. Några länsstyrelser synliggör mål i den regionala utvecklingsstrategin och några utifrån prioriterade områden i den nationella strategin. Antalet ärenden hos länsstyrelserna fortsätter att minska utifrån den minskade

tilldelningen av anslaget till länsstyrelserna sedan år 2020. Vilket precis som i de senaste två årens redovisningar avspeglar sig i redovisningarna från länsstyrelserna.

Sammanfattning – Anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

- Mest medel från anslaget fördelas till projektverksamhet.
- Anslaget bidrar till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet genom hållbarhetsintegrerade styrdokument, planerings- och beslutsprocesser.
- Anslaget bidrar till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin.
- Anslaget bidrar till att nå målen i det regionala strukturfondsprogrammet i alla 21 regioner.
- Anslaget bidrar till att nå målen i de territoriella samarbetsprogrammen i 15 av landets 21 regioner.
- Territoriella perspektiv tillämpas genom att anslaget kommer hela regionernas geografier till del och genom särskilda insatser i vissa utpekade geografiska områden.
- Länsstyrelserna har under året fortsatt att fasa ut anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder i enlighet med tidigare regeringsbeslut. De flesta projekt som länsstyrelserna finansierar via anslag 1:1 avslutas under 2022.

3. Återrapportering 3 – Samverkan och samråd med andra aktörer

Återrapportering 3 i regionernas villkorsbeslut fokuserar på samverkan med länsstyrelser, andra statliga myndigheter, kommuner samt samråd med organisationer och näringsliv. Länsstyrelserna har ett liknande redovisningskrav i sina regleringsbrev där de ska redovisa samverkan med regionerna. Denna gäller både regionernas redovisningar och länsstyrelsernas årsredovisningar.

Instruktionen för regionernas redovisning består av att:

- beskriva inom vilka områden eller processer samverkan har skett
- bedöma och motivera hur samverkan har fungerat under året, inklusive eventuella utmaningar och framgångsfaktorer

Samtliga regioner beskriver om samverkan med länsstyrelser, andra statliga myndigheter, kommuner samt samråd med organisationer och näringsliv. Samtliga länsstyrelser redovisar om samverkan med regioner.

Med anledning av redovisningarnas variationer har Tillväxtverket, där det varit möjligt, försökt göra en kategorisering enligt de strategiska områdena i nationella strategin utifrån regionernas beskrivningar.

3.1. Samverkan med Länsstyrelsen

Samtliga 21 regioner och länsstyrelser redovisar samverkan med varandra. Omfattningen av samverkan dem emellan varierar. Några beskriver samarbete endast inom ett antal sakområden medan andra har ett bredare och mer långsiktigt samarbete. Sex regioner³³⁸ nämner att de har tecknat en särskild överenskommelse om samverkan med länsstyrelser. De flesta av regionerna och länsstyrelserna redovisar att deras samverkan med varandra är stark.

Tre länsstyrelser³³⁹ skriver att samverkan har förstärkts under året medan både regionen och länsstyrelsen i Kalmar skriver att samarbetet under året har minskat. Detta som en följd av att flera stöd i Landsbygdsprogrammet 2017–2020 inte finns kvar hos länsstyrelsen längre samt avvecklingen av det regionala anslaget 1:1 hos länsstyrelsen.

Samverkan med länsstyrelserna ter sig på olika sätt. Tolv regioner³⁴⁰ lyfter att organisationerna träffas på ledningsnivå för strategiska samtal om aktuella frågor. Länsstyrelsen i Västerbotten redovisar att landshövdingen och länsrådet har möten regelbundet med regionen, kommuner och de statliga myndigheter som är verksamma i länet.

Kopplat till de regionala utvecklingsstrategierna beskriver tre regioner³⁴¹ och åtta länsstyrelser³⁴² samverkan.

---

³³⁸ Gävleborg, Jönköping, Kronoberg, Sörmland, Örebro, Östergötland.

³³⁹ Stockholm, Värmland, Västernorrland.

³⁴⁰ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Sörmland, Värmland, Västerbotten, Östergötland.

³⁴¹ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Västernorrland.

³⁴² Dalarna, Blekinge, Gotland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Värmland, Västernorrland och Örebro.

På ett övergripande plan är det fokus på miljö- och klimatfrågor som alla regioner nämner att de samverkar med länsstyrelserna kring. Fem länsstyrelser³⁴³ nämner en samverkan med regionerna kopplat till elkraftsförsörjningen, vilket även 14 regioner³⁴⁴ redovisar.

Sju länsstyrelser³⁴⁵ betonar att samverkan med regionerna är viktigt för att kunna uppnå målen i Agenda 2030. Länsstyrelsen i Kalmar redogör för att samverkan med Kalmar sker inom projektet *Vägar till Hållbar Regional Utveckling*³⁴⁶. Projektet har haft viss samverkan med länsstyrelsernas Agenda 2030-nätverk³⁴⁷. Nio regioner³⁴⁸ nämner Agenda 2030 som ett viktigt område att samverka med länsstyrelserna om. Bland annat Skåne som redovisar att de ingår i ett gemensamt regionalt Agenda 2030-nätverk.

Inom skogliga frågor beskriver fem länsstyrelser³⁴⁹ att de samverkar med regionerna. Det är dock elva regioner³⁵⁰ som redovisar en samverkan med länsstyrelsen inom det skogliga området³⁵¹.

Fem regioner³⁵² redovisar att det finns en samverkan kring länsstyrelsens regeringsuppdrag att stödja kommunerna och regionen i implementeringen av den nationella folkhälsopolitiken.

Sex länsstyrelser³⁵³ redovisar att de samverkar med regioner inom områden relaterade till att hantera effekterna av Rysslands krig mot Ukraina. Gotland lyfter här livsmedelsförsörjningen och tre andra regioner³⁵⁴ samverkar kring totalförsvaret och för att öka beredskapen. Även tre regioner³⁵⁵ beskriver en samverkan utifrån effekterna av kriget.

Länsstyrelsen i Örebro redovisar att det finns en samverkan med fokus på återstart av näringslivet efter coronapandemin. Halland skriver att de avstämningar som tidigare gjordes och som handlade om effekterna av pandemin nu i stället handlar om energipriser och eventuella effekter av brist på energi. Länsstyrelsen i Skåne skriver:

Pandemin, den drastiskt förändrade geopolitiska situationen i vårt närområde och elförsörjningen är områden som bidragit till att kraven på samverkan ökar.

Utifrån nationella strategins strategiska områden beskrivs nedan redovisad samverkan mellan regioner och länsstyrelser.

---

³⁴³ Gävleborg, Jönköping, Värmland, Västerbotten, Örebro.

³⁴⁴ Dalarna, Gotland, Halland, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

³⁴⁵ Dalarna, Halland, Jönköping, Kalmar, Skåne, Stockholm, Sörmland.

³⁴⁶ Tillväxtverkets regeringsuppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet, N2019/02162/RTL (delvis).

³⁴⁷ Och även med LEKS – Länsstyrelsernas energi-och klimatsamordning (Tillväxtverkets anmärkning).

³⁴⁸ Dalarna, Halland, Jönköping, Kalmar, Skåne, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Östergötland.

³⁴⁹ Gotland, Halland, Jönköping, Stockholm, Örebro.

³⁵⁰ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Västerbotten, Västmanland.

³⁵¹ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Sörmland.

³⁵² Gotland, Kalmar, Sörmland, Västerbotten, Östergötland.

³⁵³ Dalarna, Gotland, Halland, Västerbotten, Västernorrland, Östergötland.

³⁵⁴ Gotland, Västerbotten, Västernorrland.

³⁵⁵ Kronoberg, Örebro, Östergötland.

3.1.1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

Samtliga 21 regioner anger att samverkan med länsstyrelsen sker inom detta område. Till exempel; kulturarv, friluftsliv, kommersiell service, besöksnäring, samhällsplanering och destinationsutveckling. Tre länsstyrelser³⁵⁶ nämner en samverkan med regionerna kopplad till strukturbild och fysisk planering. Inom besöksnäringen redovisar även tre länsstyrelser³⁵⁷ att de samverkar med regionen.

3.1.2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

Nio regioner³⁵⁸ anger att de samverkar med länsstyrelsen inom kompetensutveckling och kompetensförsörjning. I Västmanland har de inrättat ett "kompetensråd" där både region, länsstyrelse och övriga aktörer ingår.

3.1.3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

Inom detta strategiska område redovisar 13 regioner³⁵⁹ samverkan med länsstyrelsen. Syftet är att gemensamt stötta och främja regionernas näringsliv genom olika initiativ. Blekinge skriver att regionen tillsammans med länsstyrelsen har ett forum inriktat på hållbar tillväxt för att främja innovation och näringsliv.

3.1.4. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

15 regioner³⁶⁰ redovisar att samverkan med länsstyrelsen sker inom områdena bredband, infrastruktur och främjandet av ökad tillgänglighet genom transportsystem. Västra Götaland skriver att samverkan med länsstyrelsen sker bland annat kring bredband och i ett samverkansråd benämnt *UBit*.

3.1.5. Regionernas och länsstyrelsernas upplevelse av samverkan, utmaningar och framgångsfaktorer

Östergötland anger att samverkan fungerar väl tack vare öppna dialoger med länsstyrelsen. Ett bra samtalsklimat bidrar till en förståelse för vilka frågor och områden som kräver samverkan samt att risken för missförstånd minskar avsevärt. Länsstyrelsen i Östergötland redovisar ett exempel på hur samverkan med regionen kan se ut. De har vid fyra tillfällen under året samlat länets företagorganisationer tillsammans med regionen för dialog och informationsutbyte med större företag i länet.

---

³⁵⁶ Blekinge, Halland, Västernorrland.

³⁵⁷ Blekinge, Jönköping, Sörmland.

³⁵⁸ Blekinge, Dalarna, Gotland, Halland, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västmanland, Örebro.

³⁵⁹ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

³⁶⁰ Blekinge, Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Stockholm, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

Åtta regioner³⁶¹ lyfter en otydlighet kring rollfördelningen mellan dem och länsstyrelsen. Det handlar om att det inte finns en tydlig skiljelinje vad gäller utvecklingsuppdrag och vem av de två aktörerna som ska, bör eller genom regeringsuppdrag får axla ledartröjan.

Region Kronoberg nämner att detta problem grundar sig på en nationell nivå och skriver att ”otydligheten kring vem som får nationella uppdrag och till vem nationella nivån vänder sig till i olika frågor”. Länsstyrelsen i Västmanland redovisar att denna utmaning är något som de och regionen behöver arbeta med framöver för att kunna främja regionens utveckling.

3.2. Samverkan med andra statliga myndigheter

Alla 21 regioner uppger att de samverkar med andra statliga myndigheter. De olika områdena där samverkan äger rum varierar. Några exempel på hur samverkan tar sig i uttryck är genom projekt, olika forum för dialog och medfinansiering.

Vi ser att det finns en variation över vilka myndigheterna som regionerna samverkar med. Några av dem är dock mer nämnda som till exempel Tillväxtverket, Vinnova och Arbetsförmedlingen. Samverkan med Tillväxtverket har skett inom flera sakområden. Bland annat redovisar åtta regioner³⁶² att samverkan har skett i koppling till europeiska regionalfonden.

3.2.1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

Här beskriver tio³⁶³ regioner att samverkan främst bedrivits inom kulturområdet varav åtta regioner³⁶⁴ nämner samarbete inom ramen för kultursamverkansmodellen. Exempel här är Statens kulturråd, Statens konstråd, Myndigheten för kulturanalys, Svenska filminstitutet, Kungliga biblioteket, Konstnärsnämnden och Nämnden för hemslöjdsfrågor. Samverkan med Boverket inom samhällsplanering är redovisat av Skåne, Stockholm, Norrbotten och Östergötland. I projektet *Smartare tillsammans* samarbetar Västmanland, Örebro och Östergötland med Tillväxtverket och Visit Sweden i syfte att främja besöksnäringen. Halland och Skåne är de enda regionerna som nämner att de samarbetar med Folkhälsomyndigheten, i Hallands fall kring en enkät om hälsa på lika villkor.

3.2.2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

14 regioner³⁶⁵ nämner samverkan med Vinnova. Gävleborg beskriver pilotsatsningen *Partnership for regional innovation*. Västra Götaland skriver att de tillsammans med Vinnova satsar på insatser för klimatledande

---

³⁶¹ Gotland, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Örebro, Östergötland.

³⁶² Blekinge, Gävleborg, Halland, Jönköping, Norrbotten, Stockholm, Västmanland, Östergötland.

³⁶³ Blekinge, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

³⁶⁴ Blekinge, Kalmar, Kronoberg, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

³⁶⁵ Blekinge, Gävleborg, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland

processindustri. Västmanland har också ett fördjupat samarbete med Vinnova. Bland annat nämner de innovationssystemutveckling och processen kring innovationsprogrammet *Impact Innovation*.

Inom detta strategiska område har regioners samverkan med högskolor och universitet också varit betydelsefulla. Som exempel nämner Blekinge och Västmanland samverkan med Blekinge Tekniska Högskola respektive Mälardalens universitet inom ramen för smart specialisering. Västra Götaland skriver att de med Chalmers tekniska högskola och Energimyndigheten medfinansierar och samverkar i svenskt centrum för el-energilagring. Gotland bedriver utveckling av vindkraften med Uppsala universitet.

3.2.3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

14 regioner³⁶⁶ anger samverkan med Vinnova. Gävleborg beskriver pilotsatsningen *Partnership for regional innovation* och Västra Götaland beskriver att de tillsammans med Vinnova genomför insatser för klimatledande processindustri.

Västmanland har ett fördjupat samarbete med Vinnova. Bland annat nämner de innovationssystemutveckling och processen kring innovationsprogrammet *Impact Innovation*. Även inom detta strategiska område har regioners samverkan med högskolor och universitet varit betydelsefulla. Som exempel nämner Blekinge och Västmanland samverkan med Blekinge Tekniska Högskola respektive Mälardalens universitet inom ramen för smart specialisering. Två andra exempel på samverkan för innovation för omställning kommer från Västra Götaland och Gotland. Västra Götaland tillsammans med Chalmers tekniska högskola och Energimyndigheten medfinansierar och samverkar i svenskt centrum för el-energilagring. Gotland bedriver utveckling av vindkraften med Uppsala universitet.

3.2.4. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

Alla regioner uppger samverkan med Trafikverket. Tio regioner uppger samverkan med Post-och telestyrelsen (PTS)³⁶⁷. Samarbetet med PTS handlar i det närmsta helt om bredbandsstöd och bredbandskoordinering, vilket är beskrivet av fem regioner³⁶⁸. Regionernas samverkan med Trafikverket handlar främst om dialog och analys för infrastrukturplanering.

3.2.5. Regionernas upplevelse av samråd med andra statliga myndigheter; utmaningar och framgångsfaktorer

På det stora hela beskriver regionerna att samverkan med statliga myndigheter fungerar bra. En utmaning och tillika framgångsfaktor som

---

³⁶⁶ Blekinge, Gävleborg, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland

³⁶⁷ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Stockholm, Uppsala, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

³⁶⁸ Blekinge, Stockholm, Västmanland, Östergötland och Uppsala.

regionerna ger uttryck för är de statliga myndigheternas förståelse för, hänsyn till och kunskap om den regionala kontexten.

Jämtland Härjedalen skriver "Samarbetet har över lag fungerat men vi efterfrågar i vissa frågor större lyhördhet kring regionala behov och förutsättningar". Norrbotten skriver på liknande sätt och menar att en viktig framgångsfaktor i dialogen med andra nationella myndigheter är deras kännedom om olika regionala förutsättningar. Norrbotten skriver också att "En ytterligare viktig förutsättning är väl etablerade samarbeten som möjliggör snabb dialog vid angelägna eller brådskande frågor".

Gävleborg skriver att statliga myndigheter med kontor på andra orter än i Stockholm ökar myndigheternas förståelse för regionala förutsättningar och förbättrar en god relation.

Jönköping och Värmland uttrycker utmaningar i samverkan med Trafikverket. Värmland skriver "Utmaningar kan vara att Trafikverket är en stor myndighet med långsamma interna processer och regelverk. Det är svårt att få överblick om var beslut fattas och av vem". En liknande utmaning lyfter Dalarna om Tillväxtverket. De menar att myndigheten då myndigheten är stor finns risk för parallella processer.

Kronoberg önskar att nationella sakområdesmyndigheter, genom det utvecklade myndighetsuppdraget, i större utsträckning ska ta initiativ till samverkan med regionen. Det är som oftast regionen som initierar samverkan och sällan det omvända.

Fem regioner³⁶⁹ nämner som en utmaning att Nyps 2020 inte är anpassad och utvecklad för att fungera som ett stöd i hanteringen av projektmedel och företagsstöd. De efterfrågar möjligheter att påverka och att föra dialog med Tillväxtverket om detta. Dalarna redovisar en utmaning kopplat till statistik, där myndigheternas statistikmaterial sällan är optimala för data på regional och kommunal nivå.

3.3. Samverkan med kommuner

Alla regioner anger att de samverkar med kommuner, även om vi i svaren ser att sätten de samverkar på skiljer sig åt.

15 regioner³⁷⁰ redovisar att de använder sig av *nätverk* när det samverkar med kommuner. Gävleborg redovisar att de genom nätverken som finns med kommunala näringslivsfunktioner har nått "samfinansierade insatser som till exempel utbildningssamverkan, hållbar regional näringslivssamverkan och export- och investeringsfrämjande arbete." Kronoberg skriver att deras främsta metod för samverkan med kommunerna är genom chefsnätverk samt tvärsektoriella nätverk. Arbetet i nätverken har resulterat i kunskapsutbyten och förankring. Kronoberg redovisar även att de under år 2022 påbörjat en ny samverkan med kommunerna för att skapa en större förståelse för den regionala utvecklingsstrategin på tjänstepersons- och politisk nivå. Örebro arbetar utifrån fyra sakområden inom de regionala utvecklingsfrågorna. Tre regioner³⁷¹ återger att samverkan sker genom

---

³⁶⁹ Gävleborg, Norrbotten, Sörmland, Västmanland, Örebro.

³⁷⁰ Blekinge, Gävleborg, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Södermanland, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

³⁷¹ Blekinge, Västerbotten, Örebro.

samverkansavtal med kommunerna. Västerbotten redovisar ett övergripande samverkansavtal för insatser för regional nivå.

3.3.1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

Alla regioner utom en³⁷² redovisar att de samverkar med kommuner inom detta strategiska område. Specifika sakområden som regionerna anger är exempelvis kommersiell service, folkhälsa, samhällsplanering och kultur. Värmland anger att de har ett kommun-regionalt nätverk för kommersiell service. Nätverket arbetar för att "hela Värmland ska vara attraktivt att bo, leva och verka i." Skåne berättar att de samarbetar med kommunerna för att bland annat främja gestaltad livsmiljö kopplat till samhällsplanering och som en del av arbetet i *Regionplan för Skåne 2022–2040*.

3.3.2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

17 regioner³⁷³ skriver att de samverkar med kommuner kring kompetensförsörjning och kompetensutveckling. I Stockholm arbetar de med kompetensförsörjning genom ett samarbete med de 26 kommunerna i regionen, *Kompetensarena Stockholm*. Gävleborg skriver om kommungemensamma insatser inom ramen för europeiska socialfonden. Jönköping berättar om ett nätverk som består av alla studie- och yrkesvägledare i regionen. Norrbotten skriver om samverkan med kommunerna samt kommunförbundet kring kompetensförsörjning.

3.3.3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

Här redovisar 17 regioner³⁷⁴ samverkan med kommuner. Västernorrland beskriver ett samverkansavtal med majoriteten av kommunerna och med Mittuniversitet för att bygga upp innovationsförmåga. Uppsala arbetar med att främja näringslivet tillsammans med "näringslivsgruppen" för att förbättra företagsklimatet i regionen.

3.3.4. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

14 regioner³⁷⁵ redovisar att de samverkar med kommunerna inom detta område. Det mest förekommande sakområdet är transportinfrastruktur och samverkan för att utveckla och förbättra kollektivtrafiken. Halland redovisar att det finns en samverkan inom infrastruktur- och kollektivtrafikplanering, utifrån en framtagna modell där även Trafikverket medverkar. Vad gäller

---

³⁷² Jönköping.

³⁷³ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

³⁷⁴ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Norrbotten, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

³⁷⁵ Blekinge, Gotland, Halland, Jämtland Härjedalen, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

digitaliseringsfrågor leder Västmanland tre nätverk tillsammans med sina tio kommuner. Nätverken träffas fyra gånger per år. Syftet är att utbyta erfarenheter samt diskutera utmaningar och behov. Under 2022 har de bland annat sig i *Säker digital kommunikation*³⁷⁶.

3.3.5. Regionernas upplevelse av samverkan med kommunerna; utmaningar och framgångsfaktorer

Samtliga 21 regioner besvarar frågan om upplevelsen gällande samråd med kommunerna. 16 regioner³⁷⁷ redovisar att samverkan med kommunerna fungerar väl på en övergripande nivå och betonar att samverkan med kommunerna är positivt för den regionala utvecklingen. Lika många, det vill säga 16 regioner³⁷⁸ beskriver att samverkan med kommunerna också har inneburit en del utmaningar. Till exempel skriver Kalmar om brist på samverkan utifrån en strategisk ledningsnivå. Kalmar skriver att "det behövs en ökad förståelse för att frågorna är gemensamma och inte ägs av en part". Fem regioner³⁷⁹ skriver att de mindre kommunerna i regionen har begränsade resurser och förutsättningar för samarbeten. Örebro skriver att "en utmaning i detta kan då bli utifrån vårt uppdrag att koordinera det regionala utvecklingsarbetet och hur det ska hanteras när kommunernas storlek och mottagarkapacitet är olika". Kronoberg skriver "En utmaning framåt är att kommunerna troligtvis kommer ha mindre möjligheter att prioritera att vara med i det regionala utvecklingsarbetet i ekonomiskt tuffa tider." Kronoberg skriver också att vissa av kommunerna inte ser nyttan av det regionala utvecklingsuppdraget och hellre vill arbeta mellankommunalt.

En framgångsfaktor som Jämtland Härjedalen lyfter är "kommunernas engagerade, kompetenta och lösningsinriktade tjänstepersoner och förtroendevalda med god helhetssyn, höga ambitioner och stark tillit till varandra". Stockholm skriver "En generell framgångsfaktor är dock att det finns en löpande dialog, att regionen är lyhörd och tydlig samt stöttar i frågor som enskilda kommuner har begränsade möjligheter att driva ensamma.

3.4. Samråd med organisationer

Samtliga 21 regioner redovisar samverkan med olika typer av organisationer. Överlag fungerar samarbetet väl, exempelvis skriver Norrbotten att "Samråd och samverkan med organisationer är en framgångsfaktor för regionens utvecklingsarbete".

Regionerna beskriver samråd med organisationer både på nationell och europeisk nivå. Vad gäller europeisk nivå handlar det ofta, som vi även beskrev i fjolårets rapport³⁸⁰, om att bedriva påverkansarbete. Det gör till exempel Jämtland Härjedalen, Norrbotten och Västernorrland inom ramen för *NSPA – Northern Sparsely Populated areas*. Där ingår även Västerbotten. *NSPA* inkluderar dessutom nordliga regioner från Finland och Norge.

³⁷⁶ [Säker digital kommunikation \(SDK\) | Digg](#)

³⁷⁷ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Örebro, Östergötland.

³⁷⁸ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland

³⁷⁹ Dalarna, Jämtland Härjedalen, Kronoberg, Västerbotten, Örebro

³⁸⁰ Tillväxtverket (2022), Regionalt utvecklingsarbete 2021.

Regionerna³⁸¹ som verkar inom europeiska nätverk/organisationer vet vi sedan tidigare och från andra sammanhang att de också har en nära och frekvent samverkan med sina respektive regionkontor. Dock är det inte alla som redovisar samverkan med sina respektive Brysselkontor i sina redovisningar, till exempel gör inte Norr- och Västerbotten det.

En majoritet av regionerna³⁸² anger olika samverkansstrukturer som vilar på mellanregional grund. Här lyfter exempelvis tre regioner³⁸³ det formella samarbetet *Regionsamverkan Sydsverige*.

Kopplat till landsbygdsutveckling anger Gotland och Gävleborg samverkan inom respektive Leaderområde. Tre regioner³⁸⁴ beskriver samråd med hembygdsföreningar och motsvarande. Här redovisar regionerna också samverkan med *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)*³⁸⁵ och *Coompanion*³⁸⁶

3.4.1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

Tretton regioner³⁸⁷ redovisar samråd med organisationer inom likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet.

Gotland, Kalmar, Skåne och Västerbotten sticker ut vad gäller beskrivning av samverkan inom folkhälsa. Gotland anger att de samverkar med *Röda Korset* för mottagande av asylsökande från Ukraina. Tillsammans med *Fredrika Bremer-förbundet* arbetar de med kompetenshöjande insatser inom jämställdhetsområdet. Även Kalmar lyfter fram sitt gemensamma arbete om att omhänderta ukrainska flyktingar med den idéburna sektorn. Kalmar beskriver också sitt samarbete med idrotts- och pensionärsföreningar.

Skåne redovisar också insatser med idrottsföreningar och samverkan kring förbättrad psykisk hälsa hos unga³⁸⁸. De skriver att de genom statligt stöd har kunnat hantera ett återstartarstöd efter pandemin motsvarande 2,5 miljoner kronor till idrottsföreningar och idrottskonsulenter för att öka närvaron i idrottsföreningarna. Även Gotland lyfter samarbeten med andra kring psykisk ohälsa³⁸⁹.

Jämtland Härjedalen, Västerbotten, Västernorrland och Västra Götaland redogör för samverkan med nationella minoriteter. I Västerbotten har de med civilsamhällets organisationer bildat arbetsgrupper som företräds av representanter från de nationella minoriteterna. I Västernorrland samarbetar de med sameföreningarna genom sina två Leaderområden; Mittland och Höga Kusten. I Jämtland Härjedalen har stiftelsen *Gaaltije* som driver sydsamiskt kulturcenter (och med några ytterligare aktörer³⁹⁰)

---

³⁸¹ Blekinge, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Stockholm, Västernorrland, Östergötland.

³⁸² Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

³⁸³ Blekinge, Halland, Jönköping.

³⁸⁴ Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen.

³⁸⁵ Dalarna, Gotland, Kalmar, Värmland.

³⁸⁶ Dalarna, Kalmar, Norrbotten, Västmanland.

³⁸⁷ Dalarna, Gotlands kommun, Jönköping, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

³⁸⁸ Tillsammans med Skolidrottsförbundet, RF-SISU, Friluftsförbundet och BUP.

³⁸⁹ [Partner — Mindshift Sverige](#).

³⁹⁰ Svenska Samernas Riksförbund, Same Ätnam, Åarjelraedtien Sibrie, Staaren Sibrie och Frostviken-Hotagen Sameförening.

deltagit i processen kring regionala utvecklingsstrategin samt i arbetet med smart specialisering.

Västra Götaland anger hur de systematiskt utgår ifrån den regionala överenskommelsen som finns med det civila samhället. Regionen tar sin utgångspunkt från den sociala ekonomins premisser när de hanterar stöd såsom; verksamhets-, projekt-, och kulturstöd samt stipendier. Genom sina två politiska beredningar, folkhälsa & social hållbarhet samt mänskliga rättigheter, genomför de med regelbundenhet fem olika samråd under temana; nationella minoriteter, funktionshinder, hbtq, mänskliga rättigheter och barnrätt.

Tre regioner³⁹¹ anger samråd med organisationer inom kulturområdet.

3.4.2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

Tolv regioner³⁹² beskriver att de samverkar med andra aktörer vad gäller arbetsmarknadsrelaterade frågor. Det är inte helt tydligt att utläsa vilka dessa aktörer är. Tre regioner anger tydligt samverkanspartners som näringslivsorganisationerna, *Svenskt Näringsliv*, *Företagarna*, *Handelskammaren*, olika fackförbund och *Coompanion*³⁹³, medan övriga refererar till "relevanta aktörer" och "partnerskapet för" eller "andra grupperingar"³⁹⁴.

Tre regioner³⁹⁵ anger att de samarbetar med olika bildningsförbund och utbildningsaktörer.

Regionala kompetensråd och motsvarande skriver Västmanland och Stockholm om. Båda plattformarna är regiontäckande och inkluderar en bred palett med organisationer.

3.4.3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

16 regioner³⁹⁶ anger samråd med organisationer inom detta område. Samråd sker exempelvis inom landsbygdsutveckling³⁹⁷ och inom det företagsfrämjande samt innovationsstödande systemet³⁹⁸. Därtill sker det i mellanregionala sammanhang³⁹⁹. Likt Gotland anger Sörmland och Uppsala samråd med organisationer inom området livsmedelsproduktion.

---

³⁹¹ Stockholm, Uppsala, Västra Götaland.

³⁹² Blekinge, Gävleborg, Jönköping, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Örebro.

³⁹³ Norrbotten, Värmland, Västmanland.

³⁹⁴ Blekinge, Halland, Jönköping, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Örebro.

³⁹⁵ Skåne, Västmanland, Örebro.

³⁹⁶ Dalarna, Gotlands kommun, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

³⁹⁷ Dalarna, Gotlands kommun, Jönköping, Sörmland, Uppsala.

³⁹⁸ Dalarna, Gotlands kommun, Gävleborg, Jönköping, Kronoberg, Norrbotten, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västmanland, Örebro.

³⁹⁹ Halland, Jönköping, Sörmland, Västernorrland.

3.4.4. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

Här anger tolv regioner⁴⁰⁰ mellanregional och mellan-europeisk samverkan. *Mälardalsrådet, Greater Copenhagen, Sydsvenska samarbetet, Botniska Korridoren* är olika exempel som lyfts.

Västernorrland skriver om sitt arbete med bredband och digitalisering där de bland annat medverkar i regeringens *Bredbandsforum*⁴⁰¹ som regionernas representant. De har även haft en resurs utlånad till Sveriges kommuner och regioner (SKR), för att ingå i Jordbruksverkets urvalskommitté för Leader 2023–2027.

Uppsala berättar om det förarbete som pågått inom NUTS II-område Östra Mellansverige och hur det gav resultatet att de, 52 kommuner och fem regioner kunde ingå i Västra Götalands projekt *Nationella dataverkstaden*⁴⁰². Det är den största satsningen hittills i Sverige för att stödja och driva på arbetet med att tillgängliggöra och använda öppna och delade data från regional och kommunal sektor

3.4.5. Regionernas upplevelse av samråd med organisationer; utmaningar och framgångsfaktorer

Över lag beskriver regionerna att samråd med organisationer är positivt. Till exempel Jämtland Härjedalen skriver att samråd med organisationer "är bra när de egna resurserna är begränsade".

Västernorrland konstaterar att "Genom att arbeta mer behovs- och utmaningsdrivet kan organisationer prioritera de processer och sakområden som är mest angelägna". Östergötland är inne på samma linje: "Framgångsfaktorer är att samarbeten stor-regionalt bygger på faktiska gemensamma behov och det ger en styrka att arbeta brett över länsgränser".

Kalmar lyfter fram att samverkansavtal är bra för då finns det en "struktur för dialog utifrån överenskommelser och avtal om samverkan och uppföljande samtal".

Värmland lyfter utmaningen om att "det är många aktörer att samverka med" och Gävleborg är inne på samma spår. De skriver "En utmaning i det regionala utvecklingsarbetet är att nå nya aktörer, inte minst när det gäller finansiella samarbeten". Halland skriver om att regionen är en självklar samarbetspart men förväntas också hålla i taktpinnen för olika initiativ.

Västerbotten konstaterar att någon behöver hålla i den taktpinnen och att grundarbetet med förankring måste få ta tid. De skriver:

Erfarenheter under året visar att samverkan och samhandling är något som kontinuerligt behöver tränas, underhållas och utvecklas, det är inget som kan tas för givet. Det behövs en central aktör som tar ansvar och driver detta arbete. Det handlar inte om att leda utan att orkestrera. Dialogprocesserna i anslutning till framtagande av strategier har medfört såväl nya insikter som kunskaper från

---

⁴⁰⁰ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Norrbotten, Stockholm, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

⁴⁰¹ [Bredbandsforum](#)

⁴⁰² [Nationell dataverkstad - Dataverkstad \(vgregion.se\)](#)

deltagande aktörer. Dialogerna tar tid men ger mycket tillbaka och skapar en grund för samverkan och samhandling.

3.5. Samråd med näringsliv

Alla fyra strategiska områden i den nationella strategin berörs när regionerna redovisar samråd med näringsliv – eller kanske mer specifikt; med näringslivets främjarorganisationer (*Almi, Svenskt Näringsliv, Handelskammaren, Företagarna*) och med olika branschråd. Nio regioner⁴⁰³ anger att de inrättat branschspecifika företagsråd där representanter från respektive bransch/område ingår. Till exempel Gävleborgs *Vätgasråd* eller Västernorrlands *Höga Kusten industrigrupp Bizmaker*.

Precis som i tidigare redovisningar nämner regionerna samråd med näringsliv kring övergripande närings- och tillväxtstrategier⁴⁰⁴ men också strategiska utgångspunkter som platsutveckling⁴⁰⁵, och arbete kring bredband och infrastruktur⁴⁰⁶.

3.5.1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

Tio regioner⁴⁰⁷ anger att de gör insatser med näringslivet kopplat till detta strategiska område. Kronoberg uppger att det har samråd med fastighetsbranschen. I Norrbotten pågår ett arbete tillsammans med näringslivets aktörer för att utveckla hybridbutiker på landsorten. I Halland har de påbörjat ett arbete kopplat till sin smart specialiseringsstrategi om innovativ mobilitet och datadriven vård. Det är två regioner som lyfter arbetet med regionala serviceprogram; Sörmland och Värmland. Östergötland är den enda regionen som här redovisar att de nyttjat möjligheterna från React-EU och kunnat erbjuda omställningscheckar för nya och små företag på landsbygden i syfte att främja deras gröna och digitala omställning.

3.5.2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

Sörmland och Västmanland är de två regioner som här redovisar insatser kopplade till Socialfonden. De andra regionerna⁴⁰⁸ som redovisar insatser här fokuserar på samråd med näringslivets aktörer, utbildningsaktörer såsom yrkesvux⁴⁰⁹ och även *Coompanion*⁴¹⁰. Det är endast Kronoberg som anger samverkan med de fackliga organisationerna.

---

⁴⁰³ Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Västernorrland, Västra Götaland.

⁴⁰⁴ Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Västernorrland, Västmanland.

⁴⁰⁵ Gotland, Halland, Kronoberg, Norrbotten, Sörmland, Värmland Östergötland.

⁴⁰⁶ Blekinge, Gotland, Kronoberg, Uppsala, Västernorrland, Västmanland.

⁴⁰⁷ Gotlands kommun, Halland, Jönköpings län, Kalmar län, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Värmland, Östergötland.

⁴⁰⁸ Gotlands kommun, Gävleborg, Jönköping, Kalmar.

⁴⁰⁹ Norrbotten, Sörmland, Östergötland.

⁴¹⁰ Västernorrland, Norrbotten.

3.5.3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

Femton regioner⁴¹¹ beskriver samråd med näringslivet här. Det som framkommer är bland annat arbetet med generella likväl som ämnesspecifika näringslivsstrategier⁴¹², regional exportsamverkan⁴¹³ samt bransch- och generella samverkansråd⁴¹⁴. Jämtland Härjedalen skriver om sitt näringslivsparlament som är en samaktivitet med bland annat Handelskammaren Mittsverige⁴¹⁵:

Näringslivsparlamentet återskapar ett fullmäktigemöte där företagare får sätta sig på politikernas plats och göra sina röster hörda i ett antal frågor. Det hela grundar sig egentligen i ett behov av att skapa en mötesplats mellan politik och näringsliv. En plats där företagare och politiska beslutsfattare kan mötas under en dag för att öka den ömsesidiga förståelsen.

3.5.4. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

15 regioner⁴¹⁶ anger samråd med näringsliv inom detta strategiska område. Gävleborg lyfter fram sitt arbete med *Hydrogen Valley*⁴¹⁷ som är ett regionöverskridande initiativ med Dalarna. Där ingår privata och offentliga aktörer, inklusive akademi från Norrbotten, Västra Götaland och Skåne. *Hydrogen Valley* är ett initiativ för att utveckla grön vätgas och elektrifiering för både transporter och till industri.

Uppsala och Västmanland anger samråd med näringsliv för bredbandsutbyggnad. Även Kronoberg skriver om samråd med IT-sektorn. Norrbotten lyfter fram samarbetet med Handelskammaren i det som benämns *Bärighetsrådet* och där syftet är att främja tillgänglighet på vägar och järnvägar.

Blekinge, Gotland och Jämtland Härjedalen skriver om tydliga inomregionala initiativ; Blekinge lyfter samråd med näringsliv för att stärka och utveckla E22. Gotlands kommun anger *Åtgärdsvalsstudie* med Trafikverket och *SMA Mineral AB* i Klintehamn vid utökade transporter från kalkstenstäkt som skulle kunna bli resultatet av en framtida prövning. Jämtland Härjedalen skriver om samråd med SJ där fokus är att säkra tillgången till god tågtrafik till regionen, inte minst till turistdestinationerna.

---

⁴¹¹ Dalarna, Gotland, Gävleborg, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

⁴¹² Gotlands kommun, Gävleborg, Sörmland, Västmanland.

⁴¹³ Stockholm, Västerbotten, Västernorrland.

⁴¹⁴ Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Västernorrland, Västra Götaland.

⁴¹⁵ Även i Västernorrland genomförs näringslivsparlament, Handelskammaren Mittsverige är regiongemensam för Jämtland Härjedalen och Västernorrland.

⁴¹⁶ Blekinge, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland.

⁴¹⁷ [Hydrogen Valley](#)

3.5.5. Regionernas upplevelse av samråd med näringsliv; utmaningar och framgångsfaktorer

Kalmar och Västerbotten beskriver utmaningen med att nå de mindre företagen för dialog. Kalmar skriver: "Här spelar de aktörer som ingår i det företagsfrämjande systemet och kommunernas näringslivsansvariga en stor roll som intermediär och vidareförmedlare av näringslivets synpunkter."⁴¹⁸

Dock kan även intermediärernas möjligheter att delta på samverkansinsatser, dialogmöten med mera vara en utmaning. Jämtland Härjedalen skriver att "Utmaningarna är att länets organisationer är små och företrädarna få samtidigt som de förväntas delta i många forum som organisationer med fler företrädare. En ytterligare utmaning är den som Halland beskriver: "Utmaningen ligger i att hitta företag som har tillräcklig stor förståelse och kunskap om behov, utmaningar och möjligheter för en större grupp av företag. Det är lätt att enskilda företag bara företräder sig själva". Kronoberg reflekterar över de olika förutsättningarna;

...regionen driver ett långsiktigt strategiskt utvecklingsarbete medan de enskilda företagen behöver vara snabbfotade i en föränderlig värld. Inte minst har det varit tydligt under 2022 med kriget i Ukraina och återhämtningen efter pandemin.

Dalarna beskriver en annan utmaning, den om respektive aktörs roll och vad som är rimligt att kunna förvänta sig:

Regionen verkar för en ökad förståelse för regionens roll och en djupare kunskap om politikområdet regional utveckling. Det är viktigt att företagen förstår regionens roll ex i påverkan för investeringar i transportsystemet så att vi kan göra gemensamma och inspel och påverkansinsatser.

Västmanland beskriver även det omvända, det vill säga regionens förmåga att " hitta rätt fokus på näringslivets mångfacetterade utmaningar och förutsättningar genom aktörer som ska representera dessa." Här är det också värt att lyfta fram den utmaning om uthållighet som Jämtland Härjedalen beskriver "att vi mår hålla i".

Tre regioner⁴¹⁹ anger digitala möten som en framgångsfaktor. Det har underlättat för en mer frekvent kontakt och för att lättare kunna nå både kommunernas näringslivsenheter, företagens främjarorganisationer samt de enskilda företagen, särskilt då de fysiska avstånden är långa.

Blekinge skriver att de genom att använda Handelskammaren som plattform för att möta stora företag och företagareföreningar möjliggör ett "effektivt sätt att kommunicera på".

Gemensamma faktaunderlag och samskapande är två ytterligare framgångsfaktorer som Gävleborg skriver om:

---

⁴¹⁸ Även Västerbotten skriver om utmaningarna "att många, särskilt mindre, företags möjlighet att delta i utvecklingsarbete är begränsat".

⁴¹⁹ Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Västerbotten.

En framgångsfaktor för samråd med näringslivet kopplat till kompetensförsörjningsfrågor är att utgå från faktaunderlag som skapar en gemensam problembild och att det finns en mottagare för branschträffens resultat. På så sätt säkerställs att arbetet inte stannar av efter en branschträff men att det istället leder till konkreta åtgärder som syftar till att lösa de utmaningar som finns kopplat till kompetensförsörjningen i den aktuella branschen.

Även Jönköping skriver ”Tydliga agendor där vi tillsammans skapat ämnet inför samråd har fungerat som en dörröppnare”

En sista ”garant” för framgång som regionerna anger är fysiska besök hos enskilda näringsidkare. Norrbotten beskriver att samråd med aktörer inom kommersiell service har fungerat väldigt bra och ”en av framgångsfaktorerna har varit fysiska besök hos dagligvarubutikerna och drivmedelsstationerna i länets alla kommuner”.

3.6. Sammanfattande analys

Vi ser i regionernas redovisningar att samverkan och samråd spelar in för deras möjligheter att driva ett framgångsrikt utvecklingsarbete och för att bidra till målen för den regionala utvecklingspolitiken.

Oavsett samverkansaktör kan vi konstatera att regionerna i sin samverkan med andra aktörer verkar inom samtliga fyra strategiska områden i den nationella strategin. Vi ser även att regionerna samverkar kring den regionala utvecklingsstrategin, jämställdhet, integration och miljö- och klimatarbete⁴²⁰. Det som skiljer är *hur* samverkan ser ut; frekvens, sakspecifikt eller övergripande samråd till exempel. Mycket av det som regionerna beskriver kan vi anta är gemensamt för samtliga 21 regioner även om inte alla i sina enskilda redovisningar skriver ut det explicit. Till exempel dialog med kommunala näringslivschefer, samråd med länsstyrelser inom miljö- och klimatområdet och socialt relaterade frågor samt projektsamarbeten med Svenska ESF-rådet inom ramen för europeiska socialfonden.

Precis som i Tillväxtverkets sammanställning för 2021 är skrivningar om pandemirelaterade insatser låg. Det som vi istället noterar i årets sammanställning är samverkan kring flyktingmottagande från Ukraina och dialog och insatser kopplat till elförsörjning.

Övergripande fungerar samverkan och samråd väl. Liksom tidigare år är otydligheten kring rollfördelning och ansvar mellan regionerna och länsstyrelserna något som regionerna lyfter i sina redovisningar. Annat som är känt från andra sammanhang, till exempel Regeringskansliets mötesplats med regionala företrädare *Forum för hållbar utveckling*, är att en stor del av europeiska socialfondens medel kanaliseras till Arbetsförmedlingen och att det därmed, enligt regionerna, blir svårare för kommuner och andra aktörer att driva projekt.

Även kommuners och andra aktörers faktiska möjlighet att delta i samverkan/samråd med regionerna beskriver regionerna. Här nämns mottagarkapacitet och brist på personalresurser men också behovet av att

---

⁴²⁰ Se avsnitt 1.1 De regionala utvecklingsstrategierna, 1.6 Jämställdhet, 1.7 Integration och 1.8 Miljö och klimat

kommunerna behöver en ökad förståelse för att utvecklingsbehoven är gemensamma och inte ägs av en part endast, det vill säga av regionen.

En intressant iakttagelse är att 16 regioner ⁴²¹ beskriver samverkan med näringslivets aktörer under delkapitlet om organisationer istället för att helt renodla det till underkapitlet om samverkan med näringslivet.

Vi konstaterar från att en framgångsfaktor för all samverkan och samråd – oaktat med vilken aktör det gäller – är en uthållig, kontinuerlig och löpande dialog. Det är i det faktiska mötet mellan människor, digitalt eller fysiskt som förståelse för varandras utmaningar och förutsättningar kan uppstå. Det tillsammans med lyhördhet och ett lösningsorienterat fokus är vad som enligt regionerna är de främsta framgångsfaktorerna för samverkan.

Sammanfattning – Samverkan med andra aktörer

- Alla 21 regioner samverkar med andra aktörer. Det som skiljer sig åt är hur samverkan ser ut. Det vill säga om den exempelvis utgår från ett visst sakområde eller sker på regelbunden eller oregelbunden basis.
- Övergripande fungerar samverkan och samråd väl för landets 21 regioner.
- Andra aktörers möjlighet att samarbeta med en region är dock inte alltid given och självklar. Både ekonomiska och personella resurser spelar in. Här har digitala mötesformer underlättat den utmaningen enligt regionerna.
- Det finns fortfarande behov av ökad förståelse hos andra aktörer om vad det regionala utvecklingsansvaret innebär.
- Även regionorganisationen kan i vissa fall behöva utveckla sin kunskap och förståelse för samverkansaktörernas behov.
- Ett bra sätt att nå flera enskilda företag på en gång är att använda intermediär såsom företagens främjande organisationer.
- Ett nytt samverkansområde som regionerna lyfter är samverkan med andra aktörer för att omhänderta flyktingar från Ukraina.

---

⁴²¹ Se fotnot 359.

4. Återrapportering 4 – Arbetet med att analysera, följa upp och utvärdera det regionala utvecklingsarbetet

Detta kapitel beskriver regionernas arbete med analys, uppföljning och utvärdering. Den regionala utvecklingspolitiken är ett tvärsektorielt politikområde som kräver samverkan både vertikalt och horisontellt. Ett grundläggande antagande inom den regionala utvecklingspolitiken är att centrala samhällsutmaningar som demografi, globalisering, miljö och klimat, socioekonomi och sammanhållning och teknisk utveckling kräver en ansats som sträcker sig över styrnivåer (lokal, regional, nationell och internationell nivå) och sektorsområden (privat/offentligt samt över olika politikområden). Därför verkar den regionala utvecklingspolitiken över flera olika utgiftsområden i statsbudgeten och har medfinansiering från olika aktörer och finansieringskällor som en central genomförandeprincip. En stor del av genomförandet sker genom projektverksamhet, som ofta beskrivs som en katalysator eller ett smörjmedel. Med relativt små medel genomför aktörer i tid och rum begränsade insatser som ska bidra till långsiktiga, strukturella förändringar. Detta genom att testa och ta fram nya lösningar och arbetssätt som efter avslutade projekt ska tas tillvara i ett större sammanhang.

Utvecklingsperspektivet för med sig ett behov av lärande på alla nivåer. Vilka resultat som uppstår av insatserna, vad som fungerar, för vem och under vilka förutsättningar är exempel på centrala frågeställningar i det regionala utvecklingsarbetet. Behovet av lärande medför i sin tur ett behov av systematiskt arbete med analys, uppföljning och utvärdering. Såväl EU-kommissionen som regeringen, den senare i den nationella strategin, lyfter också fram analyser, uppföljning och utvärdering som centrala verktyg för lärande och ett effektivt, resultatnriktat genomförande av den regionala utvecklingspolitiken. Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete anger att de regionalt tillväxtansvariga aktörerna ska följa utvecklingen i länet och analysera, följa upp och utvärdera det regionala utvecklingsarbetet i länet. Arbetet med analyser, uppföljning och utvärdering ska ske löpande, systematiskt och långsiktigt.⁴²²

Redovisningskravet består av några frågeställningar⁴²³ samt en tabell där analyser, uppföljningar och utvärderingar ska listas baserat på typ av aktivitet, om det finansierats helt, delvis eller inte alls av anslag 1:1, samt hur erfarenheter och kunskap tagits till vara. Frågeställningarna innefattar att:

- Beskriva hur det strategiska arbetet har genomförts samt eventuella utmaningar i genomförandet.
- Ange om det finns det en plan, strategi eller motsvarande för arbete och om regionerna säkerställer att det genomförs löpande, systematiskt och långsiktigt.
- Beskriva hur resultat, erfarenheter och kunskap har tagits till vara.
- Beskriva ur regionen har arbetat med att möta samhällsutmaningarna samt beaktat territoriella perspektiv och där integrerat ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

---

⁴²² 16 § Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.

⁴²³ Se bilaga 2.

4.1. Beskrivning av arbete

Regionerna har olika förutsättningar för att bedriva analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete av resursskäl. Utöver detta bör det beaktas att beskrivningarna från regionerna skiljer sig åt vad gäller omfattning och detaljgrad, vilket gör att jämförelse mellan olika regioner bör göras med viss försiktighet. Generellt finns en hög ambitionsnivå vad gäller arbetet med analys, uppföljning och utvärdering.

Under 2022 arbetar 14 regioner⁴²⁴ med uppföljning av sina regionala utvecklingsstrategier. Fem regioner beskriver att de arbetar med ytterligare integrering av hållbarhetsaspekter⁴²⁵ i uppföljningar, analyser och utvärderingar. 14 regioner⁴²⁶ ange att de mål och prioriteringar som beskrivs i deras regionala utvecklingsstrategier styr valet av vilka uppföljningar som görs under året.

Tre regioner⁴²⁷ lyfter prognoser som särskilt viktiga. Norrbotten beskriver, på samma tema, sitt arbete med framtidsscenarier för Norrbotten i ljuset av den gröna omställningen. Skåne har under 2022 bedrivit ett utvecklingsarbete för att kunna göra regionalekonomiska prognoser i det regionala analys- och prognosystemet RAPS. Kronoberg skriver tydligt att "Prognoser är av stor vikt i det fortsatta arbetet med RUS."

Åtta regioner⁴²⁸ nämner att de har utvecklat och förbättrat sina arbetssätt för uppföljning och analysarbete. Bland annat nämner Gävleborg att analysarbetet har blivit mer integrerat i den ordinarie verksamheten. Halland nämner att de "arbetar mer systematiskt med kvalitetsssäkring av insatslogik". Värmland nämner att de har infört en "starkare koppling till Tillväxtverkets förändringsteori, där analysfunktionen är en stor del i implementeringen". Östergötland nämner att de tagit fram både analys- och en utvärderingsplan för den regionala utvecklingsstrategin och denna ska utgöra underlag för återkommande prövning av den regionala utvecklingsstrategin. Västerbotten skriver att deras arbete fokuserar på att knyta ihop flera olika interna processer genom ett samordnat arbetssätt för uppföljning, utvärdering och lärande.

Utveckling av verktyg, bättre automatisering och visualisering av statistik har också varit en del av regionernas arbete. Sex regioner⁴²⁹ beskriver hur de har tagit fram alltmer visualiserad statistik. I till exempel Uppsala har de under året skett ett arbete för att "ensa verktyg för statistikinsamling, bearbetning, och presentation."

Samarbete över regiongränserna eller med länets kommuner, länsstyrelse och universitet nämns av fem regioner⁴³⁰. Det kan handla om nätverk för analys eller ett förstärkt lärande. Förutsättningarna för att driva uppföljnings-, utvärderings- och analysarbete skiljer sig åt rent

---

⁴²⁴ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁴²⁵ Dalarna, Kronoberg, Norrbotten, Uppsala, Västra Götaland

⁴²⁶ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁴²⁷ Kronoberg, Norrbotten, Skåne.

⁴²⁸ Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Skåne, Uppsala, Värmland, Västerbotten.

⁴²⁹ Halland, Jönköping, Kalmar, Stockholm, Uppsala, Västmanland.

⁴³⁰ Blekinge, Dalarna, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland.

resursmässigt i regionerna beroende på storlek, vilket även tre regioner⁴³¹ påpekar. Att samarbeta mellan regionerna kan vara ett sätt att stärka arbetet med mer resurser. Det kan även vara ett sätt att generellt förstärka arbetet och dela kunskaper och information.

Blekinge skriver exempelvis att:

För en liten region med begränsade analysresurser är det en utmaning som kräver prioriteringar av analyser. Ett bra samarbete med grannregionerna är viktigt och har underlättat bemanning och gemensamma kunskapsunderlag har tagits fram. Under 2023 kommer analyskapaciteten stärkas med ytterligare analytiker, vilket kommer bidra till att minska sårbarheten.

Uppföljning av regionernas utvecklingsstrategier är återkommande i regionernas svar till frågan om hur de säkerställer att arbetet med analys, uppföljning och utvärdering genomförs löpande, systematiskt och långsiktigt. 13 regioner⁴³² beskriver lite mer i detalj hur de arbetar systematiskt med uppföljningar och analyser. Till exempel skriver Jämtland Härjedalen att "Det har pågått ett arbete under en längre tid med att ta fram ett Ramverk för uppföljning, utvärdering och lärande för att säkerställa det systematiska arbetet av uppföljningen av den regionala utvecklingsstrategin" och "utmaningen är och har varit kopplat till tiden som krävs för att konkretisera och strukturera ett förändringsteoretiskt uppföljningssätt". Olika regioner har kommit olika långt i integrering av uppföljning och utvärdering i ordinarie verksamheten. I Norrbotten till exempel pågår arbetet för fullt med

framtagande av ett systematiskt arbetsätt för kunskapsinsamling, analys, resultatpresentation och lärande för den regionala utvecklingsstrategin. Ambitionen är en bred ansats där kvalitativ uppföljning kompletterar den kvantitativa. Syftet är att följa upp genomförandet av det regionala utvecklingsuppdraget som en helhet.

4.2. Lärande

Till frågan om det finns en plan, strategi eller motsvarande för arbetet med analys, uppföljning och utvärdering för regionen svarar 18 regioner⁴³³ ja. Jönköping och Uppsala⁴³⁴ svarar nej. Gotland svarar att "En plan för Region Gotlands ansvar att följa utvecklingen i länet, följa upp, låta utvärdera och rapportera resultat av det regionala utvecklingsarbetet har tagits fram under 2022 men inte formellt färdigställts." I de flesta fall revideras analysplanen i samband med att den regionala utvecklingsstrategin ska uppdateras och där lärande från tidigare åren har en viktig roll för den regionala utvecklingen.

Samtliga regioner svarar på frågan "Beskriv hur resultat, erfarenheter och kunskap från analyser, uppföljningar och utvärderingar har tagits till vara i regionens regionala utvecklingsarbete."

---

⁴³¹ Blekinge, Jämtland Härjedalen, Västernorrland.

⁴³² Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

⁴³³ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁴³⁴ Jönköping, Uppsala.

Uppföljningar, analyser och utvärderingar används av tolv regioner⁴³⁵ som underlag till strategier, verksamhetsplanering eller budgetarbete.

Gävleborg skriver att "analys som sker som en integrerad del i arbetet i hög grad tas tillvara. Ett gott exempel på detta är det systematiska kompetensförsörjningsarbetet" och "Metodutvecklingsarbetet med strukturerade hållbarhetsanalyser ökar användbarheten".

Halland skriver, på samma tema:

Konkret har resultat från arbetet med analyser och uppföljningar resulterat i förändrade prioriteringar och nya arbetssätt inom olika områden. Arbetet med insatslogik bedöms ha bidragit till en samtalskultur där insatser ses i ett sammanhang snarare än enskilda processer. Detta har i sin helhet resulterat i en mer kunskapsdriven planering där samspelet mellan analys och genomförande blivit en självklar del av arbetet.

4.3. Integrering av de tre hållbarhetsdimensionerna

Regionerna tillfrågas om hur samtliga dimensioner av hållbar utveckling, det vill säga den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga har integrerats i analyser, uppföljningar och utvärderingar. Samtliga regioner besvarar frågan och alla säger att de hanterar hållbarhetsdimensionerna. 15 regioner refererar till regionala utvecklingsstrategin som avstamp för arbetet med hållbarhet.⁴³⁶ Emellertid frågades det inte explicit om kopplingar till den regionala utvecklingsstrategin, vilket betyder att övriga regioner också kan ha den kopplingen. Den regionala utvecklingsstrategin ger struktur och tydlighet hur hållbarhetsdimensionerna ska hanteras. Effektmål är formulerade som kopplar an mot hållbarhetsdimensionerna, vilket möjliggör en uppföljning av arbetet. Nio regioner pekar också ut relationen till Agenda 2030 och hur de arbetar mot den⁴³⁷. I vissa fall är beskrivningarna av mer övergripande karaktär, medan några är mer specifika. Sörmland skriver:

Att arbeta utifrån Agenda 2030 innebär också ett mer explorativt, samskapande och mindre linjärt arbetssätt. Vi har under året reflekterat kring hur ett sådant arbetssätt bäst följs upp och vi kommer att fortsätta undersöka och testa detta under kommande år.

Arbetet med att hantera uppföljning av hållbarhet kräver ett utvecklingsarbete, vilket är pågående i regionerna. Det finns dock fortfarande behov från nationellt håll att stödja i arbetet. Uppsala skriver "Det finns fortsatt behov att från statlig nivå förtydliga vilka mål och lagar som ses genomföra vilka delar av de globala målen och hur de följs upp, samt länsnivåns roll och möjligheter kopplat till detta." En annan synpunkt vad gäller tillgång till data nämner Kronoberg: "En utmaning i sammanhanget är att regional officiell nedbruten statistik, som dels kan operationalisera aspekter inom hållbarhetsdimensionerna, dels målkonflikter mellan dessa, är en bristvara".

---

⁴³⁵ Blekinge, Gotland, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Örebro, Östergötland.

⁴³⁶ Blekinge, Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

⁴³⁷ Gotland, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Östergötland.

4.4. Territoriella perspektivet

Samtliga regioner besvarar frågan och samtliga anger att de tar hänsyn till det territoriella perspektivet i sitt arbete på ett eller annat sätt. Att anlägga ett territoriellt perspektiv har en bredd av betydelser, vilket regionernas redovisningar ger uttryck för. Regionerna beskriver att de hanterar analysfrågor kring administrativa gränser såsom region och kommun, men även delkommunnivå eller demografiska statistikområden⁴³⁸. Fem regioner beskriver också arbete med egendefinierade geografier, baserade på funktionella definitioner.⁴³⁹ Exempel på detta är Hallands arbete med att utveckla geografiska mått ”...som beaktar samspelet och det ömsesidiga beroendet mellan stad och land.” Landsbygd och tätort/stad som territoriella beskrivningar återkommer hos nio regioner⁴⁴⁰. Vilka territoriella perspektiv som är aktuella för respektive region har att göra med de förutsättningar regionen har i geografin. Skåne till exempel påtalar de gränsregionala aspekterna.

Jönköping beskriver arbetet med det territoriella perspektivet på ett sätt som är representativt: ”Även om en analys, uppföljning eller utvärdering är tematisk, så är ambitionen att beskriva geografiska skillnader. Den geografiska indelningen görs på den nivå som bäst passar den analys, uppföljning eller utvärdering som ska göras”. Att de olika geografiska nivåerna som regionerna beskriver är så många och skilda till sin karaktär beror på att det sällan räcker med en sorts geografi för att hantera en mångfacetterad verklighet. Östergötland skriver att de arrangerar årliga utvecklingsdagar för länets olika aktörer. Under dessa formuleras bland annat en övergripande analysplan som utgår ifrån andra återkommande tematiska analyser, däribland pendling. De arbetar även fram en rumslig strategi som fördjupning av det territoriella perspektivet. Dessutom tar de fram en plan för utvärdering av insatser. Det territoriella perspektivet är en integrerad del av det regionala utvecklingsarbetet tillika en del av de långsiktiga regionalpolitiska prioriteringarna i Jämtland Härjedalen. De beskriver att allt regionalt utvecklingsarbete har ett territoriellt perspektiv. En stor del av detta arbete är kartläggning vilket lyfter regionens olika förutsättningar och behovet av diversifiering i insatser och styrning av medel.

Gotland har under 2022 arbetat med att anlägga ett geografiskt perspektiv på politiska beslut, genom att analysera effekterna för landsbygderna med stöd av en konsekvensanalys av vissa ärenden. Det ska utgöra en bedömning av beslutet utifrån ett geografiskt perspektiv och understödja ett medvetet beslut genom att systematiskt och kunskapsbaserat lyfta och beskriva sambanden mellan olika geografiska platser, och bedöma konsekvenserna för de som bor/vistas där.

---

⁴³⁸ <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/deso---demografiska-statistikomraden/>

⁴³⁹ Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Uppsala.

⁴⁴⁰ Gotland, Halland, Kalmar, Kronoberg, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Östergötland.

4.5. Genomförda insatser

Regionerna kan utifrån redovisningsmallen ange maximalt tio av sina viktigaste insatser under året. Anledningen till att antalet har begränsats är för att få till stånd en bättre jämförbarhet mellan regionerna och insatserna. Insatserna har för 2022 förhandskategoriserats utifrån ett antal områden, där regionerna väljer var respektive insats hör hemma per kategori. Det handlar om att definiera vilken typ av underlag det är, det huvudsakliga syftet och det huvudsakliga ämnet. Fördelat per typ av underlag och huvudsakligt syfte ser fördelningen ut enligt Tabell 1.

Liksom för år 2021 är de vanligaste typerna av insatserna *analyser* inom ett brett spektrum av ämnen. Fördelningen mellan *analyser*, *uppföljningar* och *utvärderingar* verkar inte skilja sig speciellt mycket över åren, utan har en liknande struktur med mest analyser och minst utvärderingar. Sett till huvudsakligt syfte är *Kunskapsunderlag* vanligast förekommande när det gäller *Analys*, medan *Löpande rapportering* är den mest frekvent förekommande kategorin för *Uppföljning*. Antalet utvärderingar är mycket få. Men att ha i beaktande är att regionerna endast får ange ett fåtal av årets genomförda insatser på området och inte ger en totalbild.

På det stora hela är *Kunskapsunderlag* ett vanligt förekommande syfte, som anges i 46 procent av alla insatser. *Löpande rapportering* och *Underlag till strategi* är också tämligen stora kategorier medan *Underlag till beslut – coronarelaterat*, bör kunna tas bort inför nästa sammanställning av regionernas arbete med analys, uppföljning och utvärdering.

Tabell 1 Fördelning av insatser per syfte och typ

Huvudsakligt syfte	Analys	Uppföljning	Utvärdering	Totalt
Kunskapsunderlag	71	10	3	84
Löpande rapportering	13	23	1	37
Underlag till beslut	14	3	3	20
Underlag till beslut - coronarelaterat	1	0	0	1
Underlag till strategi	20	9	1	30
Övrigt	7	1	1	9
Totalt	126	46	9	181

När det gäller själva innehållet i insatserna är spännvidden tämligen stor, och inte helt lättdefinierad. Regionerna har valt vilken av prioriteringarna i nationella strategin som definierar huvudsakligt ämne för insatsen. Det är intressant att notera att totalt 68 insatser, 37,6 procent är kategoriserade som *Övrigt*. Extra tydligt är detta inom *Uppföljning* där 63 procent av insatserna går under kategorin *Övrigt*. Är det så att det arbete som görs inom analys, uppföljning och utvärdering inte enkelt låter sig fångas inom den nationella strategins prioriteringar? 19 regioner har angett denna kategori,

så det är brett förekommande.⁴⁴¹ Vid en närmare granskning av de insatser som kategoriserats som *Övrigt* blir det tydligt att de i hög grad omfattar bredare frågeställningar än vad enskilda prioriteringar kan hantera. Det betyder att i de flesta fall är *Övrigt* inte något avvikande utan i högre grad omfattande av frågorna i det regionala utvecklingsarbetet.

Utöver kategorin *Övrigt* är prioriteringen *Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete* ofta förekommande. Ett exempel på insatser som finns under denna prioritering är ett underlag till strategi, vilken Gävleborg framställt: *Analys av samhällsvinsterna med validering. Beräkning av kostnader och samhällsvinster som finns kopplade till validering på vuxenutbildningen*. Ett annat exempel är Östergötlands kunskapsunderlag: *Regional utbildnings- och arbetsmarknadsprognos – Trender och prognoser*. Östergötland skriver att "Resultaten visar på de eventuella obalanser mellan tillgång och efterfrågan på utbildade som kan uppstå om utvecklingen fortsätter på samma sätt som idag. Prognosen utgör grund att utgå ifrån i det regionala kompetensförsörjningsarbetet".

Tabell 2 Fördelning av insatser per prioritering och typ

Prioritering	Analys	Uppföljning	Utvärdering	Totalt
Omställning genom starka regionala innovationssystem och smart specialisering	12	1	1	14
En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi	5	2	0	7
Ett gott näringslivsklimat med goda ramvillkor och väl fungerade kapitalförsörjning	15	4	1	20
Internationalisering, investeringsfrämjande och ökad export	2	0	0	2
Väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande	1	0	1	2
Utvecklat regionalt kompetensförsörjningsarbete	21	5	1	27
Hög livskvalitet med goda och attraktiva livsmiljöer	13	1	0	14
God samhällsplanering	10	2	0	12
God tillgång till kommersiell och offentlig service	6	0	0	6
Förbättrad tillgång till snabbt bredband och ökad digital användning	2	0	1	3
Tillgänglighet genom hållbara transportsystem	4	2		6
Övrigt	35	29	4	68
Totalt	126	46	9	181

⁴⁴¹ Dalarna, Blekinge, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

4.6. Sammanfattande analys

Under åren ser vi en förflyttning för samtliga regioner mot ett mer strukturerat arbetssätt när det gäller de genomförda uppföljningarna och analyserna. Under 2022 har mer än hälften av regionerna arbetat med uppföljning av sina regionala utvecklingsstrategier och med ytterligare integrering av hållbarhetsaspekter i uppföljningar, analyser och utvärderingar. Förutsättningarna för arbetet ser olika ut rent resursmässigt i regionerna vilket regionerna påpekar i sina redovisningar. 14 regioner anger att de mål och prioriteringar som beskrivs i deras regionala utvecklingsstrategier styr valet av vilka uppföljningar och analyser som görs under året.

Årets redovisningar från regionerna kännetecknas av en fortsatt ökad systematik och struktur i arbetet med analys, uppföljning och utvärdering. Det finns tydliga referenser till de regionala utvecklingsstrategierna. Interna strategier och planer har i högre grad blivit styrande, vilket innebär att de analyser och uppföljningar som genomförs är i linje med regionernas interna dokument. Utvecklingsarbetet har ökat uppföljning- och utvärderingsbarheten. Det arbetas generellt mer med insatslogiker och lärande. Hanteringen av hållbarhet och territoriella perspektiv är integrerat i de regionala styrdokumenterna. De nya arbetssätten och den förflyttning mot ett mer systematiskt och integrerat analysarbete som har skett under senaste åren gör det enklare att ta tillvara resultat från uppföljningar och utvärderingar.

Sammanfattning – Analys, uppföljning och utvärdering

- Generellt finns en hög ambitionsnivå i regionernas arbete.
- År 2022 kännetecknas av en förflyttning för samtliga regioner mot ett mer strukturerat arbetssätt när det gäller genomförda uppföljningar och analyser.
- Uppföljning av regionernas utvecklingsstrategier är återkommande i regionernas svar till frågan om hur de säkerställer att arbetet genomförs löpande, systematiskt och långsiktigt.
- Fjolårets fokus på coronapandemin har helt avtagit.
- 18 av 21 regioner redovisar att de har en etablerad plan för analys, uppföljning och utvärdering, vilket är en ökning sedan föregående år.
- De vanligaste typerna av insatser är kunskapsunderlag.
- Samtliga regioner anger att de tar hänsyn till territoriella perspektiv och integrerar hållbarhet i arbetet.
- Samtliga regioner redovisar att erfarenheter och kunskap ska bilda underlag till verksamhetsplanering, budgetarbete såsom reviderade eller nya strategier.